ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئەلمىشمر ناۋايى

(بەشى ئومۇمى 11 - ساندا)

نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئابدۇرېھىم توختى

يەنە ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى

دىدى ھۇدھۇدكى ئى خىيالىڭ بارچە ھىچ،
شەرھىدە بۇ قىلۇ قالىڭ بارچە ھىچ.
(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: بارلىق خىياللىرىڭنى چۈشەندۈرۈپ دىگەن گەپلىرىڭ ھىچنىمگە ئەرزىمەيدۇ.)

گەرچە زىبا گۈلشەنى دىلكەش دۇرۇر،
كۆزگە سۇ بىرلە ھاۋاسى خۇش دۇرۇر.
(گۈزەل ۋە دىلغا يېقىملىق گۈلزارلىق باغ بولۇپ، ئۇنىڭ ھاۋاسى ۋە سۈلىرى كىشىگە چىرايلىق كۆرۈنۈپ تۇرسىمۇ،)

ئاندا تۇباۋەش ياغاچلار جىلۋە ساز،
گۈللىرى يۈز لەۋن بىرلە ئىشۋە ناز.
(ئۇنىڭدا جەننەتنىڭ تۇبا دەرەخلىرىدەك دەرەخلەر جىلۋە قىلىپ، رەڭمۇ-رەڭ گۈللەر ناز قىلىپ تۇرسىمۇ،)

ھەم ۋەفاسىز كەلدى نە سىرىن گۈلى،
ھەم باقاسىز سەرۋ بىرلە سۈنبۈلى.

(لېكىن ئۇ باغنىڭ سىرىنى گۈللىرى ۋاپاسىز، سەرۋىسى بىلەن يېشىل مايسىلىرى مەڭگۈلۈك ئەمەستۇر.)

چۈن باھاربغا خازان سالۇر شىكەست،
بولۇر ئول گۈللەر قارا تۇپراققا پەست.

(چۈنكى ئۇ گۈللەرنىڭ باھاربغا كۆز شۇڭغانلىرى زەربە بېرىپ، گۈزەل، زىبا گۈللەر - نى توزۇتۇپ، قارا يەرگە تۆكىدۇ.)

قەسرىنى ھەم چەرخ چۈن دەۋران قىلۇر،
خەستە ئاشىق كۆڭلىدەك ۋەيران قىلۇر.

(پەلەك گۈزەل گۈلباغچا سارايلىرىنى خۇددى دىلى سۇنۇق ئاشىقنىڭ كۆڭلىدەك ۋەيران قىلىپ تاشلايدۇ.)

شاھغە داغى جاپايىنى روزىگار،
تەخت ئۆزرە تەختىدىن بېرۇر قارار.

(زامان ئۆزىنىڭ جاپاسىنى جاھان شاھىغا سېلىپ، ئۇنى شاھلىق تەختىدە تۇرغۇزۇپلا جىنازىدىن ئورۇن بېرىدۇ.)

باغىغا گۈلچەھرەلەردەك يوق ۋافا،
شاھىغا بەرمىھرلەردەك يوق باقا.

(گۈزەللەرنىڭ ھۆسنى - جامالىدا ۋاپا بولمىغىنىدەك، بۇ جاھاندا زامان شاھلىرىغىمۇ ئەبەدىيلىك يوق.)

سەندىن ئاندا كىم دىسۇن خۇد ئەي زەئىف،
بىر تىكەن بەرگىگە ئېرمەس سەن ھەرىف.

(ئەي ئاجىز! قىيامەت كۈنى سەندىن: ئۇ دۇنيادا نىمە قىلدىڭ؟ دەپ سورايدۇ. ئۇ چاغدا سېنىڭ قىلمىشلىرىڭ تىكەننىڭ بىر يوپۇرمىغىغا ئەرزىمەيدۇ.)

ئەر ئىسەڭ قافى باقاغا ئەزم قىل،
ئەۋجىدە بىر شاھ ۋەسلى ئىستەگىل.

(ئەر بولساڭ مەڭگۈلۈك دۇنياغا يۈرۈش قىلىپ، بىرلا شاھنىڭ ۋەسلىنى ئىزلىگىن.)

كىم بۇ گۈلشەنغە كامال ئاندىن دۇرۇر،
ھەم خازانۇ ھەم زاۋال ئاندىن دۇرۇر.

(چۈنكى بۇ گۈلشەنگە كامالەت تېپىشىمۇ، كۆز شۇڭغانلىرىدا زاۋال تېپىشمۇ ئاشۇ شاھتىن كېلىدۇ.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

شەھغە زىبۇ فەر جامالىدىن ئانىڭ،
ئەزل فەۋق ھەم جالالىدىن ئانىڭ.
(زىننەت، ھەشەمەت ئۇنىڭ جامالىدىن، مەنسەپكە ئۆرلەش ۋە مەنسەپتىن چۈشۈش ئۇ-نىڭ ئۇلۇغلۇغىدىن كېلىدۇ.)

قەسىر ئاباد ئەيلەگەن ھەم ھىكمىتى،
سوڭرە ۋەيران داغى قىلغان قۇدرىتى.
(شاھنىڭ سارايلىرىنى ئاۋات قىلغان ئۇنىڭ ھىكمىتى بولسا، كېيىن ۋەيران قىلغانىمۇ ئۇ-نىڭ قۇدرىتىدۇر.)

ھىكايەت

بىر قەلەندەر بار ئىدى مەبھۇت رەڭ،
سۇبھى - شام ئانىڭ غىزاسى ئېردى بەڭ.
(رەڭگى تاتىرىپ يۈرىدىغان بىر قەلەندەر بار ئىدى، ئۇنىڭ كۈن بويى قىلىدىغان ئىشى نەشە چېكىش ئىدى.)

تۈرك ئەھلىدەك نەمۇدارى ئانىڭ،
جۈرئەداندا لېكىن ئەسرارى ئانىڭ.
(ئۇ تۈرك ئادىمىدەك كۆرۈنسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ سىرى مەيخانىدا ئىدى.)

چۈن «غىزا» يەپ ئۆزىنى ئەيلەر ئېردى لال،
ئىش ئاڭا قىلماق خىيالاتى ماھال.
(ئۇ نەشە چېكىپ ئۆزىنى بىخۇت قىلىۋېلىپ، تېگى يوق، بىھۇدە خىياللارنى سۈرەتتى.)

تۈشتى بىر كۈن كۆپرەك ئول نافئ «غىزا»،
مۇنقەنئىنى چەكتى بۇ ۋەيران ئارا.
(كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇ نەشىنى قانغىچە چېكىۋېلىپ، ۋەيرانە بىر خارابىگە كىرىپ،)

تەكىيە سالدى بىر بۇزۇق دىۋارغە،
سائىر ئوادى ئالەمى ئەسرارغە.
(ئەسكى تامغا يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ، خىيال سۈرۈشكە باشلىدى:)

كۆردى ئۆزىنى بىر نېچە گۈلشەندە شار،
تىكرەسىدە جەمئ ئەسبابى مۇدار.
(ئۇ ئۆزىنى باغۇ بوستانلاردا خوشال ھالدا كۆردى، ئۇ يەردە ئۇنىڭ كۆڭلى خالىغان نەرسىلىرىنىڭ ھەممىسى بار ئىدى.)

مەسكەنى، قەسرى بىناسى بەس قەۋى،
زىبى ئانىڭ گاھ كارى مانەۋى.
(ئۇ باغۇ بوستانلاردا ناھايىتى مۇستەھكەم بىنا ۋە قەسرلەر بار ئىدى. ئۇلارنىڭ نەقىشلىرى خۇددى مانى سالغان نەقىشلەرگە ئوخشايتتى.)

ئۆزى بىر تەخت ئۈستىدە جەمشىدۋەش،
ياندا گۈلچېھرەئى خۇرشىدۋەش.
(ئۇ، تەخت ئۈستىدە جەمشىتكە ئوخشاش ئولتۇراتتى، يېنىدا بىر ئاي يۈزلۈك گۈزەل بار ئىدى.)

ئەيش ئېتىپ ئول خۇسروۋى ئالى ماقام،
تاپىب ئول گۈلچەھرەدىن ھەر لەھزە كام.
(ئۇ بەڭگە خۇددى بىر ئالى مەرتىۋىلىك پادىشادەك، دەممۇ-دەم ئاي يۈزلۈك ئۇ گۈزەلدىن ئىشرەت تاپاتتى.)

بۇ خىيالات ئىچىدە ئۇ كاشانەئى،
ياتمىش ئېردى گوشەئى ۋەيرانەئى.
(ئۇ بۇ شىرىن خىياللار بىلەن خارابىنىڭ بۇلۇڭىدا ياتاتتى.)

كىم بۇزۇقنىڭ گوشەسىدىن بىر چايان،
نىش نەۋكىدە ئەجەل زەھرى ئايان.
(ۋەيرانە تامنىڭ بۇلۇڭىدىن نەشتىرىدە ئەجەلنىڭ زەھرى بار بىر چايان)

چىقتى ئول ۋەيران تاۋاپىن مەيل ئېتىپ،
سانجار ئېردى نىش ھەريانكىم يېتىپ.
(چىقىپ ئايلىنىپ يۈرەتتى، ئۇ، ئۇچرىغانلا نەرسىگە نەشتىرىنى سانجىيتتى.)

نۇش لەبدىن كام ئالۇردا ھەر زەكىش،
ئول چايياندىن ئېرىنىگە سانجىلدى نىش.
(بەڭگى بىھۇدە خىيال بىلەن يېتىپ ئاي يۈزلۈك گۈزەلدىن مەقسەدىنى ھاسىل قىلۇاتقاندا، چايان كېلىپ ئۇنىڭ لېۋىنى چېقىۋالدى.)

قىچقىرىپ قويتى قەلەندەر بىقارار،
زاھىر ئەيلەپ ئىزتىرابۇ ئىزتىرار.
(قەلەندەر ۋاقىراپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. ئۇ تىترەيتتى، بىئارام بولۇپ، داتلاپ قىلاتتى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

نى گۈلۈ گۈلشەن ئىدى، نى قەسر تەخت،
نى ياندا مەھۋەشۇ فىروز بەخت.
(ئۇنىڭ ئالدىدا نە گۈلشەن، نە ساراي، نە تەخت، نە ئايىجامالىلىق گۈزەل كۆرۈنمەيتتى.)

ئول خيالاتى تاپىب بارى خەلەل،
يەپ ۋە لېكىن ئېرىنىگە نىش ئەجەل.
(ئۇنىڭ خياللىرى بەربات بولۇپ، ئۆزى ئاخىرى ئەجەلنىڭ نەشتىرىنى يەپ ئۆلدى.)

بىلدى ھەرنە قىلغانى ئېرمىش خاتا،
قىلمىدى سۇدى پۇشايمانلىق ئاڭا.
(ئۇ قىلمىشلىرىنىڭ خاتا ئىكەنلىگىنى بىلدى، پۇشايمان قىلدىيۇ، لېكىن پايدىسى بولمىدى.)

ساڭا مۇتلەق ھەم ئاندىن كەلدى ھال،
يول دىماغىڭغا تاپىب پاسىد خيال.
(ئەي قۇش! سەنمۇ ئەنە شۇ قەلەندەرگە ئوخشاش بولمىغۇر خيالغا چۈشۈپ قاپسەن.)

چۈن ئەجەل نىشىن يىبان سەسكەنگەسەن،
غەفلەتىڭ ئۇيقۇسىدىن ئويغانغاسەن.
(سەنمۇ ئەجەلنىڭ نەشتىرىنى يىگەن چېغىڭدا، ئاندىن سەسكىنىپ، غەپلەت ئۇيقۇسىدىن ئويغىنىسەن.)

ھەرنىچە قىلساڭ فىغانۇ زارلىق،
قىلغۇسى يوق بىر سەرمويى ئاسىغ.
(ئۇ چاغدا قانچە يىغلاپ، زارلىغىنىڭ بىلەنمۇ ئەسقاتمايدۇ.)

ئاڭلا غۇڭكىم، كىمدىن ئولمىش سەن يىراق،
قالغۇسى جانىڭ ئارا داغى پىراق.
(سەن كىمدىن يىراقلىشۋاتقانلىغىڭنى، جېنىڭ جۇدالىقتا قالىدىغانلىغىنى چۈشىنىشىڭ كېرەك.)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

كۆرمىسەم مەشۇق رۇخسارىن دەمى،
تىيرەدۇر ئول دەم كۆزۈمگە ئالەمى.

(مەشۇغۇمنىڭ جامالىنى بىردەم كۆرمىسەم، ئالەم كۆزۈمگە قاراڭغۇ كۆرۈنۈپ،)

بىر نەپەس ئانسىز قارارىم يوق تۇرۇر،
دەرد - غەمدە ئىختىيارىم يوق تۇرۇر.
(ئىختىيارسىز غەمگە چۆكمەن. ئۇنىڭسىز بىردەمۇ تۇرالمايمەن.)

ئارەزى نەززارەسى كامىم مېنىڭ،
ۋەسلىدىن كۆڭلۈمدە ئارامىم مېنىڭ.
(ئۇنىڭ جامالىغا قاراپ ئولتۇرۇش مېنىڭ ئارزۇيۇم، ئۇنىڭ ۋىسالىغا يەتسەم ئارام تاپىمەن.)

ئانداق ئانىڭ بىلە ئۇلپەتدۇر ماڭا،
كىم ئېرۇر ئانسىز گۇمان شىددەت ماڭا.
(مەشۇغۇم بىلەن ھەمسۆھبەتلىگىم ئارام بېرىدۇ. ئەمما ئۇنىڭدىن ئايرىلسام گۇمان شىددىتىگە دۇچار بولىمەن.)

قىلماسام لەھىن زامانى ئىستىمائ،
جىسمىدىن روھىم قۇشى ئەيلەر ۋەراۋ.
(ئۇنىڭ ئاۋازىنى بىردەم ئاڭلىمسام، جىسمىدىن روھىنىڭ قۇشى ۋىدالىشىدۇ.)

ئول سەنەم ئىشقىن نەچۈك تەرك ئەتكەمەن،
ئايرىلىپ ئاندىن قايانى كەتكەمەن؟
(شۇنداق ئىكەن، ئۇ مەشۇغۇمنىڭ ئىشقىدىن قانداق ۋاز كېچىمەن؟ ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ نەگىمۇ بارارمەن؟)

ھۈدھۈدنىڭ ئول قۇشقە جاۋاۋى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۈدھۈدكى: ئى ئىشىڭ سوزۇ گۇداز،
سالىبان كۆڭلۈڭگە ئوت ئىشقى ماجاز.
(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: سېنىڭ ئىشلىرىڭ كۆيۈپ ئۆرتەنمەك بوپتۇ، كۆڭلۈڭگە ماجاز (غەيرى ھەقىقى) ئىشق بۇ ئوتنى ساپتۇ.)

تۇشكەنىڭ ئىشقى ھەقىقدىن يىراق،
ئۆرتەگەن كۆڭلۈڭ ئارا داغۇ پىراق.
(ساڭا چۈشكەن ئىشقىنىڭ ئوتى ھەقىقى ئىشق ئەمەس، كۆڭلۈڭنى ئۆرتىگەن پىراقىنىڭ دېغىمۇ ھەقىقى ئەمەس.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئەسلى يولدىن كۆڭلۈڭ ئەتكەن ئىجتىناپ،
پەرئ ساری ئەزمنی كۆرگەن ساۋاپ.
(سېنىڭ كۆڭلۈڭ ئەسلى يولدىن يىراقلىشىپتۇ، غەيرى يولغا مېڭىشنى توغرا يول دەپ يۈرۈپسەن.)

چەشمەئی ھەيۋاندىن ئۆتكەن خوشك لەب،
بەرگدىن دەفئی ئەتىش قىلغان تەلەب.
(ئابى ھايات بۇلىغىدىن لېۋىڭ قۇرۇق ئۆتۈپسەن، يوپۇرماقتىن سۈسىزلىقنى قاندۇرۇشنى تەلەپ قىلىپسەن.)

دۇررى يەكتادىن قىلىپ غافىل كۆڭۈل،
ژالە ساری ئەيلەگەن مايىل كۆڭۈل.
(تەڭداشسىز گۆھەردىن كۆڭلۈڭ بىخەۋەر قاپتۇ، كۆڭلۈڭ شەبنەمگە مايىل بولۇپ قاپتۇ.)

مىھر خاۋەر يۈزىدىن قىلغان ئەدۇل،
شەمئی مەشئەل پەرتەۋىن ئەتكەن قەبۇل.
(قۇياشنىڭ نۇرىدىن يۈز ئۆرۈپ، چىراقنىڭ يورۇغىنى قوبۇل قىلىپسەن.)

سۈرەتی زاھىر بىلە تاپقان فەرىب،
تاپمىغان مەئنی جامالدىن نەسىب.
(سىرتقى كۆرۈنۈشىگە ئالدانساڭ، ھەقىقى مەنە جامالدىن نەسىۋە تاپالمايسەن.)

ھۆسن زاھىرنىڭ نە نەۋئی بولغاي ئىشی،
يۈزده بەلغەم بىرله قان ئارايىشی.
(ھۆسنی ـ جامال دېگەن قانچىلىك نىمە ئىدی؟ ئۇ، بەلغەم بىلەن قانىنىڭ يۈزگە تېپىپ چىقىشىدۇر.)

يۈزنی نە ۋەسفىن دىدىڭ ھۆرى چىگىل①،
بەلغەمۇ قاندىن ئىسە ئاقۇ قىزىل.
(سەن يارىڭنىڭ چىرايىنى چىگىلنىڭ ھۆرلىرىگە ئوخشايدۇ، دىدىڭ، گۈزەلنىڭ يۈزىدىكى ئاق ۋە قىزىللىق بەلغەم بىلەن قاننىڭ تەسىرى ئەمەسمۇ!)

ھۆسن زاھىرنىڭ ۋاپاسى يوق تۇرۇر،
ھەم سۈباتی ھەم باقاسى يوق تۇرۇر.
(ھۆسنی ـ جامالدا ۋاپا يوق ھەم ئۇ، مەڭگۈلۈكمۇ ئەمەس.)

① چىگىل ــ بىر تۈركى قەبىلىنىڭ نامى، نادەملىرى ناھايىتى گۈزەل بولغان.

ئاشقى شەيدا بولۇرغە ئەرزىمەس،
ئىشقدىن رەسۋا بولۇرغە ئەرزىمەس.
(شۇڭا ئۇ شەيدا بولۇشقا ۋە رەسۋا بولۇشقا ئەرزىمەيدۇ.)

كىم ئاڭا باقى ئىمەستۇر خۇبلۇق،
ئارىيەتتۇر شەكلدە مەھبۇبلۇق.
(ئۇنىڭدىكى گۈزەللىك مەڭگۈلۈك ئەمەس، ئۇنىڭ شەكلدىكى گۈزەللىك بولسا ئارىيەتتۇر.)

گەر بۇ كۈندۇر خۇب، تاڭلا خۇب ئىمەس،
خۇبكىم بۇ نەۋئىدۇر مەرغۇب ئىمەس.
(يۇگۇنى گۈزەللىشىپ، ئەتىسى سەتلىشىپ كېتىدىغان مۇنداق گۈزەللىك گۈزەللىككە كىرمەيدۇ.)

يۈز تۈمەنمىڭ سەندەك ئۇلسا ئاشقى،
بولمىغاي ئاشقلىغىنىڭ لايىقى.
(مۇنداق گۈزەللىك ئاشقلىرى يۈز تۈمەنمىڭ بولغاندىمۇ يەنىلا ئۇلارغا لايىق كەلمەيدۇ.)

ئانى سۆيكىم هۆسنى بولغاي بەركامال،
بولمىغاي مۇمكىن قۇياشقا هىچ زاۋال.
(شۇڭا سەن شۇنداق مەشۇقنى سۆيگىنىڭ، ئۇ هۆسنى - جامالدا كامالەتكە يەتكەن ۋە قۇياشتەك زاۋالسىز بولسۇن.)

بەرسەلەر ئىشق ئەهلى يۈزجان هەر بىرى،
هۆسنى يۈزمىڭ مۇنچەغە قىلغان كىمى.
(ئاشقلارنىڭ هەر بىرى ئۇنىڭ ئۈچۈن يۈزلەپ جان بەرگەندىمۇ، ئۇنىڭ هۆسنىگە يۈز مىڭلىغان ئاشقلار يەنىلا ئازلىق قىلىدۇ.)

هىكايەت

بارئىدى شەيخى ئارىستوغا مۇرىد،
هەلقەئى دەرسىدە ئىبردى ئول مۇفىد.
(شەيخ ئارىستونىڭ بىر مۇرىدى بولۇپ، ئۇ ئارىستودىن ئىلىم ئۆگىنەتتى.)

ئەيلەبان ئانى هېكىم ئەرجۇمەند،
جۇملەئى شاگىردلار ئىچرە پۇسەند.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ئۇلۇغ هېكىم ئۇ شاگىرتنى شاگىرتلىرى ئارىسىدا ئەزىز بىلەتتى.)

ئاڭا مەخپى ئىلىملەرنى ئېيتىبان،
تىفىل ئىكەن دىن ئالىدا ئۆرگەتىبان.
(ئارىستو ئۇنىڭغا كىچىك ۋاقتىدىن تارتىپلا مەخپى ئىلىملەرنى ئۆگەتكەن ئىدى.)

تۆرت يۈز هىكمەت ئىلىدىن ئالىم ئول،
بارچەدىن ئارتۇق ئارىستودىن كەم ئول.
(ئۇ تۆت يۈز شاگىرتنىڭ ئىچىدە هەممىدىن بىلىملىك ئىدى، پەقەت ئارىستودىنلا تۆۋەنرەك تۇراتتى.)

كۆڭلىدە مۇنداغ خىيال ئەيلەپ هەكىم،
كىم ئىسكەندەرگە ئانى قىلغاي نەدىم.
(شۇڭا، ئارىستو ئۇنى ئىسكەندەرگە هەمسۆھبەت قىلىپ قويۇشنى ئويلىدى.)

كىم ئۆزى بىر ساربكىم قىلسا خىرام،
بولغاي ئول بەرزەنددەك قايىم ماقام.
(ئارىستو ئۆزى بىر تەرەپكە كېتىپ قالسا، ئۇ ئارىستونىڭ ئۆز بالىسىدەك ئۇنىڭ ئورنىدا ئولتۇراتتى.)

هىكمەت ئىچرە نۇكتەئى مەۋزۇن بىلە،
سۆز دىگەي مەجلىسىدە ئەفلاتۇن بىلە.
(ئارىستو ئۇنىڭ، ئىلىم ـ هىكمەت مەجلىسىدە ئەفلاتۇن بىلەن سۆھبەتتە بولۇشنى ئۇمىت قىلاتتى.)

بارۇر ئېردى يول بىلە بىر قاتلا ئول،
ئۇردى كۆڭلىگە بىراۋنىڭ ئىشقى يول.
(بىر كۈنى ئۇ شاگىرت يولدا كېتىۋاتقىنىدا، بىر گۈزەلنىڭ ئىشقى كۆڭلىگە تەسىر قىلدى.)

كۈفر دەيرىدىن چىقىپ ماھ پەيكەرى،
كافىرى سەنگىن دىلى سىيمەنبەرى.
(بۇتخانىدىن كۈمۈش تەنلىك، ئايغا ئوخشايدىغان، ئەما تاش يۈرەك بىر گۈزەل چىقىپ كەلدى.)

ناز ئىلە يۈز دىننى يەغما قىلغۇچى،
هىكمەت ئەهلىن زاشەيدا قىلغۇچى.

(ئۇ نازىنىن ناز - خۇلقى بىلەن دىققىنى يۇز قېتىملاپ ۋەيران قىلىپ، ھىكايەت ئىگىلىرىنى ئۆزىگە ئاشىق قىلالاتتى.)

ئول ھېكىم ئولغاچ گىرىفتارى ئانىڭ،
كۆڭلىنى قىلدى ئەجەپ زارى ئانىڭ.

(ئۇ ھېكىم گۈزەللىك ئىشقىغا گىرىپتار بولدى، ئۇ ھېكىمنىڭ كۆڭلىنى بەكمۇ ئىنتىزار قىلدى.)

باغلاپ ئانىڭ ۋەسلىنى يەتمەككە بەل،
سەئىيلەر ئەيلەب ئاراغە سالدى ئەل.

(ھېكىم ئۇنىڭ ۋەسلىگە يەتمەككە بەل باغلاپ، كۆپ كىشىلەرنى ئارىغا سالدى.)

تا كۆرۈب خەرج ئەيلەبان بىسيار نەقد،
رام ئېتىپ ئول دىلرەبانى قىلدى ئەقد.

(نۇرغۇن پۇل خەجلەپ يۈرۈپ ئۆزىگە رام قىلىپ ئۇ نازىنىنىنى ئاخىرى نىكاھىغا ئالدى.)

ئەيدىكىم ئول بۇت ۋىسالى بەردى دەست،
كۆفر ئەھلى يەكدىغ ئولدى بۇتپەرەست.

(ئېيتىشلارچە، ئۇ نازىنىنىڭ ۋەسلىگە يېتىپ كاپىرلاردەك بۇتپەرەست بولۇپ كەتكەن ئىمىش.)

كېچە - كۈندۈز كۆز ئاندىن ئالمايىن،
ۋالە ئولدى سەفھەغە كۆز سالمايىن.

(ھېكىم كېچە - كۈندۈز ئۇنىڭدىن كۆزىنى ئۈزمەيدىغان، كىتاپ سەھىپىلىرىگە قارىپمۇ قويمايدىغان بولدى.)

بولدى ئول مەھۋەشقا ئانداغ شىفتەئى،
كىم سەبەق بەختىدىن ئانداغ گۇفتەئى.

(ھېكىم، ئۇ ئاي يۈزلۈك گۈزەلگە مەپتۇن بولۇپ، ئۆز - ئۆزىگە: «بەخت ساۋاقلىرىنى ياخشى ئوقۇغان ئىكەنمەن»، دەيتتى.)

ئەيلەبان ئۇستاد ئانىڭ نەززارەسى،
دىدى ئەيلەي پەند بىرلە چارەسى.

(ئۇستاز ئارىستو شاگىرتىنىڭ بۇ ھالىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭ چارىسىنى قىلاي دىدى.)

بەردى ئىستەپ كۆپ نەسىھەت بىرلە پەند،
بولمىدى ئول پەند بالاغە سۇد مەند.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(شاگىرتىنى ئىزلەپ تېپىپ ئۇنىڭغا كۆپ پەندى ـ نەسىھەتلەرنى قىلدى. لېكىن بۇ نەسىھەتلەر ئۇنىڭغا كار قىلمىدى.)

كۆردىكىم ئىلمۇ ھۈنەر زايە بولۇر،
نەچچە يىللىق زەھمىتى زايە بولۇر.
(ئۇ، ئىلمۇ ھۈنەرنىڭ، نەچچە يىللاپ چەكىكەن جاپاسىنىڭ زايە بولۇپ كېتىۋاتقانلىغىنى كۆردى.)

نىچە پىكىر ئەتتى ھەكىمى بى نەزىر،
كۆرمىدى ئول ئىش داۋاسىدىن گۆزىر.
(ئىلىم ھىكمەتتە تەڭداشسىز ھېكىم قانچە قىلىپمۇ شاگىرتىنى قۇتقۇزۇپ ئېلىشقا ئىلاج تاپالمىدى.)

مەخپى ئاندىن ئۆزنى تۇتتى چارەغە،
بەردى مۇھلىك رەھرەۋى مەھ پارەغە.
(ئاخىرى ئارىستو بىر چارە ئويلاپ تاپتى ــ ئۇ شاگىرتىغا بىلىندۇرمەي، نازىنىغا ھالاكەتلىك بىر دورا بەردى.)

كىم يىقىلدى ئاھ ـ ئەفغان ئەيلەبان،
دەمبەدەم ئول ناتىۋانلىغ ئارتىبان.
(ئۇ گۈزەل دوردىنى ئىچتى ـ دە، زار قاخشاپ يىقىلدى. ئۇنىڭ تېنى بارغانسېرى ئاجىزلىشىشقا باشلىدى.)

چارەلەر قىلدى يىگىت، سۇد ئەتمىدى،
ئول سەنەمدىن ناتىۋانلىغ كەتمىدى.
(يىگىت مەشۇقىغا تۈرلۈك داۋالارنى قىلىپ باقتى، لېكىن ئۇنىڭ كېسىلى ساقايمىدى.)

ئاجىز ئولغاچ چارەدىن ئول دەردمەند،
كەلدى ئۇستاز ئالدىغا زارۇ ـ نەژەند.
(ئۇ دەرتمەن نازىنىغا چارە قىلىشقا ئاجىز كېلىپ، پەرىشان ھالدا ئۇستازىنىڭ ئالدىغا كەلدى.)

باش قۇيى سالىپ مالالەتلەر بىلە،
شەرھى ھال ئەتتى خىجالەتلەر بىلە.
(ئۇ كۆڭۈلسىزلىك بىلەن بېشىنى تۆۋەن سېلىپ، ئۇستازىغا ئەھۋالنى خىجالەت بىلەن بايان قىلدى.)

كۆردى چۇن ئۇسسۇز ئانداغ ئېهتىياج،
كەلدىكىم بىچارەغە قىلغاي ئىلاج.
(ئۇستازى شاگىرتىنىڭ قېيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغىنىنى كۆرۈپ، ئۇ بىچارىگە يار-دەم قولىنى ئۇزىتىش قارارىغا كەلدى.)

دىدىكىم، قوپ سەن بۇگۈن خىزمەتكە بار،
تۇر ئىسكەندەر ھەزرەتىدە بەندەۋار.
(ئارىستو ئۇنىڭغا: ئورنىڭدىن تۇر! خىزمەتكە بېرىپ، ئىسكەندەرنىڭ ھوزۇرىدا قۇللارچە تۇرغىن!)

مەنمۇ داۋا ئەيلەيمن بىمارىڭە،
يەتكۈرەي سەھەت پەرىۋەش يارىڭە.
(مەن سېنىڭ كېسەل مەشۇقىڭغا داۋا قىلاي، پەرىگە ئوخشاش بۇ يارىڭنى ساقايتاي، — دىدى.)

ئول قەبۇل ئەيلەپ راۋانى تۇتتى يول،
سۆندى ئۇستازى ئىلاج ئەيلەرگە قول.
(ھاكىم ئۇستازىنىڭ سۆزىنى قوبۇل قىلىپ، ئۆز يولىغا راۋان بولدى. ئۇستازى نازدىنىنىڭ كېسىلىگە داۋا قىلىشقا تۇتۇندى.)

مۇسھىلىساز ئەتتى بىھەد زورمەند،
بەردىكىم ئانى سۇمۇردى مۇستەمەند.
(ئارىستو ناھايىتى كۈچلۈك سۇرگە دورىسىنى ياساپ ئۇنى گۈزەلگە ئىچكۈزدى.)

دىدى مەھرەملەرغە كىم ۋاقىپ تۇرۇڭ،
تەشت ئىلىتىپ ئول ئىشكىتە ئولتۇرۇڭ.
(ئارىستو مەھرەملەرگە: بىر داس ئېلىپ كېلىپ ئىشىك ئالدىدا ھازىر بولۇپ تۇرۇڭلار!)

ھەر نەكىم خارىج بولۇر تۆكمەڭ ئۇنى،
بىر ئاياق ئىچرە سالىپ ئاسراڭ ئۇنى.
(گۈزەلدىن نىمە چىققان بولسا، ئۇنى تۆكۈۋەتمەي بىر قاچىغا سېلىپ ساقلاپ قويۇڭلار! — دىدى.)

چىققاچ ئېيتىپ سۆزلەر ئول ئالى مەھەل،
قىلدى مۇسھىل داغى بۇنيادى مەھەل.
(ئۇ ئالى مەرتىۋىلىك ھېكىم بۇ سۆزلەرنى دەپ بولۇپ چىقىپ كېتىشى بىلەن تەڭ سۇرگە دورىسى ئۆز كۈچىنى كۆرسىتىشكە باشلىدى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

قىلدى يۈز مۇسھىل چە ئىخراجى موۋار،
ئولتۇرۇپ ئېردى ئىشىكدە ئۇستاز.
(گۈزەلگە بېرىلگەن سۈرگە دورىسى ئۆزىنىڭ يۈز باراۋېرىدە غەلە - غەش نەرسىلەرنى سۈرۈپ چىقاردى، ئۇستاز تېخى ئىشىك ئالدىدا ئولتۇراتتى.)

خەستەنىڭ تابۇ تاۋانى قالمادى،
جىسمىدە بىر قەترە قانى قالمادى.
(كېسەلنىڭ تېنىدە ماغدۇر، جىسمىدا بىر تامچە قان قالمىدى.)

كەچقۇرۇن قىلغاچ يىگىت ئەزمى ۋۇساق،
دىدى دانا كىم كىرىپ يارىڭغە باق.

(كەچقۇرۇن يىگىت ھوجرىسىغا قايتقاندا ھېكىم ئۇنىڭغا: ئۆيگە كىرىپ يارىڭغا قاراپ باق! — دىدى.)

كىرگەچ ئىستەر ئېردى شوخى دىلكەشى،
كۆردىكىم ياتمىش كەرىھ - ناخۇشى.
(ئۇ ئۆيگە كىرىپ كۆرۈمسىز ۋە كەيپسىز ھالدا ياتقان يارىنى كۆرۈپ،)

تانۇماي دىدى مېنىڭ يارىم قانى؟
سەرۋ بويلۇق ماھى رۇخسارىم قانى؟
(ئۇنى تونۇيالماي: مېنىڭ يارىم قېنى؟ بوي - تۇرقى كېلىشكەن ئاي يۈزلۈگۈم قېنى؟ — دىدى.)

ئىشىتىپ كىردى ھەكىمى كاردان،
ئەقلى كۆلدەك ئالىمى بىسياردان.
(ئەقلى دېڭىزدەك، كۆپنى بىلىدىغان ھېكىم ئۆيدىن چىققان ئاۋازنى ئاڭلاپ ئۇ يەرگە كىرىپ:)

دىدى تابشۇرغان ئىنانى كەلتۈرۈڭ،
نازىنىنىنى ئاشىقىغە يەتكۈرۈڭ.
(قاچىنى ئېلىپ كېلىڭلار! نازۇك گۈزەلنى ئاشىقىغا يەتكۈزۈڭلار! — دىدى.)

بارىبان كەلتۈردىلەر چۇن زەفىنى،
كىم ئىشىتمەسدۇر بۇ يەڭلىغ ھەرىپنى.
(كىشىلەر بېرىپ قاچىنى ئېلىپ كەلدى، كىشىلەر ئۇنىڭدا ئاڭلاپمۇ باقمىغان نەرسىلەرنى كۆردى.)

مۇختەلىپ ئەخلەت بىلە مەملۇ ئىدى،
مۇھلىكۇ مەكرۇھ، لەۋسى بۇ ئىدى.
(ئۇ قاچا خىلىۋ-خىل پاسكىنا، يىرگىنىشلىك ۋە سېسىق، كىشىلەرنى ھالاك قىلغۇچى نەرسىلەر بىلەن تولغان ئىدى.)

دىدى ئالغىلكىم پەرىزاتىك بۇدۇر،
گۈل جەبىنلىك سەرۋ ئازادىك بۇدۇر.
(ئارىستو شاگىرتىغا: مانا بۇ نەرسىنى ئال، بۇ سېنىك مەكىزى گۈلگە ئوخشاش، قامىتى زىبا، پەرىزاتتەك گۈزەل مەشۇغۇك بولىدۇ، — دىدى.)

بۇدۇر ئولكىم مۇبتالا بولمىش ئىدىك،
ئاشقى ۋالە مۇكا بولمىش ئىدىك.
(سېنىك ئاشىق بولغان نەرسىلىرىڭ مانا شۇ ئىدى، دىدى.)

ئول يىگىت ئۇستازىدىن بولدى خىجىل،
كۆرگەچ ئانى ئۇستازى مۇزمەھىل.
(ئۇ يىگىت ئۇستازى ئالدىدا ناھايىتى ئۇيالدى ۋە ئۆزىنى يوقىتىپ قويدى.)

دىدى: ئەي پەرزەندە كۆردۇم ئېھتىياج،
يوق ئاكا، بىلكىم ساكا قىلدىم ئىلاج.
(ئارىستو ئېيتتىكى: ئەي پەرزەندىم، مەن ئۇنىڭغا ئەمەس، بەلكى ساكا داۋا قىلىدىم،)

سەن داغى ئاشىق سەنۇ، مەھبۇبۇڭ ئول،
زار-شەيدا ئەيلىگەن مەتلۇبۇڭ ئول.
(ئاشىق بولۇپسەنۇ، مەھبۇبۇڭ شۇ ئىكەن، ئۇ ساكا شەيدا قىلغۇچى ئارزۇ بولۇپتۇ.)

بۇيلە ئاشقىلىقدىن ئەي ئالۇدە زاد،
پاك ئىشق ئەھلى قاشىدادۇر ئۇيات.
(بۇ خىل ئاشقىلىق، پاك ئىشق ئەھلى ئالدىدا ئۇيات بىر ئىشتۇر!)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

يەنە بىر سائىل دىدى تارتىپ پىغان،
كى ئى سەن ئولغان ۋاقىپ سىررى نىھان.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(يەنە بىر قۇش يېغلاپ تۇرۇپ ئېيتتىكى: ئەي مەخپى سىرلارنى بىلگۈچى،)

يولدا جانىمغا ئۆلۈمدىن بىم ئىدى،
جان بۇرۇن مەنزىلده ئوق تەسلىم ئىدى.
(بۇ يولدا جېنىمغا ئۆلۈم خەۋپى بار ئىدى، مەن يولغا چىقىشتىن بۇرۇنلا جېنىمنى تاپشۇرغان ئىدىم.)

خەۋپ مۇستەۋلى، يەقىن بىھەدزەئىنى،
بۇيله يولغا نەيلەپ ئولغايمەن ھەرىق.
(خەۋپ كۈچلۈك، ئىرادەم ئاجىز، مەن مۇنداق يولدا قانداق يۈرەلەيمەن؟)

ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى

دىدى ھۇدھۇدكى نەھىفى خەستە دىل،
نىچە قىلغۇڭ ئالەم ئىچرە قالۇ قىل.
(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: ئەي ئاجىز، دىلى سۇنۇق، ھەرقانچە سۆزلىگىنىڭ بىلەن،)

كىمكى كەلدى ئاقىۋەت بارغۇسىدۇر،
كۆكسىنى تىغى ئەجەل يارغۇسىدۇر.
(كىمكى تۇغۇلغان ئىكەن، ئۆلىدۇ، كۆكسىنى ئەجەل تىغى يارىدۇ.)

زى ھايات ئۆلمەك ئۇچۇندۇر ئاقىبەت،
بۇيله تەھقىق ئەتتى ئەھلى مەئرىفەت.
(مەرىپەت ئەھلى شۇنداق ھۆكۈم قىلغانكى، ھايات ئىگىسى دۇنياغا ئاخىرقى ھىساپتا ئۆلۈش ئۈچۈن كېلىدۇ.)

يوقكى ئارىق، كىمكى يوقدۇر ئۇيله گول،
بۇ مۇھەققەق ئەمىدىن غافىلدۇر ئول.
(پەقەت دۇنيانىڭ ماھىيىتىنى تونۇپ يەتمىگەن نادانلارلا بۇ ھەقىقەتتىن خەۋەرسىزدۇر.)

مىڭ يىل ئولساڭ دەھر ئارا تا بىر زامان،
كىم ئەجەل ئاخر ساڭا بەرمەس ئامان.
(دۇنيادا مىڭ يىل ياشىساڭمۇ، ئەجەل ئاخىرى ساڭا يەنىلا ئامانلىق بەرمەيدۇ.)

ئەۋلىيا بۇ ۋەرتەغە بولمىش ئەسىر،
ئەنبىياغە بۇ يۇرۇشدىن يوق گۇزىر.

(بىلگىنكى، ئەۋلىيالارمۇ، پەيغەمبەرلەرمۇ ئۆلۈمدىن قۇتۇلۇپ قالالمىغان.)

ۋەھىم قىلماقدىن قۇتۇلماق يوقدۇرۇر،
قايغۇرۇپ ئازادە بولماق يوقدۇرۇر.
(ۋەھىمە، ئەندىشە قىلغان بىلەن ئۆلۈمدىن قۇتۇلۇپ قالغىلى بولمايدۇ.)

رىشۋە بەرمەك بىرلە يوق ئازادلىق،
ھەم قىلۇر تەنى ئەجەل جەللادلىق.
(ئەجەلگە پارە بېرىپمۇ قۇتۇلغىلى بولمايدۇ. ئاخىر ئەجەلنىڭ تەنى ئۆزىنىڭ جاللاتلىغىنى قىلىدۇ.)

يىغلاماق بىلە ۋە يالبارماق بىلە،
چارە يوقتۇر جۇر بۇ يول بارماق بىلە.
(يىغلاش، يالۋۇرۇش بىلەنمۇ ئەجەلگە چارە قىلغىلى بولمايدۇ.)

زاھىدۇ پاسىق بىلە شاھۇ گادا،
قىلمايىن بولماس بۇ يول قەتئىن ئادا.
(مەيلى تەقۋادار ياكى پاسىق بولسۇن، مەيلى شاھ ياكى گادای بولسۇن، بۇ يولنى بەربىر بېسىپ ئۆتىدۇ.)

قورقماقدىن كىمسەگە يوق پائىدە،
غەير كۆرمەگلىك ھۇمۇمى زايىدە.
(ئۆلۈمدىن قورقۇش ھېچكىمگە پايدا كەلتۈرمەيدۇ. ئۆلۈمدىن غەم يېمەك ئارتۇقچە بىر ئىش بولىدۇ.)

ھېچ نەۋئى ئولماس چۇ ئۆلمەكدىن گۇزىر،
ئەۋلا ئولكىم بولغاسىن پەرمان پەزىر.
(ئۆلۈمدىن ھېچكىم قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، ياخشىسى، تەقدىرگە تەن بەرگەن تۇزۇك.)

ھىكايەت

نەقلدۇركىم ئەۋج رىفئەت كەۋكەبى،
مەھتەرى ئەئزەم سۇلەيمانى نەبى.
(يۇلتۇز ماكانلىق، ئۇلۇغلارنىڭ ئۇلۇغى سۇلايمان پەيغەمبەر توغرىسىدا شۇنداق رىۋايەت قىلىنىدۇكى:)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

بىر كۈن ئېردى تەخت ئۈزە ئارام گىر،
ئالىدا دىۋۇ پەرى پەرمان پەزىر.
(بىر كۈنى ئۇ تەختتە ئولتۇراتتى، ئالدىدا دىۋە - پەرىلەر بولۇپ، ئۇلار ئۇنىڭ پەرمانىنى تۇتقان ئىدى.)

جىنس مەخلۇقات ئىنس، ۋەھش تەير،
كۆرمەي ئانىڭ خىزمەتىدىن ئۆزنى غەير.
(ئالەمدىكى بارچە مەخلۇقات — ياۋايى ھايۋانلار، جانىۋارلار، ئادەملەر ۋە پۈتۈن قۇشلار ئۇنىڭغا بوي سۇناتتى.)

نافىز ئول بارىغا فەرمانى ئانىڭ،
ئام مەجمۇئىغا ئىھسانى ئانىڭ.
(ئۇنىڭ بۇيرۇغى ھەممە مەخلۇقاتقا ئۆتەتتى ۋە ئۇلارغا ئۇنىڭ ياخشىلىغى تېگەتتى.)

تۇرمىش ئېردى ئالىدا بىر ئەھلى ھۇش،
ھۇش ئۇنى ئەيلەپ تەفەككۇردىن خەمۇش.
(ئۇنىڭ ئالدىدا تەپەككۇردىن جىم بولغان ھالدا بىر دانا كىشى تۇراتتى.)

بۇيلە ھالەتتە يىتمىشتى بىر مەلەك،
قابىزى ئەرۋاھ جەللادى پەلەك.
(شۇ ھالەتتە بىر پەرىشتە يېتىپ كەلدى، ئۇ جان ئالغۇچى ئاسمان جاللادى ئەزرائىل ئىدى.)

قىلدى پەيغەمبەرغە تەزىمۇ سالام،
سۆكرە ئەرز ئەتتى كى ئەي پەخرى كرام.
(ئۇ سۇلايمان پەيغەمبەرگە تازىم بىجا كەلتۈرگەندىن كېيىن، ئەرز قىلىپ ئېيتتىكى: ئەي ئۇلۇغلۇقنىڭ ئىپتىخارى،)

ئەسرۇ مەخپىدۇر ئىلاھى ھىكمىتى،
كىم ئېرۇر ئاندا خىرەدنىڭ ھەيرىتى.
(خۇدانىڭ ھىكمىتى تولىمۇ مەخپى، بۇ ھىكمەتلەرگە ئەقىل ھەيران قالىدۇ.)

بۇ ئەزىزى كىم قاشىڭدا بىر زامان،
تۇرمىش ئۆلىمەكدىن ئاڭا يوقدۇر گۇمان.
(يېنىڭدا بىر مەزگىل تۇرغان بۇ ئەزىزگە ئۆلۈم يېتىپ كەلدى، ئۇنىڭ ئۆلۈمى شۈبھىسىز بولۇپ قالدى.)

ئۆمرىڭە تولمىش ئەجەل پەيمانەسى،
ھۆكۈم يەتمىش كىم بولۇپ ھەمخانەسى.
(ئۇنىڭ ئەجەل پەيمانسى تولدى، ئۇنىڭغا ئۆلۈم ھۆكمى چۈشتى.)

ھەم بۇ سائەت قەتل تېغىن سالغامەن،
ھىند ئىقلىمىدە جانىن ئالغامەن.
(مۇشۇ سائەتتە ئۇنىڭغا ئۆلۈم تېغىنى سالىمەن. جېنىنى ھىندى مەملىكىتىدە ئالىمەن.)

ئۇشبۇ ئىشدە غالىپ ئولمىش ھەيرەتىم،
دەمبەدەم ئارتار ئۆزۈمگە ۋەھشەتىم.
(بۇ ئىشقا تولمۇ ھەيرانمەن، دەمبۇ ـ دەم ئۆزۈمدىن ئەنسىرەيمەن.)

ئول بۇ مەئنىدە تەكەللۇمدىن راۋان،
كىم نەبى ئالىدا تۇرغان ناتاۋان.
(پەيغەمبەرنىڭ ئالدىدا تۇرغان ئۇ بىچارە گەپنى ئۇچۇق قىلدى.)

كەلدى يەر ئۈپتى تۆكتى بەس نىياز،
سۆزرە دىدى يارەسۇلى سەرفەراز.
(ئۇ كېلىپ يەرنى سۆيىدى ۋە ئۆز مۇھتاجلىغىنى بىلدۈرۈپ ئېيتتىكى: ئەي ئۇلۇغ پەيغەمبەر،)

بۇ كۈن ئۆز ھالىمغا ھەيران مەن بەسى،
مەرگ ۋەھمىدىن پەرىشان مەن بەسى.
(بۈگۈن ئۆز ھالىمغا تولمۇ ھەيرانمەن، ئۆلۈمىنىڭ ۋەھمىدىن تولمۇ پەرىشان بولۇۋاتىمەن.)

چارە قىلكىم بولمايىن بۇ مۇلك ئارا،
كىم كۆزۈمنى ۋەھىم ئەيلەبدۇر قارا.
(كۆزۈمنى ۋەھىمە قاراڭغۇلاشتۇردى، بۇ مەملىكەتتىن كېتىشىمگە چارە قىلغىن!)

يەلگە ئەمر ئەتتى سۇلەيمان ئول نەفەس،
كىم ئانى ئىلىت ئانداكىم قىلغاي ھەۋەس.
(سۇلايمان پەيغەمبەر شامالغا بۇيرۇق قىلىپ: بۇ ئادەمنى ھەۋەس قىلغان يېرىگە ئېلىپ بارغىن،)

قايسى يەردە كىم دىسە بەرگىل قارار،
دەفئ قىل كۆڭلىدىن ئانىڭ ئىزتىرار.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(قايەردە تۇرسەن دەسە شۇ يەردە قويۇپ، كۆڭلىدىكى بىئاراملىقنى كۆتەرگىن! دىدى.)

يەل ئانى ئىلتىپ ئۇچۇردى تۇند تىز،
بارى ئەئزاسىغا سالىپ رۇستەخىز.
(شامال ئۇنى شىددەت بىلەن ئۇچۇرۇپ، پۈتۈن ۋۇجۇدىنى ۋەھىمە ئىچىدە قويىدى.)

كىم ئىشارەت قىلدى ھىندۇستان ساري،
ئاندا يەتكەچ ئۆتمىدى ئاندىن ناري.
(ئۇ بىچارە ھىندىستان تەرەپنى ئىشارەت قىلدى، شامال ئۇنى ھىندىستانغا ئېلىپ بېرىپ، ئۇ يەردىن نېرىغا ئۆتمىدى.)

دىدى بۇ يەردە ماڭا ئارام بەر،
كىم ئېرۇر بولماقتە مەتلۇبۇم بۇ يەر.
(ئۇ: ماڭا بۇ يەردە ئارام بەر! مېنىڭ تىلىگىم شۇ يەردە تۇرۇش ئىدى، — دىدى.)

تۈشتى راكىب بادى رەخشى تىز تەگ،
ئۆزنى يەتكۈردى بۇ ھالەتتە مەلەك.
(شامال ئاتقا مىنگەن بىچارە يەرگە چۈشۈپ يۈگۈرۈك ئاتتەك ئۆز ئورنىغا يېتىپ بار-دى. شۇ چاغدا جان ئالغۇچى پەرىشتەمۇ يېتىپ كەلدى.)

تەگرى سۈنئىغا دىبان كۆپ ئاپىرىن،
ئانى ھەم قىلدى پانالەرگە قەرىن.
(پەرىشتە تەگرىنىڭ ئىشىغا كۆپ ئاپىرىن ئوقۇپ، ئۇ بىچارىنىڭ جېنىنى ئالدى.)

يەل بىلە ھەمتەگلىك ئەتسە گەر كىشى،
روھ قەبزى كەلدى ئەزرائىل ئىشى.
(ئەگەر كىشى شامال بىلەن تەڭ ماڭغان تەقدىردىمۇ، ئەزرائىل يەنىلا ئۇنىڭ جېنىنى ئېلىۋېرىدۇ.)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدىكى پاك زات،
جۇملەئى ئۆمرۇمدە كۆرمەيمەن مۇرات.
(يەنە بىر قۇش ئېيتتىكى: ئەي پاك نىيەتلىك كىشى، ئۆمرۇمدە مۇرادىمغا يەتمىدىم.)

دائىما غەم بىرلە ئىلتىپ سەر-بەسەر،
شادلىقدىن مەندە يوق ئېرمىش ئەسەر.

(ھەمىشە غەم ـ قايغۇ بىلەن يۇرىمەن. مەندە خوشاللىقتىن ئەسلا ئەسەر يوق.)

يول بارۇرغا خاتىرى خۇررەم كېرەك،
دەھر رەنجىدىن مالالەت كەم كېرەك.

(سەپەردە خاتىرجەملىك كېرەك، دۇنيانىڭ مۇشەققەتلىرى ۋە كۆڭۈلسىزلىكلىرى ئازراق بولغىنى ياخشى.)

چۈن مېنى غەمپەرۋەر ئەتمىش رۇزىگار،
ھەر زامان بىر غەم بىلە جانىم فىگار.

(تىرىكچىلىك مېنى غەمكىن قىلىپ قويدى. جېنىم ھەر زامان غەم ـ قايغۇدىن يارىدار بولۇپ تۇرىدۇ.)

نى كۆڭۈل خۇشلۇق بىلە يول قەتئ ئېتەي،
كۆڭلى خۇشلار قايدا كەتسە مەن كېتەي؟

(شۇنداق ئىكەن، بۇ يولنى قانداق قىلىپ كۆڭۈل خوشلۇغى بىلەن بېسىپ ئۆتىمەن؟ كۆڭلى خوشلار بارغان يەرگە بارالايمەنمۇ؟)

ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى

دىدى ھۇدھۇدكى نەۋندى غەم سەرىشت،
زاتىكە غەمدىن باھانە سەرنەۋىشت.

(ھۆپۈپ ئېيتتى: ئەي غەم بىلەن يۈغۇرۇلغۇچى، ۋۇجۇدۇڭدىكى غەم ساڭا باھانە بولۇۋېتىپتۇ.)

بۇيلە ۋادى قەتئىد بى ئىشتباھ،
غەمنى ئەتمىشلەر ئىرانلەر زاد راھ.

(مۇنداق ۋادىنى كېسىپ ئۆتۈشتە غەم ـ قايغۇ شۇبھىسىزكى، ئەرلەرنىڭ يول ئوزۇغى بولىدۇ.)

يول غەمى كەلمىش ئىرانلارنىڭ ئىشى،
يوالدا غەمسىزنى كىشى دىمەس كىشى.

(يولنىڭ غېمى ئەرلەرنىڭ ئىشىدۇر، سەپەردە غەمسىز يۈرگەن ئادەمنى كىشىلەر ئەسلا ئادەم دىمەيدۇ.)

غەمدىن ئەيلەرلەر ئىرانلار شادلىغ،
بۇ مۇقەييەدلىق دۇرۇر ئازادلىغ.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ئەركەك كىشى غەمدىن خوشاللىق ھىس قىلىدۇ، غەم بىلەن بەنت بولۇشنى ئارامىلىق دەپ ھىساپلايدۇ.)

غەم يېرىدۇر مەھنەتى ئاباد جاھان،
ئاندا بىر نەۋئ ئەلگە بىر غەمدۇر ئايان.
(دۇنيا غەمنىڭ يېرىدۇر، ئۇ ئەمگەك بىلەن ئاۋات بولىدۇ، دۇنيادا ھەر بىر ئەلگە بىر غەم ئايان بولۇپ تۇرىدۇ.)

ئالەم ئەھلى كۆڭلىدە ئالەم غەمى،
خۇد نىدۇر كۆبرەك بەنى ئادەم غەمى.
(جاھان ئەھلىنىڭ كۆڭلىدە جاھاننىڭ غېمى بولىدۇ. نىمە ئۈچۈن ئادەم ئەۋلادىنىڭ غېمى كۆپ بولۇشى كېرەك؟)

لىك ئۇلاركىم كەلىلەر ئەھلى يەقىن،
يول غەمىدىن كەلىلەر دائىم ئەمىن.
(لېكىن تەكرى يولىنى تۇتقان كىشىلەر يولىنىڭ غېمىدىن دائىم خاتىرجەم بولۇپ كەلدى.)

كىمسەگە ئەۋۋەلقى غەم مەرغۇپ ئېرۇر،
ئادەمىدىن سوڭقى غەم مەتلۇپ ئېرۇر.
(كىمكى دۇنيانىڭ غېمى بىلەن بولۇپ كەتسە ئۇنىڭغا كېيىنكى غەم ــ يەنى ئاخىرەت يولى غېمى دۇچ كېلىدۇ.)

گەر بۇرۇنقىدىن ئىسەڭ زارۇ نەۋەند،
يولدىن ئۆزنى شاد قىل ئەي مۇستەمەند.
(ئەي مۇھتاج، دۇنيانىڭ غېمى بىلەن زارلانغان بولساڭ، ئاخىرەت يولى بىلەن ئۆزەڭنى شات قىل.)

سوڭقىدىن غەمكىن ئىسەڭ قىل شادلىق،
كىم تاپار ئاندىن كۆڭۈل ئازادلىق.
(ئاخىرەت غېمىدىن غەمكىن بولساڭ خوشاللىق ھىس قىل، چۈنكى ئاخىرەت غېمىنى يىمەكدىن كۆڭۈل ئازادىلىك تاپىدۇ.)

غەمدىن ئەيلەر شادلىق ئەھلى ۋىداد،
بار ئۇلارغە نامۇراد ئولماق مۇراد.
(مۇھەببەت ئەھلى غەمدىن شاتلىق ھىس قىلىدۇ، مۇرادىغا يېتەلمىگەنلەر مۇرادىغا يېتىدۇ.)

يول غەمدۇر كىمسەگە مەقسۇد ئۇچۇن،
كىم يەر ئول غەمنى كۆڭۇل بەھبۇد ئۇچۇن.
(ھەر كىمكى يولنىڭ غېمىنى پەقەت، كۆڭۇلنى شاتلاندۇرۇش ئۇچۇن يەيدۇ.)

ئاندا كىم يوقدۇر بۇغەم ئەر ئېرمەس ئول،
زار غەمدىن تاپتى قەتئ ئېتكەلى يول.
(بۇ يولنىڭ غېمىنى يىمگەن ئادەمنى ئەر دىگىلى، بۇ غەم سەپەر ئۇستىدە ئوزۇق بولىدۇ.)

ھىكايەت

مىسرە بار ئېردى ئالى ھىممەتى،
ئالەمى مەئنىدە ساھىپ دەۋلەتى.
(مىسردا ئالى ھىممەتلىك بىر كىشى بار ئىدى، ئۇ مەنىلەر ئالىمدە دۆلەت ئىگىسى ئىدى.)

ئىشرەت ئەسبابى ئىدى تەييار ئاڭا،
نى خىيال ئەتمەك يۇز ئول مىقدار ئاڭا.
(ئۇنىڭغا ئەيش ـ ئىشرەت لاۋازىمەتلىرى تەييار ئىدى. نىمىنى خىيال قىلسا، شۇ نەرسە ئالدىدا يۇز ھەسسىلەپ تەييار بولاتتى.)

جەننەت ئاسا قەسر ئىچىدە مەنزىلى،
ھۆر ۋەش مەنزۇر ئاڭا، ھەم مەھەللى.
(ئۇنىڭ جەننەتتەك سارايلىرى، ھۆرلىرى ۋە مەپلىرى بار ئىدى.)

لىك ئول ئالى سۇفاتى پاك زات،
بار ئېردى بارچەغە بىئىلتىفات.
(لېكىن ئۇ ئالى سۇپەتلىك زات ئۇلارنىڭ ھەممىسگە بىپەرۋا قارايتتى.)

دەرد ـ غەم ئېردى ئاڭا يارۇ نەدىم،
ھىجر زىندانىدا يۇسۇفدەك مۇقىم.
(ئۇ زاتقا دەردۇ ـ غەم ھەمسۆھبەت ئىدى، يۇسۇف پەيغەمبەرگە ئوخشاش ھىجران زىندانىدا تۇراتتى.)

دىدىلەر كۆڭلۇڭدە ئەندۇھ بىرلە ھۇفت،
بىزگە روشەن ئەيلە بۇ رازى نەھۇفت.
(كىشىلەر ئۇنىڭغا: كۆڭلۇڭدىكى غەم ـ قايغۇلىرىڭنى، مەخپى سىرلىرىڭنى بىزگە ئاش ـ كارا قىلغىن!)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

كىم مۇھەببا بارى ئەسبابى نەشات،
كىم كۆڭۈلگە بولغاي ئاندىن ئىنسبات.
(خوشاللىقنىڭ بارلىق شارائىتلىرى سەندە تەييار، ئۇلاردىن كۆڭۈل بەكمۇ ئازادە بولىدۇ.)

خاتىرىڭ نېچۈن دەمى خۇررەم ئەمەس،
غەمدىن ئۆزگە كۆڭلۈڭگە ھەمدەم ئەمەس.
(شۇنداق ئىكەن، نىمىشقا خوشال ئەمەسسەن؟ كۆڭلۈڭگە غەمدىن باشقىسى ھەمنە ـ پەس بولمامدۇ؟ ـــ دېيىشتى.)

دىدى يول ئەھلىغە زىنداندۇر جاھان،
نىگەكىم مەتلۇبى كۆزدىندۇر نىھان.
(ئۇ كىشى: بۇ دۇنيا يولۇچىلارغا زىندانىدۇر، چۈنكى ئۇلارنىڭ تەلەپ قىلىدىغىنى ھامان پىنھان بولىدۇ،)

ئىش بۇدۇر، كىم ئەيلەگەي قەتئ ئۇشبۇ يول،
كۆڭلىنىڭ مەتلۇبىغە يەتكۈنچە ئول.
(كىمكى بۇ يولغا چۈشكەن ئىكەن، ئۇ بۇ يولدا تاكى كۆڭۈل مەقسىدىگە يەتكىچە ماڭىدۇ،)

كىمسە زىندانىدا قاچان خۇررەم بولۇر،
بەيتۇل ئەھزانىدا قاچان خۇررەم بولۇر.
(زىنداندا ياتقان كىشىنىڭ خوشاللىق تاپقىنىنى كىم كۆرگەن ئىدى؟)

مەنكى ياردىن ئايرىلىپ دەرمەندە مەن،
گەر ئىرەم باغىدامەن زىنداندا مەن.
(ياردىن ئايرىلىپ ھەسرەتتە قالدىم، باغى ئىرەمدە تۇرسامۇ ئۆزەمنى زىندانىدا تۇرغاندەك ھىس قىلىمەن.)

بولماغۇنچە ۋەسلى گۈلزارىغە خاس،
بولمۇغۇم غەمخۇار خارىدىن خالاس.
(ۋەسلى گۈلزارىغا يەتمىگىچە قايغۇ ـ ئەندىشىدىن خالاس بولالمايمەن، ـــ دىدى.)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

يەنە بىر سايىل دىدىكى بىنەزىر،
مەن ئانىڭ ئەمرىغە كىم پەرمان پەزىر.

(يەنە بىر قۇش ئېيتتىكى: ئەي جاھاندا مسالى يوق مۆتىۋەر، مەن ھامان ئۇنىڭ پەرمانىنى تۇتمەن.)

مەن مۇتىئ ئەمرى بىلە پەرمانغە،
يوق مۇقەييەد قەھر ئىلە ئىھسانغە.

(ئۇنىڭ ئەمر ـ پەرمانغا ئىتائەت قىلمەنۇ، ئەمما ئىتائىتىمنى ئۇنىڭ قەھرىگە ياكى مەرھىمىتىگە باغلاپ ئالمايمەن.)

ھەرنە ئەمر ئەتسە تاپارمەندىن ھەمۇل،
ئول بىلۇر رەد ئەيلەسە ياخۇد قەبۇل.

(ئۇ نېمىنى بۇيرۇسا، مەن شۇنى قىلمەن، قىلغانلىرىمنى رەت قىلامدۇ ياكى قوبۇل قىلامدۇ، بۇنى پەقەت ئۆزى بىلىدۇ.)

نى بۇيرۇسا ئول ئىشمدۇر يازۇ قىش،
يوق ماڭا رەددى قوبۇلى بىرلە ئىش.

(مېنىڭ ئىشىم قىش ـ ياز ئۇنىڭ بۇيرۇغىنى بىجا كەلتۈرۈش. ئۇ رەت قىلامدۇ، قوبۇل قىلامدۇ، بۇنىڭ بىلەن كارىم بولمايدۇ.)

ئەمرىگە ئىقدام تائەتدۇر ماڭا،
چۈن ئادا قىلسام سائادەتتۇر ماڭا.

(ئۇنىڭ بۇيرۇغىنى ئورۇنلاش ماڭا ئىبادەت بولىدۇ ھەم ئۇنى سائادەت، دەپ بىلىمەن.)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۇدھۇد خوپ سۆزدۇر بۇ سۆزۈڭ،
خۇبراقكىم دىمەگەي ئانى ئۆزۈڭ.

(ھۆپۈپ ئېيتتى: بۇ سۆزلىرىڭ ناھايىتى ئوبدان، لېكىن بۇنى ئۆزەڭ دىمىگەن بولساڭ ياخشى بولاتتى.)

كىمسەنكە بۇ يولدا «ھەييى لايەزال»،
بۇ تەرىق ئىچرە نەسىپ ئەتمىش كامال.

(قۇدرىتى تەڭداشسىز تەڭرى بۇ يولدا كىمگە كامالەت نېسىپ قىلسا،)

كىم ئانىڭ فەرمانغە بولدى مۇتىئ،
كەلدى بۇ يولدا ئانىڭ جايى رەفىئ.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ئۇ خۇدانىڭ پەرمانىغا ئىتائەت قىلدۇ، ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ ئورنىمۇ يۇقۇرى بولىدۇ.)

ئەمرىدىن چەكمەن بويۇن مەردۇد ئېرۇر،
غەيرىدىن ئۆزمەي كۆڭۈل مەترۇد ئېرۇر.
(ئۇنىڭ بۇيرۇغىدىن بويۇن تولغىغان كىشى قوغلانىدى بولىدۇ، باشقىدىن كۆڭلىنى ئۆزەلمەيدۇ ـ دە، تاشلاندى بولۇپ قالىدۇ.)

نى ھۆمايۇن پال مۇقبىل بەندەدۇر،
كىم ئانىڭ فەرمانىغە ئەفكەندە دۇر.
(ئۇنىڭ پەرمانىنى قوبۇل قىلغان ۋە ئۇنىڭ پەرمانىغا بويسۇنغان كىشى بەخت ـ سائادەت تاپىدۇ.)

ئەمرىغە تائەت ئېرۇر كامى ئانىڭ،
يوق بۇ ئىشسىز ھەردەم ئارامى ئانىڭ.
(ئۇنىڭ بۇيرۇغىغا بويسۇنۇشنى مەقسەت دەپ بىلىدۇ، بۇنىڭسىز ئۇ ھەرگىز ئارام تاپالمايدۇ.)

لىك ھەر نېچە ئىتائەت ئەيلەسە،
ئەمر ھۆكمى بىرلە تائەت ئەيلەسە.
(لېكىن ھەرقانچە ئىتائەت قىلىپ پەرمانى بويىچە ئىبادەتتە بولغان كىشى،)

بۇ ئىشنى بىرلە مۇباھات ئەيلەمەس،
كىبرنى جانىغا ئاپات ئەيلەمەس.
(ئىبادەت قىلدىم دەپ كىبرىنى ئۆز جېنىغا ئاپەت قىلىۋالمايدۇ.)

تائەت ئېتسە ئارزۇ كۆپ ئېردى رەنج،
بارى يوقى ئانىڭ ئالدا شىكەنج.
(ئىبادەتنى ئارزۇ قىلغانلارغا ئۇنىڭ مۇشەققىتى كۆپ بولىدۇ، قىلغان ئىبادەت جەۋرى ـ جاپا بولۇپ قالىدۇ.)

بولماسا مەقبۇل گىرداری ئانىڭ،
بەلكى يوق تاڭ بولسا ۋادارى ئانىڭ.
(ئۇ زاتلارنىڭ ئىبادىتى قوبۇل بولماي، ئەكس نەتىجە كۆرسەتسە، ئۇنىڭدىن ئەجەپ ـ لىنىشكە بولمايدۇ.)

قىلمىسا ئۆزنى تاپاخۇردىن ئەزىز،
تائەتىغە كۆرسە قىممەت بىر پەشىز.

(ئىبادەت قىلدىم دەپ كۆرەڭلەپ، ئىبادەتنىڭ ساۋابىنى بىر پۇل قىلىپ قويماسلىق كېرەك.)

ئول دۇرۇر كويى سائادەت ئەيلەگەن،
نەفىئ تەقۋايۇ ئىبادەت ئەيلەگەن.

(شۇنداق قىلغانلارلا سائادەت يولىغا ماڭىدۇ، تەقۋادارلىق ۋە ئىبادەت قىلىشنىڭ پايدىسىنى كۆرىدۇ.)

بەر يىگەندۇر تائەتۇ تەقۋاسىدىن،
بەھرەۋەر بولغان بۇ ئىش مەئناسىدىن.

(ئۇلار تەقۋادارلىغى ۋە تائەتنىڭ مۇھىمىنى تېتىيدۇ، ئۇنىڭدىن مەنپەئەتدار بولىدۇ.)

تەمسىل

تەڭرى ئادەمنى ياراتماسدىن بۇرۇن،
روھ شەمئىن تەنگە ياقماسدىن بۇرۇن.

(تەڭرى ئادەمنى يارىتىشتىن، ئۇنىڭ تېنىدە روھ چىرىغىنى يانداۋرۇشتىن بۇرۇن،)

كىم مالائىك خەيلىغە ئېردى ھۇجۇم،
تائەتۇ تەقۋادا ئادابى - رەسۇم.

(ئۇنىڭ پەرىشتىلەرگە بولغان پەرمانلىرى ئېغىر ئىدى. ئىبادەتنىڭ قائىدە - رەسىمىيەتلىرى ناھايىتى كۆپ ئىدى.)

باربىغە سەرۋەر ئازازىل ئېردى بەس،
مۇشكۈلۇ ئېقىدەلەرغە چارە رەس.

(پەرىشتىلەرگە ئازازۇل باشلىق ئىدى، مۇشكۈل ۋە ھەل بولمىغان مەسىلىلەرگە ئۇ چارە قىلاتتى.)

نىچە مىڭ يىل ئۇيلە تائەت ئەيلەدى،
تەڭرى ئەمرىغە ئىتائەت ئەيلەدى.

(ئۇلار نەچچە مىڭ يىللار شۇ بويىچە ئىبادەت قىلىپ، خۇدانىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ كەلدى.)

كىم ئېرۇر ۋەسفىدە ئانىڭ نۇتقى لال،
ئەقىل ئالىندا ئېرۇر ئەمرى ماھال.

(ئازازۇلنىڭ تەرىپىنى بايان قىلىشقا سۆز كەملىك قىلاتتى، ئۇنىڭ ئەقلىنى سۈپەتلەش مۇمكىن بولمايدىغان بىر ئىش ئىدى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

نەقىل مۇنداغدۇركى سەتھى خاكدا،
يەنە بۇ ئالىي توقۇز ئەفلاكدا.
(رىۋايەتلەردە شۇنداق ئېيتىلىپتۇكى: يەر يۈزىدە ۋە توققۇز قەۋەت ئاسماندا،)

قالماشىدۇر سەجدە قىلغۇنچە ماكان،
كىم يۈز ئاندا قويمامىش ئول ناتاۋان.
(ئازازۇل تەكەبىگە سەجدە قىلىپ باش قويمىغان بىرمۇ جاي قالماپتۇ.)

تەكەبى چۈن ئادەمنى مەخلۇق ئەيلەدى،
ئۆزنى ئاشىق، ئانى مەشۇق ئەيلەدى.
(تەكەبى ئادەمنى ياراتتى، ئۆزىنى ئاشىق، ئادەمنى مەشۇق قىلدى.)

ئەمر قىلدىكىم مالائىك سەر ـ سەر،
سەجدە قىلسۇنكىم بۇدۇر ئەبۇلبەشەر.
(تەكەبى بارلىق پەرىشتىلەرگە ئادەم ئەلەيھىسسالامغا سەجدە قىلىشقا ئەمر قىلدى.)

چۈن مالائىككە بۇ ئەمر ئەتتى ئىلاھ،
قىلدىلەر ئادەم جانابىن سەجدە گاھ.
(خۇدا پەرىشتىلەرگە ئادەمنى ئۈلۈغلاپ ئۇنى سەجدىگاھ قىلىشقا پەرمان قىلدى.)

ئول نەچە مىڭ يىل ئىبادەت ئەيلىگەن،
ئەمر ئىلە تەقۋا ۋە تائەت ئەيلىگەن.
(نەچچە مىڭ يىل ئىبادەت قىلغان، تەقۋادارلىق ۋە ئىتائەتتە بولغان ئازازۇلنى،)

چۈن غۇرۇر ئەتتى ئىشىگە ئاشكار،
خەيل ئارا رەد قىلدى ئانى كىردىگار.
(ئۆزىنىڭ قىلغان ئىبادىتىگە مەغرۇرلانغانلىقى ئۈچۈن، تەكەبى پەرىشتىلەر ئارىسىدىن قوغلاندى قىلدى.)

كۆكلىدىن ئالىپ ئىبادەت زەۋقىنى،
سالدىلەر بوينىغە لەئنەت تەۋقىنى.
(ئۇنىڭ كۆكلىدىن ئىبادەت قىزغىنلىغىنى ئېلىپ تاشلاپ، بوينىغا لەنەتنىڭ بويۇنچىقىنى سالدى.)

نەچچە مىڭ يىل بولدىكىم مەردۇد ئېرۇر،
نەچچە مىڭ يىللىق ئىشى نابۇد ئېرۇر.

(شۇندىن بۇيان قانچە مىڭ يىل بولدىكى، ئۇ قوغلاندىدۇر، ئۇنىڭ نەچچە مىڭ يىللىق ئىبادىتى نابۇت بولدى.)

ئاڭلاكىم بۇ يولدا قىلمايدۇر ئىلاھ،
ئۆزنى كۆرمەكلىكىدىن ئارتۇقراق گۇناھ.

(چۈشەنگىنكى، خۇدانىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ ئىبادىتىدىن مەغرۇرلىنىشتىن ئارتۇق گۇناھ بولمايدۇ.)

ئۆزنى كۆرمەك تائەتىن كۆرمەكدۇرۇر،
قىلغانىن كۆڭلىگە كەلتۈرمەك دۇرۇر.

(ئۆزىنى بىلىش قىلغان ئىبادىتىنى كۆرۈش دېمەكتۇر. ئىنسان قىلغان ئەتكەنلىرى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزۈپ تۇرۇشى كېرەك.)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

يەنە بىر سايىل دېدىكى سەرفەراز،
كىمكى بولسا ھەق يولىندا سەرفەراز.

(يەنە بىر قۇش ئېيتتىكى: ئەي ئالىي مەرتىۋىلىك، كىمكى خۇدا يولىدا مەرتىۋە تاپسا،)

نەفئى ئانىڭ نى ئىكەن ئىزھار قىل،
چۈن ماڭا مۇبھەم ئېرۇر شەرھ ئەيلەگىل.

(ئۇنىڭ كۆرىدىغان پايدىسى نېمە بولىدۇ؟ بۇنى ماڭا ئېنىق چۈشەندۈرۈپ بەرسەڭ!)

كىم بۇ يولدا مەن ئېرۇرمەن پاكباز،
بارىن ئويناپ مەن تۆكۈپ ئەجزۇ نىياز.

(مەن بۇ يولدا پاك سەئىيەتكارمەن، بىلگەنلىرىمنى ئاجىزلىق بىلەن ئويناپ كېلىۋاتىمەن.)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دېدى ھۇدھۇدكىم بۇ ئىش دېشۋار دۇرۇر،
سەھىل ئېتەر تەكرى ئاڭا كىم يار ئېرۇر.

(ھۆپۈپ ئېيتتى: بۇنى چۈشەندۈرمەك قىيىن، خۇدا مەدەت بەرسە ئوڭاي بولىدۇ.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

تاپسا بۇ دۆلەتنى ھەر ئالى نەھار،
مۇندىن ئارتۇق يوقدۇرۇر بۇ يولغا زار.
(كىمكى بۇ دۆلەتكە ئېرىشسە بۇ يولغا ئۇنىڭدىن ئارتۇق ئىنتىزار كىشى بولمايدۇ.)

يەنى بۇ يول زاددۇر بىزارلىق،
زادۇ تۇشە قەيددىن ئازادلىق.
(بۇ يولنىڭ ئۇزۇنى ــ ئۇزۇقسىزلىق يول ئۇزۇنى تەييارلىقلىرىنىڭ كىشىندىن ئازات بولۇشتۇر.)

لىك ئانىڭ شەرتى بۇدۇركىم راھرەۋ،
ھەرنىكىم بارۇ يوقنى جەۋ ـ بەجەۋ.
(لېكىن ئۇنىڭ شەرتى شۇكى، بۇ يولدا ماڭغۇچىلار بار ـ يوقنى.)

تائەتۇ زوھد، زىيانۇ سۇدنى،
ھەق يولىدا بۇد ئىلە نابۇدنى.
(ئىبادەتنى، پايدا ـ زىيىننى، ھەقگە ئاتىغان بارىنى ۋە يوقنى،)

جەم ئېتىپ سالغان نىياز ئوتىغا پاك،
كۆيدۇرۇپ كۇل ئەيلەپ ئانى زەۋقناك.
(ــ ئۇلارنىڭ ئاجىزلىقىنىڭ ئوتىدا كۆيدۇرۇپ كۇل قىلىپ،)

كۇلنى ساۋۇرغاي ھاۋاغە سەر بەسەر،
ئول سۈپەتكىم قالمىغاي ئاندىن ئەسەر.
(كۇلنى ھەچبىر ئەسەر قالمىغچە ھاۋاغا سورىسۇن.)

سوڭرە كۆڭلىگە سالىپ ئەفغان يېلى،
ئول چۆمەنغە ئەستۇرۇپ بوستان يېلى.
(ئاندىن كۆڭلىگە ناله ـ زار شاملىنى سېلىپ، ئۇ چىمەنگە بوستانىنىڭ شاملىنى يەتكۈزۈپ؛)

قىلغانىن مۇتلەق چىقارغاي كۆڭلىدىن،
ھەرنە قىلمىش ئېردى بارغاي كۆڭلىدىن.
(قىلغان ـ ئەتكەنلىرىنىڭ ھەممىسىنى كۆڭلىدىن چىقىرىۋەتسۇن.)

چۇن ۋۇجۇدىن بۇ سۇفەت قىلدى ئەدەم،
سوڭرە يول ئەزمىغە ئۇرغاي قەدەم.
(ۋۇجۇدىنى مانا مۇشۇنداق يوق قىلغاندا، ئاندىن بۇ يولغا قەدەم قويغىلى بولىدۇ.)

ئول قەدەم بۇدۇركى يوقۇ بارىنى،
ئۆرتەگەيكىم بار - يوق ئاسارىنى.
(ئۇ قەدەم شۇ بولىدۇكى: بار - يوقنىڭ ھەممىسى ئۆرتەپ تاشلىنىدۇ.)

بۇ قەدەم قويغاچ يىتەر مەتلۇبىغە،
ھىجر باردىپ قاۋۇشۇر مەھبۇبىغە.
(بۇ قەدەم قويغانلار تىلىگىگە يېتىپ، مەھبۇبى بىلەن قوشۇلىدۇ.)

ھىكايەتنى ئىبراھىم ئەدھەم
(ئىبراھىم ئەدھەمنىڭ ھىكايىسى)

ئول‌كى بۇ يولدا ئىشى تەسلىم ئىدى،
ئىبنى ئەدھەم شاھ ئىبراھىم ئىدى.
(ئۇ پادىشا ئىبراھىمنىڭ ئوغلى ئىدى. ئۇنىڭ تۇتقان يولى ئۆزىنى تەگىرىگە تاپشۇرماق بولغان ئىدى.)

ھەق يولىندا مۇرشىدى دىن ئېردى ئول،
پاكبازۇ پاك ئايىن ئېردى ئول.
(ئەدھەم ھەق يولىنى چىڭ تۇتقان پاك ۋۇجۇدلۇق كىشى ئىدى.)

كىم بۇ يولدا مۇلك تەختۇ كىشۋەرىن،
ئويىنادى تاشلاپ باشىدىن ئەفسەرىن.
(ئۇ بۇ يولدا دۆلەت، مال - مۇلۇك ۋە تاجۇ - تەختىنى تاشلاپ،)

ژەندە كەيدى كۆرگۈزۈپ يۈزمىڭ نىياز،
يولغا چۈشتى شاھ رەندى پاكباز.
(گادايلىق جەندىسىنى كىيىپ سەپەرگە چىقتى.)

بەلخدىن ئەزمى نىشاپۇر ئەيلىدى،
ئانى ۋەيران، مۇنى مەئمۇر ئەيلىدى.
(بەلىخنىڭ پادىشالىغىنى تاشلاپ، نىشاپۇرنى ماكان قىلدى.)

بۇ ماكان بوادى چۇ ئول گۆھەرغە كان،
يەتتە يىل بىر تاغ ئارا قىلدى ماكان.
(نىشاپۇر ئۇ گۆھەرگە كان بولىدى، ئۇ بىر غارنىڭ ئىچىدە يەتتە يىل ئۆمۈر ئۆتكۈزدى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئاندا سۇلتان «سائىمۇررهر» ئېردى كۇن،
ئول سۇپەتكىم «قائىمۇللەيل» ئېردى تۇن.
(ئۇ، غار ئىچىدە كۇندۇزى روزا تۇتۇپ، كېچىسى ئۆرە تۇرۇپ ئىبادەت قىلدى.)

جەم ئېتىپ ۋاددىدا كۇندۇز خەسۇ خار،
بىر قوچاق باغلار ئىدى مەردانە ۋار.
(ئۇ كۇندۇزى ۋاددىدىن ئوتۇن - چاۋا يىغىپ، يىققانلىرىنى بىر قۇچاق قىلىپ باغلايتتى.)

ئەڭلىگە باغلاپ بارىپ بازارىغە،
ساتار ئېردى شام ئۇچۇن ئېپتارىغە.
(ئوتۇننى يۇدۇپ بازارغا ئاپىرىپ كەچكى ئېپتارلىغى ئۇچۇن ساتاتتى.)

بەس رىيازەتدىن ھىلال ئولمىش ئىدى،
جىسىم ئول يەڭلىكى نال ئولمىش ئىدى.
(بۇ خىل مۇشەققەتلىك ئەمگەكتىن ئۇنىڭ قەددى ھىلال ئايدەك ئېگىلىپ، ئۆزى قومۇشتەك ئورۇقلاپ كەتكەن ئىدى.)

بىركۇن ئەڭنىدە ئوتۇن جىسمىدا رەنج،
شەھەرغە بارۇر ئىدى ئول كان گەنج.
(بىر كۇنى ئۇ ھېلىقى مۇشەققەت بىلەن ئوتۇننى يۇدۇپ، شەھەرگە كېتىۋاتاتتى.)

تۇتتىلار بۇ يولنى ئەقتابى زامان،
قىلغانى ئانىڭ سۇلۇكىن ئىمتىھان.
(زامانەنىڭ بىر ئۇلۇغى سىناپ بېقىش مەقسىدىدە ئۇنىڭ يولىنى توستى.)

ئۇردى بىر يۇمرۇق بىرى بويىنىغە رىست،
دېدى، ئول پەقرى پانا يولىدا ھىست.
(ئۇنىڭ بىر ئادىمى بويىنىغا بىر مۇشت ئۇرۇپ، ئۇنى دەرۋىشلىك يولىغا تاشلا! دېدى.)

كىم ئانىكىم سەن تىلەرسەن قالدى ئول،
بەلخدىن مەن بۇ تەرەپ تۇتقاندا يول.
(ئەدھەم: سەن تەلەپ قىلغان نەرسە مەن بۇ تەرەپكە يولىغا چىققاندا بەلخدە قېپقالغان --- دېدى.)

دىدىلەركىم ناتامام ئېرمىش ھۇنۇز،
بۇ ئوتۇن ئاستىدا خام ئېرمىش ھۇنۇز.
(ئۇنىڭ ئالدىنى توسقانلار: بۇ تېخى كامالەتكە يەتمەپتۇ، ئوتۇن ئاستىدىكى بۇ بەندە تېخى خام ئىكەن،)

بەلخ ئانىڭ چىقمايدۇر ئېرمىش يادىدىن،
كىم باش ئۇردى خاتىرى ناشارىدىن.
(بەلخ تېخى بۇنىڭ يادىدىن چىقماپتۇ، پەرىشان خاتىرىسى يەنىلا ئۇنى ئەسلەۋاتىدۇ،)

نەچچە يىل چەكسە بۇ يەڭلىغ رەنج - دەرد،
مۇلكنىڭ يادىدىن ئولغاي كۆڭلى فەرد.
(بۇ يەنە نەچچە يىل مۇشۇنداق جاپا چەكسە، ئاندىن يۇرت يادى كۆڭلىدىن ئايرىلىدىغان ئوخشايدۇ، — دىيىشتى.)

يىل ئۆتۈپ يانە ئول ئىكى - ئۈچ ھەدىق،
تاپدىلاركىم بارۇر ئېردى ئول نەھىق.
(يىللار ئۆتتى. ھىلىقى كىشىلەر ئاجىزلىشىپ كەتكەن ئەدھەمگە يەنە يولدا ئۇچرىشىپ قالدى.)

يانا بىر مۇش ئىمتىھانغا ئۇردىلەر،
ئازمۇن شەرتىن بىجا كەلتۈردىلەر.
(ئۇلار سىناش مەقسىدىدە ئۇنىڭ بوينىغا يەنە بىر مۇشت ئۇردى.)

چىقمىدى بۇ قاتلا سۇلتاندىن نەفەس،
مۇمتە ھىنلەر بولدىلەر فەريادەرەس.
(بۇ قېتىم سۇلتاندىن ھىچقانداق ئۈن چىقمىدى، ئۇنى سىنىغۇچىلار پەريات كۆتىرىشتى.)

دىدىلەر تاپىپ ئول ئائىن بىرلە كام،
كىم سۈلۈك ئىچرە ئىشى بولمىش تامام.
(ئۇلار: ئەدھەم رىيازەت بىلەن مەقسىدىنى تاپتى، ئۇنىڭ ئىشى كامالەتكە يەتتى، — دىيىشتى.)

شۈكرىلەر بۇ ئىشدە ئىفشا ئەتدىلەر،
ئۆزنى سۇلتانغە پەدىدار ئەتدىلەر.
(ئۇلار، شۈكرى قىلىشىپ ئۆزلىرىنى سۇلتان ئالدىدا ئاشكارا قىلىشتى.)

بىر - بىرىگە ھەمدەمۇ دەمساز بولۇپ،
كەئبە ئەزمى قىلدىلەر ھەمراز بولۇپ.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

(ئۇلار بىر - بىرىگە ھەمنەپەس ۋە سىرداش بولۇشۇپ كەئىبىگە سەپەر قىلىشتى.)

شەھىنە ئاندىن سوڭرە يەتتى شاھلىق،
راھرەۋلەر يەتكۈزۈپ ئاگاھلىق.
(يول ھەمرالىرىنىڭ يۇقۇرقىدەك ئاگاھلاندۇرۇشلىرى بىلەن، ئەدھەم ھەقىقى شاھلىققا ئېرىشتى.)

غەير يادى كۆڭلىدە تاپار ئىدى،
پەردە يەڭلىغ مانىئى ئەسرار ئىدى.
(ئۇ غەيرىنىڭ خىيالىدا بولۇپ قالسا، سىرلار پەردىسى ئۇ خىيالنى توسۇۋالاتتى.)

كۆڭلىدىن «بىلكۇل» چۇ زائىل بولدى ئول،
پەردە قوپقاچ پىشىگەھگە تاپتى يول.
(ئۇ ھەق يولىدا ھەممىدىن ۋاز كەچكەندىن كېيىن، پەردە كۆتىرىلىپ ئۇنىڭ ئالدىدا يول ئېچىلدى.)

بۇ پاناغا كىمكى تاپتى دەست رەس،
ئانى دەرلەر پاكباز ئەي بولھەۋەس.
(ئەي ھەۋەس قىلغۇچى! كىمكى دۇنيانىڭ لەززەتلىرىدىن قول ئۈزەلىسە، ئۇنداق كىشىنى پاك ئىنسان، دەيمىز.)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

يەنە بىر سايىل دىدى ئەي ھۇشمەند،
مەندە باردۇر ھىممەتى بىھەد بەلەند.
(يەنە بىر قۇش ئېيتتى: ئەي دانا، مەندە يۈكسەك ھىممەت بار.)

گەر بۈيۈك ھىممەتنىڭ ئەلگە نەفئى بار،
ماڭا نەفئى ئولماق كېرەكدۇر ئاشكار.
(بۇ ھىممىتىمدىن ئەلگە نەپ تەگسە، تۇرغان گەپ، ئۆزەمگىمۇ نەپ تېگىدۇ.)

مەن زەئىف ۋە ھىممەتىم ئەسىرۇ قەۋى،
سۆز بۇ مەئنىدە نە ئەستۇر مەئنىۋى.
(ئۆزەم ئاجىز مەنۇ، لېكىن ھىممىتىم ناھايىتى كۈچلۈك. بۇنى مەنىۋى جەھەتتە نىمە دەپ ئاتايدۇ؟)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۇدھۇدكىم بۇ دەئۋاڭ بولسا خوب،
تاپقۇڭ ئاندىن ئۇشبۇ يولدا نەفسۈ كۆب.
(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: ئەگەر بۇ داۋايىڭ راست بولسا، سەن بۇ يولدا ناھايىتى كۆپ نەپ-كە ئېرىشسەن.)

پەست ئەلنىڭ گەر بۆيۈكدۇر ھىممىتى،
بار ئانىڭ خوردىدا ئىززۇ رىئەتى.
(ئەگەر ئاجىز خەلقنىڭ ھىممىتى يۇقۇرى بولسا، ئۇنىڭ ئىززەت - مەرتىۋىسىمۇ شۇنىڭغا يارىشا بولىدۇ.)

گۆھەر ئولدى ھىممەت ۋە ئادەم سەدەف،
بۇ سەدەفنە ئول گۆھەردۇر بۇ شەرەف.
(ئادەم سەدەپ بولسا، ھىممەت سەدەپتىكى گۆھەردۇر. گۆھەر سەدەپكە شەرەپ كەلتۈرىدۇ.)

ھىممەت ئولسا مەسنەدى جاھ ئولماسۇن،
مۇلك - مال ئانچە دىلخۇاھ ئولماسۇن.
(كىشى ھىممەتلىك بولسا، ئۇ مەنسەپكە ۋە مال - مۇلۈككە ئانچە بېرىلىپ كەتمىسىمۇ بولىدۇ.)

كىم قۇيۇبدۇر نەقددىن پىرايەسى،
بىلكى ھىممەت بەس دۇرۇر سەرمايەسى.
(چۈنكى ھىممەت ئۇنىڭ سەرمايىسى بولۇپ ھىساپلىنىدۇ.)

كىمسەگە ھىچ ئىشنە گەر يەتمەس ئىلىك،
باك يوق گەر ھىممىتى بولسا بىيىك.
(بىر كىشىنىڭ ھىچقانداق ئىشقا قولى يەتمىسىمۇ، ئۇنىڭ ھىممىتى ئۇستۇن بولسا بولغىنى.)

ئېرگە ھىممەتدىن ئېرۇر يۈز ئېتىبار،
جاھ، مۇلك، گەنجىنىڭ بى ئېتىبار.
(ئەر ھىممەت بىلەن ئېتىۋار تاپىدۇ، شۇنداق ئىكەن ئۇنىڭ ئالدىدا مەنسەپ ۋە مال - مۇلۈكنىڭ قانچىلىك ئېتىۋارى بولاتتى؟)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

مال ئۆلۈپ گەر يوق كىشىنىڭ ھىممىتى،
ئەھلى مەئنى ئالىدا يوق ئىززىتى.
(كىشىنىڭ مال ـ مۈلكىلا بولۇپ ھىممىتى بولمىسا، ئۇنداقلارنىڭ بىلىملىك كىشىلەر ئالىدىدا ئىززىتى بولمايدۇ.)

كىمكى بولغاي ھىممەتى ئالى ئاڭا،
بەر بېرۇر بۇ ھىممەت ئىقبالى ئاڭا.
(كىشىدە ئالى ھىممەت بولسا، مۇنداق ھىممەت ئۇنىڭغا بەخت ـ ئىستىقبالنىڭ مۇيەسسەر بېرىدۇ.)

شەھنە ھىممەت پەست ئەگەر بەردى خۇدا،
خۇشراق ئاندىن ھىممىتى ئالى گادا.
(پادىشاغا خۇدا ھىممەتنى كەمرەك بەرگەن بولسا، ئۇنداق پادىشادىن ھىممىتى يۇقۇرى گادای ياخشىراق بولىدۇ.)

پادىشاھكىم بولسا ھىممەت ئىچرە پەست،
كەلدى ھىممەتلىك گادادىن نىز دەست.
(ھىممەتسىز پادىشا، ھىممەتلىك گادانىڭ ئىلكىگە چۈشۈپ قالىدۇ.)

ئادەمنىڭ زىبى ھىممەتدىن دۇرۇر،
نەفسنىڭ تەئدىبى ھىممەتدىن دۇرۇر.
(ئادەمنىڭ گۈزەللىگى، ئۇنىڭ ئەدەپ ـ ئەخلاقىمۇ ھىممەتتىن بولىدۇ.)

پەست ھىممەت گەر تاپار بەختى بەلەند،
مۇدبىرى كۆھىدەك ئېرمەس ئەرجۈمەند.
(ھىممەتسىز ئادەم يۇكسەك بەختكە ئېرىشكەن تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ ئىززەت ـ ھۆرمىتى ھىممەتلىك سەھرالىقتا يەتمەيدۇ.)

مىڭ ئەدەد قوي بىرلە مۇزدۇرى چوپان،
مۇزد ئېلىپ قويلارغا بولمىش پاسبان.
(بىر يالىلانما پادىچى مىڭ تۈياق قوينى بېقىپ مۇھاپىزەت قىلىدۇ ۋە بۇنىڭ ئۈچۈن ئىش ھەققى ئالىدۇ.)

چۈن بۆرىدىن قويغا يەتسە تەمتەراق،
ئول چوپاندىن ئاندا بىر ئىت ياخشىراق.
(ئەگەر قويلارغا بۆرىدىن زىيان يەتسە، پادىچىدىن ئىت ياخشىراق بولىدۇ.)

ئولكى گەنجى بار، يوق هممەت ئاڭا،
بۇ چوپانۇ قويغەدۇر نسبەت ئاڭا.
(غەزىنسى بولۇپ هىممتى بولمغان ئادەمنى خۇددى شۇ قويلار بىلەن پادىچىغا نسبەت قىلسا بولىدۇ.)

گەنجغە ئول بىر نەگەھبان پىش ئەمەس،
ئۇيلەكىم ئول قويغە چوپان پىش ئەمەس.
(غەزىنسى بولۇپ هىممتى بولمغان ئادەم بىلەن، پادىچى تۇرۇپ قويىنى ساقلىيالمغان ئادەم ئوخشاش بولىدۇ.)

رىند ساھىب هممەت ئاندا چۇن يېتەر،
ئول سۇرۇكنى بىر گاداغە بەزل ئىتەر.
(هىممتى يۇقۇرى كەمبەغەل ئۆزىنىڭ مال پادىسىنى تۇغرا كەلسە بىر قەلەندەرگە سەدىقىسۇ قىلۇېتەلەيدۇ.)

رىندغە هممەت بىلە بولسە كەرەم،
نەقد ئەنجۇمدۇر ئاڭا خەرجۇ دەرەم.
(هممەتلىك ۋە سېخى كەمبەغەلگە خەجلەي دىسە يۇلتۇزمۇ پۇل بولىدۇ.)

هىكايەت - تەمسىل

بۇيلە سۆز مەنقۇل ئېرۇر ئەخبار ئارا،
هممەت ئەھلى هالىدىن ئاسار ئارا.
(هممەتلىك ئادەملەر توغرىسىدا مۇنداق سۆز ئېغىزدىن - ئېغىزغا تارقىلىپ كەلمەكتە:)

كىم قىيامەتكىم ئېرۇر «يەۋمەننۇشۇر»،
ئاندا ھەركىم قەبرىدىن ئەيلەپ زۇھۇر.
(قىيامەت كۈنى ئۆلۈكلەر تىرىلىپ گۆرلىرىدىن تۇرىدۇ.)

زاھىدۇ پاسق، گادايۇ مۇھتەشەم،
ئەرسەئى مەھشەر ئارا قويغاي قەدەم.
(تەقۋادار، گۇناھكارلار، گادايلار، بايلار ۋە شاھلار مەھشەرگاھ مەيدانىغا كېلىدۇ.)

شەيخ جام ئول مۇرشىدى ئالى ماقام،
زەندە فىل مەستەك ئەيلەپ خىرام.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ئالى مەرتىۋىلىك شەيخ ئەھمەد جامى مەس پىلدەك مېڭىپ،)

دەۋزەخ ئەھلى ساڭا چۇن قىلغاي گۇزەر،
سالسبان غەيرەت كۆزى بىرلە نەزەر.
(دوزاق ئەھلى تەرەپكە ئۆتۈپ، ئۇلارغا غەيرەت كۆزى بىلەن قارايدۇ.)

كۆرگەچ ئاندا ئەلگە گۇنەگۇن ئەزاپ،
ھەممىتى بەھرىغە تۇشتى ئىزتىراپ.
(دوزاختا ئەلنىڭ تارتىۋاتقان خىلمۇ - خىل ئازاپلىرىنى كۆرگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ ھەممەت دېگىزىدا دولقۇن كۆتىرىلىدۇ.)

تەكرىگە ئىزھار مۇناجات ئەيلەگەي،
بۇيلە ئايىنى مۇناجات ئەيلەگەي.
(ئۇ تەكرىگە مۇنداق دەپ مۇناجات قىلىدۇ:)

كىم ئىلاھى ئەھلى دەۋزەخنى تامام،
ھەرنە بولغاي شەيخ - شابۇ، خاس، ئام.
(ئەي ئىلاھىم، دوزاختىكى قېرى - ياشنىڭ، خاس ۋە ئاۋامنىڭ،)

بارچەنىڭ قىلغان گۇناھىن ئەفۋەقىل،
يارلىقاپ لۇتپ ئەيلەپ ئازاد ئەيلەگىل.
(ھەممىسىنىڭ گۇناھىنى كەچۈرگىن، پەرمان قىلىپ ئۇلارنى دوزاختىن ئازات قىلغىن!)

ساڭا بۇ لۇتپۇ كەرەم ئاسان ئېرۇر،
بۇ ئۇلۇس بارۇ يوقى ئاسان ئېرۇر.
(بۇ رەھىم - شەپقەتنى قىلماق سەن ئۈچۈن ئاسان، بۇلارنىڭ ھەممىسگە ئاسانلىق بەرگىن!)

گەرمۇڭا رازى ئىمەسسەن بەرماڭا،
ئۇيلە جىسمى كىم تۇمۇغ بولغاي تولا.
(ئەي خۇدا، بۇنىڭغا رازى بولمىساڭ، ماڭا دوزاخ تولۇپ - تاشقىدەك جىسىم ئاتا قىل.)

گەر ساڭا بولسا ئازاپ ئېتىمەك غەرەز،
مەن بولاي بۇ ناتاۋانلارغا ئۆزەز.

(ئەگەر سېنىڭ غەرىزىڭ ئازاپ سالماق بولىدىغان بولسا، بۇ بىچارىلەرنىڭ ئورنىغا مېنى ئازاپلىغىن.)

رەنىد ئالى ھىممىتى ئالى جاناپ،
چۈن شافائەتتە بۇ نەۋئى ئېتكەي خىتاپ.
(بۇنداق سۆزنى پەقەت ئالى ھىممەتلىك، ئالى جاناپ ئادەملەرلا قىلالايدۇ.)

بۇ سۇپەتكىم زاھىر ئەتكەي كۆشىشى،
ئاڭا لايىق ھەقدىن ئولغاي بەخشىشى.
(بۇ سۇپەتنى تىرىشىپ ئايان قىلغان كىشى ھەقتىن ئۆزىگە ياردىشا ياخشىلىقنى ئېرىشەلەيدۇ.)

چۈن ھۇمايى ھىممىتى ئاچقاي قانات،
يۇز تۇمەنمىڭ خەلق تاپقايلار نىجات.
(دۆلەت قۇشنىڭ ھىممىتى قانات ئاچسا، تۇمەنمىڭلاپ خەلق ئازاپتىن قۇتۇلىدۇ.)

يە نە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

يەنە بىر سايىل دىدىكى پاك سەير،
كىمسەدە ئىنساپ بولغاي، بارمۇ خەير.
(يەنە بىر قۇش ئېيتتىكى: ئەي پاك ئەخلاقلىق زات، كىشىدە ئىنساپ بولسا ياخشىلىققا ئىگە بولالامدۇ؟)

ھەق ماڭا ئىنساپ قىسمەت ئەيلەمىش،
قۇۋۋەت جانىم بۇيلە نىئمەت ئەيلەمىش.
(خۇدا ماڭا ئىنسانىي قىسمەت قىلىپتۇ، نىمەتنى جېنىمغا ئوزۇق قىلىپتۇ.)

بۇ سۇپەتكە ئىگە بولغان كىشى تەكرىنىڭ دەرگاھىغا يېقىن بولالامدۇ؟)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۇدھۇدكىم بۇ نەقىلدۇر ھەسەن،
بارچە خەلق ئالىندا مۇستەھسەن بۇ فەن.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: ناھايىتى گۈزەل مۇنداق بىر رىۋايەت بار، ئۇنى ھەممە خەلق بىلىدۇ.)

ئاربغە ياخشى كۆپ ئەۋساف ئېرۇر،
لىك ئۇلارنىڭ ئەرشرەبى ئىنساف ئېرۇر.

(ئادەملەردە نۇرغۇن ياخشى سۈپەتلەر بار، ئۇ سۈپەتلەرنىڭ ئەڭ ئۇلۇغى ئىنساپتۇر.)

كىمگە كىم ئىنساپ يوق ئىنسان ئىمەس،
بۇنسىز ئەتۋاردا جۇزنۇقسان ئىمەس.

(ئىنسانىيسىز ئادەم ئىنسان ھېسابلانمايدۇ. ئۇنداق ئادەم نۇقساندىن خالى بولالمايدۇ.)

بۇ سۈپەت كەلدى ئىرەنلەرنىڭ ئىشى،
بۇيلە دۆلەتغە يېتىشمەس ھەر كىشى.

(بۇ خىل سۈپەت ئەركەك ئادەمنىڭ ئىشى. مۇنداق دۆلەتكە ھەممىلا ئادەم ئېرىشۈەرمەيدۇ.)

ئادەم ئېرمەس ئولكى نائىنساپ ئېرۇر،
ئادەم ئىنساپ ئىستىمەس ئەمما بېرۇر.

(نا ئىنساپ كىشى ئادەم ئەمەس، ئادەمگە ئىنساپنى خۇدا بېرىدۇ.)

ئىستەمەسلەر ئەلدىن ئىنساپ ئەھلى ھەق،
كىم ئۇلەرگە كەلدى مۇنسىپلىق سەبەق.

(ھەقىقەت ئەھلى ئەلدىن ئىنساپ ئىزلىمەيدۇ، چۈنكى ئۇلار ئىنسانىنى بىلىم دەپ بىلىدۇ.)

بەرمەي ئىنساپ ئولكى ئىنساپ ئىستەدى،
ئۆزنى نائىنساپ مۇتلەق ئەيلەدى.

(ئۆزى ئىنسانىيسىز تۇرۇقلۇق، باشقىلاردىن ئىنساپ ئىزلىگەن ئادەم مۇتلەق نائىنساپ ئادەمدۇر.)

ھىكايىتى خۇجە پەرسا رەھمەتۇللا ئەلەيھى
(خۇجا پەرسا ھىكايىتى)

خۇاجەئى دىن پەرۋەر ئالى نەسەب،
كىم ئاتىغە پەرسا ئېردى لەقەب.

(ئالى نەسەپلىك، دىندار بىر زات بار ئىدى. ئۇنى «خۇجا پەرسا» دەپ ئاتايتتى.)

مەككە سەيرىن ئالدە جەزم ئەيلەدى،
كەئبەئى ئىسلامغە ئەزم ئەيلەدى.
(ئۇ مەككىگە بېرىشنى نىيەت قىلىپ، ئەھلى ئىسلامنىڭ كەئبىسى — بەيتۇللاغا قاراپ يولغا چىقتى.)

خۇاجە ئەبۇ نەسىر ئېردى خىزمەتكار ئاڭا،
خادىمۇ پەرزەند، خاسۇ يار ئاڭا.
(خىزمەتكار خوجا ئەبۇ نەسىر ئۇنىڭ ھەم خىزمەتكارى، ھەم پەرزەندى بولۇپ، يولدا ئۇنىڭغا ھەمرا بولدى.)

چۈن مۇشەررەف بولدىلەر مەقسۇدىغە،
شۈكر زاھىر ئەيلەبان مەئبۇدىغە.
(خۇجا پەرسا كەئبىگە بېرىش مەقسىدىگە يەتتى. ئۇ خۇداغا شۈكرى ئىزھار قىلىپ،)

قىلدىلەر ھەرنىكى پەرز ئېردى ئادا،
خەلق ھەججىن مەقبۇل ئەيلەرگە دۇئا.
(خەلقنىڭ ھەج زىيارىتىنى تەكرىنىڭ قوبۇل قىلىشى ئۈچۈن ھەممە پەرزلەرنى ئادا قىلدى.)

كىم قوبۇل ئەيلەپ ھەق ئېتكاي ئىلتىپات،
خۇاجەنى مەجمۇئە كۆردىلەر ياراق.
(ھەممە ھاجىلار خوجىنى دۇئاغا يارىشلىق كىشى، ئۇنىڭ دۇئاسىنى خۇدا قوبۇل قىلدۇ،)

ئالتى يۈزمىڭ رەھ نەۋەررى مەقشۇناس،
خۇاجەغە كۆرگۈزدىلەر بۇ ئىلتىماس.
(ھەقنى تونۇغان، يىراق مۇساپىلەردىن كەلگەن ئالتە يۈز مىڭ ھاجى، خوجا پەرساغا ئىلتىماس قىلىشتى.)

ساھىبى قۇد نىسبى فەسلۇلخىتاپ،
ئول جامائەتغە دىدى مۇنداغ جاۋاپ.
(سائادەت ئىگىسى، ھەقىقەتچىل خۇجا پەرسا جامائەتكە مۇنداق جاۋاپ بەردى:)

كىم ماڭا بۇ ئىشقا تارتىپسىز رەقەم،
مەن خۇد ئاندىن تاشقارى قويمان قەدەم.
(سىلەر مېنى لايىق كۆرۈپسىلەر، مەنمۇ سىلەر لايىق كۆرگەن ئىشتىن باشقىغا قەدەم باسمايمەن.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

گەر مۇڭا بائس دۇرۇر پەزلۇ كامال،
ئالەمى ئىنساپ ئارا بى قىلۇ قال.
(ئەگەر دۇنيا قىلىشقا پەزىلەت ۋە كامال سەۋەپ بولىدىغان بولسا، ئىنساپ ئالەمدە سۆزىيوقكى،)

مەندىن ئەنسەبدۇر بۇ ئىش بۇ نەسرغە،
كىم دۇنيا قىلغاي بۇ ئەھلى ئەسرغە.
(بۇ ئىشتا ئەبۇ نەسر مەندىنمۇ يارامليقتۇر، زامان ئەھلى ئۇچۇن ئۇ دۇنيا قىلسۇن.)

چۇن بۇ يەڭلىغ ئانى تەئرىپ ئەيلەدى،
ئەل دۇنياسىن ئاڭا تەكلىپ ئەيلەدى.
(خۇجا پەرسا ئەبۇ نەسرنىڭ تەربىيىنى قىلىپ خەلق ئۇچۇن دۇنيا قىلىشنى ئەبۇ نەسرگە تەكلىپ قىلدى.)

خۋاجەنىڭ ئىنساپتىن ئول ئىھسان بىلە،
ئەل قوبۇل ئەيلەپ سەراسەر جان بىلە.
(خۇجا پەرسانىڭ ئىنساپ ۋە ياخشىلىغىنى خەلق چىن كۆڭلىدىن قوبۇل قىلدى.)

خۋاجە ئەبۇ نەسر ئەتتى ممنىيەرنى ماكان،
ئەل دۇنياسىن ئەيلەبان ۋىردى زەبان.
(خۇجا ئەبۇ نەسر مۇنبەردىن جاي ئېلىپ، ئەل ئۇچۇن دۇنيا قىلىشقا تۇتۇش قىلدى.)

تەكرى ئالىندا مۇناجات ئەيلەدى،
خەلق ئۇچۇن ئىزھار ھاجەت ئەيلەدى.
(خۇدانىڭ ئالدىدا مۇناجات قىلىپ، خەلقنىڭ ھاجىتىنى ئىزھار قىلدى.)

خۋاجە مۇنبەرنىڭ تۇبىن ئەيلەپ مەقام،
سادىق ئىلە «ئامىن» دەر ئېردى ۋەسسەلام.
(خۇجا پەرسا بولسا مۇنبەرنىڭ تۇۋىدە ئولتۇرۇپ، سادىق نىيەت بىلەن دۇنيا قىلىپ «ئامىن» دەيتتى.)

يەتكەچ ئاخىرغە دۇنيا بىرلە سوئال،
دىدى سايىلكى ئىلاھى زۇلجالال.
(خۇجا ئەبۇ نەسر دۇنيانىڭ ئاخىرىدا: ئەي ئۇلۇغلۇق ئىگىسى بولغان خۇدا،)

كۆرمەسەڭ لايىق دۇنيا ئايىنىنى،
قىلماغىل زايە ئانىڭ ئامىنىنى
(مېنىڭ دۇنيامنى لايىق كۆرمىسەڭمۇ، لېكىن خۇجا پەرسانىڭ «ئامىن» دىگەن تىلىگىنى زايە قىلمىغايسەن! ــ دىدى.)

ئالتى يۈزمىڭ خەلق چۈن بولدى نەقەر،
زار يىغلاپ ھەم سەغرۇ، ھەم كەبىر.
(ئالتە يۈزمىڭ ھاجى بۇنى ئاڭلاپ، پەريات چېكىپ، زار يىغلاشتى.)

ئاپىرىنلەر دەپ ئۇلار ئەۋسافىغا،
ھەم ئاتا ۋە ھەم ئوغۇل ئىنسافىغە.
(ئۇلار ئاتا بىلەن ئوغۇلنىڭ ئىنساۋىغا ئاپىرىن ئوقۇشتى.)

مۇندىن ئەھسەن كىمگە يوقدۇر بۇ سۈفەت،
ئاڭلاماس ئانى جۇزئەھلى مەئرىفەت.
(كىشى ئۇچۇن بۇنىڭدىن باخشىراق سۈپەت بولمايدۇ، مەرىپەت ئەھلىدىن باشقا ئادەم ئۇنى چۈشىنەلمەيدۇ.)

يەنە بىر قۇشنىڭ ھۇدھۇددىن سوئالى
(يەنە بىر قۇشنىڭ ھۆپۈپتىن سوئالى)

يەنە بىر سايىل دىدىكىم خەيل ئارا،
بەندەغە گۇستاخلىق بارمۇ راۋا.
(قۇشلار توپىنىڭ ئىچىدىن يەنە بىر قۇش ئېيتتى: بەندىگە ئەدەپسىزلىك قىلىش راۋا بولامدۇ؟)

سىدرەغە كىم كەلدى ئالى شاھلىق،
گەرقۇشى قىلسا ئايان گۇستاخلىق.
(جەننەتتىكى «سىدرە» دەرىخىگە ئالى شاھلىق نىسىپ بولىدى. ئەگەر بىر قۇش ئۇ سىدرەگە ئەدەپسىزلىك قىلسا،)

جۇرئەتى جەنىبدە بولغايمۇ ئىقاب،
يوقسا ئىستىغناغە بولغايمۇ ھىساب.
(بۇ جۇرئەتكە ھىساپ بولامدۇ ياكى ئۇنىڭدىن تاشقىرى دەپ قارىلامدۇ؟)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۇدھۇدكىم بۇكىم قىلدىڭ سوئال،
بىل جاۋابىدە ئانىڭ سەن ئىككى ھال.
(ھۆپۈپ ئېيتتى: سەن بۇ ھەقتە سوراپ قالدىڭ، بۇنىڭدا ئىككى ھالەت بار.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

كىمسەكى گۈستاخ بولۇپ شاه ئالدىدا،
پاكراق مەخسۇس دەرگاه ئالدىدا.
(كىمكى شاهنىڭ ئالدىدا بىئەدەپلىك قىلغان بولسا، ئۇ پەقەت شاه دەرگاهىدا تۇرىدىغان، پاك نىيەتلىك خاس كىشىلا بولۇشى مۇمكىن.)

ئۆزلۈكىنىڭ قەيىدىدىن بولغاي خالاس،
ئۆزگه ئول، يوق بىرله قىلغاي ئىختىساس.
(ئۇ، ئادەتتە مەنمەنلىك بەنتىدىن قۇتۇلغان بولىدۇ، شۇڭا، شاه ئۇنى يېقىن كۆرىدۇ.)

هەر نەبۇدەر ئول دىگەندەكدۇر يەقىن،
بارلىق، يوقلۇق بولۇپ دەفئە ئورتادىن.
(ئۇ نىمىنى دىسە، جەزمەن ئۇنىڭ دىگىنىدەك بولىدۇ. بارلىق بىلەن يوقلۇق ئوتتۇرىدىن كۆتىرىلىپ كېتىدۇ.)

مۇندا زاهىردە ئەگەر جۇرئەت دۇرۇر،
لىك مەئنى يولىدىن ۋەهدەت دۇرۇر.
(ئەمما بۇ كۆرۈنۈشتە، جۇرئەتتەك تۇرسىمۇ، ئەمما ئەمىلىيەتتە ئەقىلغا يېقىن ئىش ئەمەس.)

پاكراقتۇر ئىشق سەۋداسىدا پەست،
ئاشقۇ ئاشۇفته ۋە مەجنۇن مەست.
(ئىشق مەجنۇنلۇغىدا يۇرگەن ئاشىقلار ئادەتتە پاك بولىدۇ.)

كىم مۇهەببەت قىلمىش ئولغاي ئانى زار،
بولغاي ئەيتۇر هالىدا بى ئىختىيار.
(چۈنكى ئۇلارنى مۇهەببەت زار قىلغان بولۇپ، ئۇلار ئۇنىڭدىن باشقا نەرسىنى ئويلىمايدۇ.)

نى ئىناد ئولغاي، نى كىبر ئاندا ئۇهەر،
جۇز مۇهەببەتكىم ئاڭا يوقدۇر غەرەز.
(ئۇلاردا بويۇنتاۋلىق ۋە كىبر بولمايدۇ، ئۇلاردا مۇهەببەتتىن باشقا هىچقانداق غەرەز يوق.)

ئۇيله هەق مەشۇقى بولغاي مۇتلەق ئول،
كىم دىيالماغاي هەدىسى جۇزهەق ئول.
(شۇلاردەك بولغاندىلا هەقنىڭ مەشۇقى بولغىلى بولىدۇ، هەق سۆزىدىن باشقا سۆزنى دىمەيمىز.)

همكايەت

بار ئىدى دېۋانەنىڭ ئالتى سۇپات،
خەلق «مەجنۇنۇلھەق» ئېتىپ ئاتا ئات.
(ئالتى سۇپەت بىر دېۋانە بار ئىدى. خەلق ئۇنى «خۇدانىڭ مەھنۇنى» دەپ ئاتايتتى.)

چۈنكى ھەق يادى ئاتا مەھبۇپ ئىدى،
تۇن ـ كۇن بۇ ياد ئىلە مەغلۇپ ئىدى.
(چۈنكى ئۇ كېچە ـ كۇندۇز خۇدانى ياد ئېتىشنى ياخشى كۆرەتتى.)

سۆز دىسە ھەقتە قىلۇر ئېردى ختاپ،
ھەق تىلىدىن ئوق بىرۇر ئېردى جاۋاپ.
(ئۇ سۆز قىلسىلا تەكرىدە ختاپ قىلاتتى، كىشىلەرگە دەل تەكرى تىلىدىن جاۋاپ بېرەتتى.)

بىر باھار ئەييام ئەزم ئەيلەپ سەپەر،
ئۆزگە بەيتۇللاھنى ئەيلەپ مەقدەر.
(بىر باھاردا ئۇ سەپەر قىلىپ، بەيتۇللاغا بارماقچى بولدى.)

چۈن رىيازەتدىن تىنى ئېردى نەھىف،
مىنمىش ئېردى مەركەبى ئول ھەم زەئىف.
(ئۇ جاپا ـ مۇشەققەتتىن ئاجىزلاپ كەتكەن ئىدى، مىنگەن ئۇلىغىمۇ ئورۇق ۋە ئاجىز ئىدى.)

تۇن قاراڭغۇ بولدى ۋە تۇتتى ياغىن،
كۆردى مەجنۇن سەئب ئول يول بارماغىن.
(كەچ بولۇپ يامغۇر يېغىشقا باشلىدى. مەجنۇنغا يول مۇشكۇل بولۇپ قالدى.)

بىر بۇزۇق كۆردى ۋە ساكىن ئولدى ئول،
دىدى ئەي تەكرىم ئېشەكدىن ۋاقىپ ئول.
(ئۇ بىر ۋەيرانىنى كۆرۈپ شۇ يەردە توختىدى ۋە: ئەي خۇدا، ئېشىگىمدىن خەۋەر ئالغىن! ـ دىدى.)

كىردى مەركەپنى قويۇپ ۋەيرانەغە،
ئۇيقۇ غالىپ بولدى ئول دېۋانەغە.
(مەجنۇن ئېشەكنى ۋەيرانىنىڭ سىرتىدا قويۇپ، ئۆزى ئۇ يەرگە كىردى، ئۇنى ئۇيقۇ باستى.)

ياتدى باش ئاستىغا قويۇپ بىر كېسەك،
ئول بۇزۇقدىن تاشقىرى قالدى ئېشەك.
(ئۇ بېشىغا بىر كېسەكنى قويۇپ ياتتى، ئېشىگى ۋەيرانىنىڭ تېشىدا قالدى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

كۆزى بارغاچ ئۇيقۇغا ئەبرى باهار،
تىزلىك قىلدى ياغىنغە ئاشكار.
(كۆزى ئۇيقۇغا كېتىش بىلەن باهار بۇلۇتىدىن شاقىراپ يامغۇر يېغىشقا باشلىدى.)

تۆكتى ۋەيران ئىچرە ھەر ياندىن سۇنى،
تەلبە باشىدىن ئۇچۇردى ئۇيقۇنى.
(ۋەيرانىدىن يامغۇر ئۆتۈپ، دۇئانىنىڭ ئۇيقۇسىنى قاچۇرۇۋەتتى.)

قوپتى ئولتۇردى تۇرغۇنچە ياغىن،
چۈن ياغىن تۇردى بىلىپ بارۇر چاغىن.
(ئۇ ئورنىدىن قوپۇپ يامغۇر توختىغىچە ئولتۇردى، ئۇنىڭ يولىغا چىقىش ۋاقتىنى بىلگەندەك يامغۇرمۇ توختىدى.)

چىقتى مەركەپنى قىلۇرغە تىز تەك،
يوق ئىدى ۋەيرانە تاشىدا ئېشەك.
(مەجنۇن ئېشەكنىڭ دېرىگىنى قىلىپ تاشقىرىغا چىقتى، ۋەيرانىنىڭ تېشىدا ئۇنىڭ ئېشىگى كۆرۈنمەيتتى.)

قويدى يۈز مەجنۇنغا بەھەد ئىزتىراپ،
تەڭرىگە قىلدى غەزەپ بىرلە خىتاپ.
(مەجنۇن بىئارام بولۇپ، خۇداغا ئاچچىق بىلەن خىتاپ قىلدى:)

كىم ساڭا مەركەبنى تاپشۇردۇم بۇ دەم،
ياخشى ئاسرادىڭ كەرەم قىلدىڭ كەرەم.
(ئېشىگىمنى ساڭا تاپشۇرغان ئىدىمغۇ، ماڭا قىلغان ساخاۋىتىڭ شۇ بولدىمۇ!)

ئەل سېنىڭ مېھمانلىغىڭغا بارمىسا،
مەركەبىن ۋادى ساری باشقارمىسا.
(مەن سېنىڭ مېھماندارچىلىغىڭغا بارمىغان بولسام، ئېشىگىمنى بايا ۋاندا قويمىغان بولاتتىم.)

بولماغاي ئېردى بۇ بېپەرۋالىغىڭ،
غەفلەت ئىچرە مەھزىستىغالىغىڭ.
(ئۇ ھالدا سېنىڭ بۇ بېپەرۋالىغىڭمۇ بولمايتتى.)

ئاسراماقدىن مەركەبىم ئار ئەيلەدىڭ،
تىيرە تۈندە نا پەدىدار ئەيلەدىڭ.
(سەن ئېشىگىمنى ئاسراشتىن نومۇس قىلىپ، قاراڭغۇ تۈندە ئۇنى يوقىتىپ قويدۇڭ!—
دېدى.)

كوڭرانىپ ھەر يان ئۇرار ئېردى قەدەم،
غايىبدىن ئىستەرگە مەجنۇنى دەزەم.
(مەجنۇن بىسەرەمجان بولۇپ، يوقاتقان ئېشىگىنى ئىزلەپ ھەر تەرەپكە چاپتى.)

كىم چاقىلدى بىر ئەجەپ رەخشەندە بەرق،
ئەيلەدى ئالەمنى ئەنۋاردا غەرق.
(ئاجايىپ بىر يورۇق چاقماق چېقىلىپ، ئالەمنى نۇرغا چۆمدۇرۇۋەتتى.)

مەركەبىن كۆردىكى ئوتلايدۇ يۇرۇپ،
خار-خەسغە ھەر تەرەپ ئاغزىن ئۇرۇپ.
(دېۋانە كۆردىكى، ئېشىگى ئوت-چۆپلەرنى يەپ ئوتلاپ يۇرۇپتۇ.)

كۆرگەچ ئانى تەلبە بولدى شادمان،
مىندى داغى يولغا چۈشتى ئول زامان.
(ئۇنى كۆرۈپ بۇ تەلۈە خوشال بولدى ۋە مىنىپ يولغا چۈشتى.)

توندلۇقلارنى باشىدىن تاشلادى،
لۇتپلەر بىرلە ناۋازىش باشلادى.
(دېۋانە ئاچچىغىنى كۆڭلىدىن چىقىرىپ تاشلاپ، خۇداغا رەھمەت ئېيتىشقا باشلىدى:)

كى مېنىڭ جىسمىم ئارا جانىم پىدا،
بەلكى يۈز جانىم ساڭا بولسۇن پىدا.
(جىسمىمدىكى جېنىم ساڭا پىدا بولسۇن! يۈز جېنىم بولسىمۇ ساڭا پىدا قىلمەن.)

گەرچە ئول دەم مەركەبسىغە باقمادىڭ،
غايىپ ئەيلەپ بوينىغە يىغى تاقمادىڭ.
(ئۇ چاغدا ئېشىگىمگە قارىماي، ئۇنى يوقىتىپ قويغاچقا،)

ماڭا يۈزلەندى ئەجەپ ئاشۇپتەلىق
قەھردىن قىلدىم ساڭا ئالىپتەلىق.
(ماڭا ئاجايىپ بىر پەرىشانلىق يۈزلىنىپ، ئاچچىغىمدىن ساڭا قالايمقان سۆزلەرنى قىلدىم.)

چۈن ئېشەكنى تاپشۇرۇپ ئېردىم ساڭا،
ئانى تاپشۇرماق كېرەك ئېردى ماڭا.
(چۈنكى ئېشەكنى ساڭا تاپشۇرغان ئىدىم، ئۇنى ماڭا قايتۇرۇپ بېرىشىڭ كېرەك ئىدى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئاسراماقدىن چۈنكى تەقسىر ئەيلەدىڭ،
توند كۆرگەچ مېنى تەدبىر ئەيلەدىڭ.
(ئېشەكنى ساقلىمىدىڭ، خاپا بولغانلىغىمنى كۆرۈپ ئاندىن چارىسىنى قىلدىڭ.)

چارە ئەيلەپ چاقماقنىڭنى چاقمان،
كۆز يورۇتۇپ مەشئەلنىڭنى ياقمان.
(چاقماق چاقتۇرۇپ، مەشئەلنىڭنى يېقىپ، كۆز ئالدىمنى يورۇتۇپ،)

كۆزۈمگە ئانى نەمۇدار ئەيلەدىڭ،
دەر مەھەل بۇ لۇتپ ئىزھار ئەيلەدىڭ.
(ئېشىگىمنى كۆزۈمگە كۆرسىتىپ، ماڭا مەرھەمەت ئىزھار قىلدىڭ.)

تونداقتا گەرچە مەن ئېردىم مۇھتاج،
سەن ھەم ئېرمەسسەن ھەرىپى بەس مۇرتاج.
(خاپا بولۇشقا مەن ھەقلىق ئىدىم، ئەمما سەن مېنىڭ خاپا بولمايدىغان ھەمسۆھبىتىم ئىدىڭ.)

كىم ۋەقتىدا ئەيلەبان زاھىر ماڭا،
غايىبىمنى ئەيلەدىڭ ھازىر ماڭا.
(يوقالغان ئېشىگىمنى ماڭا ۋاقتىدا كۆرسىتىپ بەردىڭ.)

دىگەنىمنى بىمادار ئەتتىڭ مېنى،
قىلغانىمدىن شەرمسار ئەتتىڭ مېنى.
(دىگەن سۆزلىرىمگە مېنى ئۈيالدۇرۇپ قويدۇڭ.)

سەن نېگىم قىلدىڭ ئۇنۇتتۇم مەن تامام،
سەن ھەم ئۆتكەننى ئۇنۇت لۇتپ ئىلە ئام.
(سېنىڭ قىلغىنىڭنى مەن تامامەن ئۇنتۇدۇم، ئەمدى سەنمۇ مەرھەمەت قىلىپ مەندىن ئۆتكەننى ئۇنتۇغىن.)

مەن ئۇنۇتتۇم ئەيلەبان زاھىر ۋىفاق،
سەن داغى كۆڭلۈڭنى مەندىن ئەيلەساق.
(مەن قىلغىنىڭنى ئۇنتۇدۇم، سەنمۇ كۆڭلۈڭدە ماڭا قارىتا داغ قالدۇرمىساڭ!)

مەن سېنى دەپ قىلما غۇمدۇر خىجىل،
سەن مېنى ھەم قىلما ئېتىپ مۇنپەئىل.
(مەن سېنى خىجىل قىلمايمەن، سەنمۇ مېنى شەرمەندە قىلما.)

مەن سېنى بۇ قىسسەدە تۇتتۇم مائاق،
سەن داغى ئانى ئۇنۇتساڭ ياخشىراق.
(بۇ ئىشتا مەن سېنى كەچۈردۈم، سېنىڭمۇ ئۇ گەپلەرنى ئۇنتۇپ قالغىنىڭ ياخشى بولدۇ.)

ئۆزىنى ھەردەم ستايىشلار قىلىپ،
ھەقنى ھەم مۇنداغ ناۋازىشلار قىلىپ.
(مەجنۇن ئۆزىگىمۇ تەسەللى بەردى، خۇداغىمۇ ئۆزەخالىق ئېيتتى.)

تەلبە رازى گەرچە نامەئقۇل ئىدى،
چۈن مۇھەببەتدىن ئىدىن، مەقبۇل ئىدى.
(مەجنۇننىڭ تەكرىگە سۆزلىگەنلىرى ناماقۇل گەپلەر بولسىمۇ، لېكىن مۇھەببەت يۈزىسىدىن ئۇ گەپلەر قوبۇل كۆرىلەتتى.)

بولسە ھەر مەجنۇن بۇ يەڭلىغ زار ئاڭا،
ھەم يېتەر گۇستاخلىق ھەم ناز ئاڭا.
(مەجنۇنلارنىڭ تەكرىگە قىلغان بۇ خىلدىكى سۆزلىرى ھەم بىئەدەپلىكتىن، ھەم ئەركىلەشتىن بولىدۇ.)

تەكرىگە چۈنكىم بۇ ئەل مەھبۇپ ئېرۇر،
ھەرنە مەھبۇپ ئەيلەسە مەرغۇپ ئېرۇر.
(چۈنكى ئۇلار خۇدانىڭ مەھبۇپلىرى بولۇپ، ئۇلار نىمىلا قىلسىمۇ، قىلغانلىرى خۇداغا خۇش كۆرۈنىدۇ.)

يەنە بىر قۇشنىڭ سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدىكى رەھ نەۋەرد،
غەيرىدىن مەن بولمىشام ئازاد ـ پەرد.
(يەنە بىر قۇش ئېيتتى: ئەي، يوللارنى بېسىپ ئۆتكۈچى، مەن باشقىلاردىن يىگانە كىشىمەن.)

ئۆزنى ئەيلەپ مەن خىيالى بىرلە خۇش،
بولغالى بىر كۈن ۋىسالى بىرلە خۇش.
(مەن ئۆزەمنى ھەقنىڭ خىيالى بىلەن خوشال قىلىپ، ئاخىرى بىر كۈن ئۇنىڭ ۋىسالىغە يېتىمەن دەپ ئىشىنىمەن.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

مەن چۇ ئاندىن ئايرۇ ئالمان بىر نەفەس،
ئانى ئىستەپ نى سەفەر ئەيلەي ھەۋەس.
(مەن ئۇنىڭ خىيالىدىن بىر دەمۇ ئايرىلالمايمەن، شۇنداق ئىكەن، ماڭا سەپەر ھەۋەسىدە بولۇشنىڭ ھاجىتى نىمە؟)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۆپنىڭ جاۋاۋى)

ھەر كىشى ھەددى ئەمەس بۇ نەۋئ لاپ،
كىم ئۆزى ۋەسفىغە دىگەي ھەرگەزاب.
(ھەرقانداق كىشىنىڭ ئۆزىنى ماختاشقا، يالغان سۆزلەپ، پوچىلىق قىلىشقا ھەددى يوق!)

سەمۇنى كۆرگىم چىكىپ جان ئاي-يىل،
ئۆز-ئۆزۈڭنى ۋەسف ئېيتەرسەن مۇتتەسىل.
(ئاي يىللاپ جان تىكىپ، جاپا تارتساڭ، ئەمما ئۆزەڭنى توختىماي ماختىساڭ،)

ئۆزنى غەيرىدىنكى دەرسەن پەرد بۇ،
ئالدا مەقبۇل ئىكەن مەردۇد ئۇ.
(ئۆزەڭنى باشقىلاردىن ئالاھىدە، يىگانە كىشىمەن دىسەڭ، تەڭرى ئالدىدا چوقۇم قوبۇل بولىسەن.)

سەن دىمەكدىن راست كەلمەس بۇ ماقال،
تا، نى نەۋئ ئېركىن ئانىڭ ئالدا ھال.
(سېنىڭ سۆزلىگەنلىرىڭنى راست دىگىلى بولمايدۇ، كىم بىلىدۇ ئاخىرقى ھىساپتا تەڭرى ئالدىدا قانداق ئەھۋال يۈز بېرىدۇ؟)

سەن بۇ دەئۋادىن ئۇرارسەن خۇد نەفەس،
تا ئاڭارنى نەۋئ ئىكەن بۇ مۇلتەمەس.
(مەنمەنچىلىك بىلەن داۋا قىلساڭ، ئۇنىڭ ئالدىدا قانچىلىك پايدا بولىدۇ؟)

ھەرنە سەن دەرسەن ئاڭا يوق ئېتىبار،
مۇئتە بەردۇر نەئول ئېتسە ئاشكار.
(سېنىڭ دىگەنلىرىڭنىڭ تەڭرى ئالدىدا ھىچقانداق ئېتىۋارى بولمايدۇ. ئەمما ئۇ نىمىنى قىلسا شۇ ئەتىۋارلىق بولىدۇ.)

سەن دىمەكدىن ئىش كېپايەت بولماغاي،
تا قوبۇل ئاندىن ئىنايەت بولماغاي.

(قوبۇل قىلمسا ۋە ئىلتىپات كۆرسەتمسە، سېنىڭ دىگەنلىرىڭ ھىساپ بولمايدۇ.)

دىمىگەن خۇشراق يەنە بۇ نەۋئ سۆز،
تىككەن ئەئلادۇر ئانىڭ لۇتفىغە كۆز.
(شۇڭا بولمىغۇر سۆزلەرنى قىلماي، ئۇنىڭ مەرھىمىتىنى ئۈمىت قىلغىنىڭ ياخشىراق.)

ھىكايەت بايەزىد بەستامى

(بايەزىد بەستامنىڭ ھىكايىسى)

شەيخ بەستامى ئەمنى گەنجى راز،
ئەھلى مەئنى تەختى ئۇزرە سەرەفراز.
(شەيخ بايەزىد بەستامى تەكرى سىرلىرى غەزىنىسىنىڭ ئىشىنچلىك غەزىنچىسى، ھەقىقەت ئەھلى تەختىنىڭ سۇلتانى ئىدى.)

چۇنكى بۇ دارۇلئانادىن قىلدى ئەزم،
رەۋزەئى دارۇلباقاغا تۇزدى بەزم.
(ئۇ پانى دۇنيادىن باقى دۇنياغا سەپەر قىلغان ئىدى.)

بىر كۈن ئانى تۇشىدە كۆردى بىر مۇرىد،
دىدى: ئەي ئىچكەن مەي «ھەل من مەزىد».
(بىر كۈنى بايەزىدنىڭ بىر مۇرىدى ئۇنى چۈشىدە كۆرۈپ: ئەي مۇھەببەت مەيىنى يەنە بارمۇ؟ دەپ ئىچكەن كىشى!)

بىزگە ھالىڭدىن ئايان ئەتكىل خەبەر،
كىم ساڭا نى قىلدى ھەيبى دادىگەر.
(بىزگە ئۆز ئەھۋالىڭدىن خەۋەر بەرگىن! باقى دۇنيادا ئادىل خۇدا ساڭا قانداق مۇئامىلە قىلدى؟)

فۇرقەتىڭدە چۈن بەسى كۆردۈڭ ئەلەم،
تاكى ئىتمىنان بولغاي بىز ھەم.
(سەندىن ئايرىلىپ تولا جەۋر - جاپالارنى كۆردۈڭ، سېنىڭ ئەھۋالىڭنى بىلسەك بىز - لەرگىمۇ خاتىرجەملىك بولار؟ — دىدى.)

مۇرشىدى كامىل دىدىكىم ئول زامان،
كىم لەھەد قەترى ماڭا بولدى ماكان.
(كامالەتلىك شەيخ بەستامى شۇ چاغدا: گۆرنىڭ تېگى ماڭا ماكان بولدى،)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئول مەلەكلەرگىم ئېرۇر ئەھلى سوئال،
بولدىلەر ھازىر قىلۇرغە قىلۇ قال.
(بەندىلەردىن سوراق سورايدىغان پەرىشتىلەر مەندىن سوئال سورىماقچى بولۇپ يېتىپ كېلىشتى.)

دىدىلەرگىم گىردىگارىڭ كىم دۇرۇر؟
خالق پەرۋەر دىگارىڭ كىم دۇرۇر؟
(ئۇلار مەندىن: خۇدايىڭ كىم؟ ياراتقۇچىڭ كىم؟ ... دەپ سوراشتى.)

مەن دىدىم بۇ سۆزنى مەندىن سورماڭىز،
گەر جاۋابى دىمىسەم يازغۇرماڭىز.
(مەن: مەندىن بۇ سوئالنى سورىماڭلار، جاۋاپ بەرمىسەم گۇناھقا بۇيرۇماڭلار،)

ئەيلەڭىز بارىپ سوئال ئاندىنكى ئول،
بەندىلىك ساڑى ماڭا بېرۇرمۇ يول.
(سىلەر بۇ سوئالنى تەڭرى دەرگاھىغا بېرىپ ئۇنىڭ ئۆزىدىن سوراڭلار! ئۇ مېنىڭ بەندىلىگىمگە يول بەرگەنمۇ - يوق؟)

قۇللۇغۇمغا گەر قەبۇل ئېتسە خىتاپ،
ئول خىتاپ ئۇق سىزگە كاپىدۇر جاۋاپ.
(ئۇ قۇللۇغۇمنى قوبۇل قىلسا، مېنى بەندەم دەپ خىتاپ قىلسا، ئۇ خىتاپ سىلەرنىڭ سوئالىڭلارغا جاۋاپ بولالايدۇ.)

بەندەئى ئاڭلاڭ مېنى دەرگاھىدا،
مەسنەدى ئىقبال ئىززۇ جاھىدا.
(شۇ چاغدا، مېنى ئۇنىڭ دەرگاھىدا ئىززەت - ئابرويلۇق بەندە ئىكەن، دەپ بىلىڭلار!)

گەر قوبۇل ئىقبالىدىن نەۋمىد مەن،
ھىجر ئارا ئاۋارەئى جاۋىدمەن.
(ئەگەر ئۇنىڭ قوبۇلىدىن ئۈمىتسىز بولۇپ، ئۇنىڭ ھىجرىدە سەرگەردان بولۇپ يۈرگەن بولسام،)

مېنى رەد ئەھلىدىن ئول سائەت بىلىڭ،
ھەرنە ئىستەر كۆڭلىڭىز ئولدەم قىلىڭ.
(مېنى تەڭرى تەرىپىدىن رەت قىلىنغان ئادەم، دەپ بىلىڭلار ۋە نېمە قىلىشنى خالىساڭلار شۇنى قىلىڭلار! — دىدىم.)

چۈن بۇ يەڭلىغ تاپشىلەر مەندىن جاۋاپ،
كەلدى ئول سائەت خىتابى «مۇستەتاب».
(ئۇلارغا مەن شۇنداق دەپ جاۋاپ بېرىشىم بىلەن تەڭ، تەڭرىدىن خىتاپ بولدى:)

كىم سوئال ئەھلى بۇكىم مەسئۇلدۇر،
بەندەئى مۇستەھسەن مەقبۇلدۇر.
(سىلەر سوراق قىلغۇاتقان بۇ بەندە ياخشى ئادەم ۋە مەن قوبۇل كۆرگەن كىشىدۇر.)

بولمايىن رەۋشەن ئانىڭ يۈزىغە كۆز،
ئۆز دىمەكلىك بىرلە كەلمەس راست سۆز.
(خۇدانىڭ ئالدىغا بارماي تۇرۇپ، يۈزۈڭگە تەڭرىنىڭ رەھمەت نەزىرى چۈشمەي تۇرۇپ، ئۆزەڭنى قانچە ماختىغىنىڭ بىلەن ئۇ راست بولمايدۇ.)

يەنە بىر قۇشنىڭ سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدىكىم ئەي رەفىق،
بولمىشام بەھرى كامال ئىچرە غەرق.
(يەنە بىر قۇش ئېيتتى: ئەي ھەمرا بولغۇچى، مەن كامالەت دېگىزى ئىچىگە غەرق بولغانمەن.)

ھەر كامالى نەفىس بولمىش ھاسىلىم،
ئاندىن ئولمىش ۋاسلىم كامى دىلىم.
(ۋۇجۇدۇم ھەممە جەھەتتىن كامالەتكە يەتكەن، شۇ كامالەتتىن كۆڭلۈمدىكى مەقسەتلىرىمگە يەتكەنمەن.)

بۇ مۇرادىم مۇندە چۈن ھاسىل دۇرۇر،
يول ئازابىن تارتماق مۇشكۈل دۇرۇر.
(مۇرادىم ھاسىل بولۇپ تۇرسا، يەنە يول ئازاۋىنى تارتىپ نىمە قىلمەن؟)

ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى

دىدى ھۇدھۇدكى: مۇرادىڭدىن نۇفۇر،
كۆڭلۈڭگە غەفلەت سېلىپ جەھلى غورۇر.
(ھۆپۈپ ئېيتتى: ئەي كۆڭلىگە نادانلىق غورۇرى چۈشكەن، مۇرات-مەقسەتتىن قاچقۇچى!)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئۆز خىيالىڭدىن قىلىپ مەغرۇرلۇق،
ئىشىنىڭ ئەسلىدىن تاپىپ مەھجورلۇق.
(يولدىن چەتنەپ، ئۆزەڭچە مەغرۇرلىنىپ يۈرۈپسەن.)

بۇ خىيالىڭ كەلدى بى ھاسىل خىيال،
.....①
(بۇ بىھۇدە، نەتىجىسىز خىيالدۇر.)

ناقىس ئولدۇركىم، ئۆزىدىن كامىل دىگەي،
كامىل ئولدۇر نەپسى ئىسبات ئەيلەگەي.
(ئۆزىنى كامالەتكە يەتتىم، دەپ ھىساپلىغانلار ھامان كەمتۈك بولىدۇ، لېكىن كامالەتكە يەتكەنلەر ئۆزىنى تۆۋەن چاغلايدۇ.)

ئۆز كامالىدىن دىمەس ئەھلى كامال،
ئەھلى نۇقسان ئىچرە بولۇر قىلۇ قال.
(نۇقسانلىق ئادەملەر ھەمىشە ئۆز كامالىتى ھەققىدە سۆز ئېچىشىدۇ. ئەمما كامالەتكە يەتكەن كىشىلەر ھېچقاچان ئۆز كامالىتى ھەققىدە سۆز ئاچقان ئەمەس.)

بەسكى نۇقسان ئىچرە كاملىسەن بەسى،
ئالىم ئېيتىپ ئۆزىنى جاھىل سەن بەسى.
(سەن نۇقساندا كامالەتكە يېتىپسەنۇ، ئۆزەڭنى ئالىم چاغلاپ يۈرۈپسەن، ئەمەلدە تازىمۇ نادان ئىكەنسەن.)

ئۆز كامالىدىن دىمەكدۇر مەھزى جەھل،
جەھلدىن سۆز دىمەگەيكىم بولسا ئەھل.
(ئۆز كامالىتى ھەققىدە سۆز ئېچىش نادانلارنىڭ ئىشى، مەرىپەت ئەھلى مۇنداق نادانلىق قىلمايدۇ.)

كىم ئۆزىدىن كامىل كۆرە ناقىسدۇر ئول،
ناقىس بەرمەيدۇر كامالى ساڑى يول.
(كىمكى ئۆزىنى كامالەتلىك دەپ ھىساپلىسا، دىمەك شۇ كەمتۈك، يېرىم-ياتا ئادەم، شۇبھىسىزكى، كەمتۈكلۈك كامالەتكە يول بەرمەيدۇ.)

مەھر كۇن تۇش كۆرگەچ ئۆزىنى بەركامال،
ئاڭا يۈزلەندى ھەمۇل سائەت زاۋال.

① بۇ مىسرا ئەسلى نۇسخىدا ئۆچۈپ كەتكەن.

(قۇياشمۇ دەل چۈش ۋاقتىدا ئۆزىنى كامالەتكە يەتتىم دەپ ھىساپلايدۇ ـ دە، ئارقـ دىنلا زاۋاللىققا يۈزلىنىپ، كۈن پېتىشقا قاراپ ماڭىدۇ.)

باۋۇجۇدىكىم كامالى بار ئىدى،
چۈن ئانى كۆردى زاۋالى بار ئىدى.
(ئەسلىيەتتە ئۇنىڭ كامالىتى بار ئىدى، ئۆزىنىڭ كامال تاپقانلىغىنى كۆرگەنلىگى ئۈچۈن زاۋاللىققا قاراپ ماڭدى.)

گەر ئۆزىن كامىل دېگەي ناقىس ۋەشى،
خوشلۇق ئۈزرە سابىت ئەتكەي ناخۇشى.
(كەمتۈكلەر ئۆزلىرىنى كامالەتلىك دېيىشىپ، كۆڭلى يېرىملىغىنى خوشاللىق بىلەن يېپمىشىدۇ.)

ئانى ئىسلاھ ئەيلەمەك دىشۋار ئىرۇر،
كىم بىناسى كىبر ئىلە پەدىدار ئىرۇر.
(نادانلىقنىڭ بىناسى ــ كىبردىن قۇرۇلغان، شۇڭا ئۇنى ئىسلاھ قىلىش ناھايىتى قىيىن.)

بۇ كامال لىك ھەم قىلىبدۇرسەن گۇمان،
مەھزى نۇقسان بىل ئانى ئەي ناتۇۋان.
(ئەي ئاجىز، ئۆزەڭنى كامالەتلىك دەپ ئويلاپ قاپسەن، بۇ خىيالىڭنى نۇقسان دەپ ھىساپلىغىن.)

ھەزرىتى شەيخ ئەبۇبەكرى ھىكايىتى
(ئەبۇبەكرى توغرىسىدا ھىكايەت)

شەيخ ئەبۇبەكرى نىشاپۇرى كى ئول،
مۇلك مەئنى ساري تاپىب ئىردى يول.
(نىشاپۇرلۇق شەيخ ئەبۇبەكرى مەرتىپەت مۇلكىدە يول تاپقان كىشى ئىدى.)

چىقتى بىر كۈن شەھرى نىشاپۇردىن،
سەير ئۈچۈن ئول خەتتەئى مەئمۇردىن.
(بىر كۈنى ئۇ تاماشا قىلىش ئۈچۈن ئاۋات شەھەر ــ نىشاپۇردىن چىقتى.)

شەيخلىق ئايىنىدىن غايەت فۇزۇن،
خادەمى مەجلىس نىھايەتدىن فۇزۇن.
(ئۇنىڭ شەيخلىق زىبۇ ـ زىننەتلىرى ناھايىتى پۇسۇن ۋە بىللە ئېلىپ يۈرگەن خىزمەتكارلىرى كۆپ ئىدى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

هەم مەھاپە، هەم رىكابۇ، هەم ئەلەم،
چۇق ـ چۇق ئەسهاب ئەپرادۇ خىدەم.
(شەيخنىڭ مەپىلىرى، ئات ـ ئۇلاقلىرى، مۇرىتلىرى، بالا ـ ۋاقا ۋە خىزمەتكارلىرى ناھايىتى كۆپ ئىدى.)

شەيخ چۇن نەززارە قىلدى بۇ شۇكۇھ،
كەيىندە، ئالدىدا بۇ يەڭلىغ گۇرۇھ.
(شەيخ ئالدى ـ كەيىندە گۇرۇھ ـ گۇرۇھ بولۇپ كېتىۋاتقان بۇ ئادەملىرىگە نەزەر سالدى.)

بىر خىيالى كۆڭلىگە چۈشتى ماھال،
كىم ئانى مەغلۇب قىلدى ئول خىيال.
(شۇ پەيتتە ئۇنىڭ كۆڭلىدىن بىر خىيال كەچتى، بۇ خىيال ئاخىر ئۇنى مات قىلدى.)

بۇ مەھەلدە بىر ئېشەك قىلدى فىغان،
چىقتى ئاندىن بىر بۆيۈك يەل ناگەھان.
(دەل شۇ چاغدا بىر ئېشەك ھاڭرىدى ۋە يەل قويۇپ بەردى.)

شەيخنىڭ بۇرەمزدىن ۋەقت ئولدى خۇش،
ۋەجد رەقس ئەيلەپ يىقىلدى قىلدى خۇرۇش.
(بۇ ئىش شەيخنىڭ كۈلكىسىنى قىستاپ، ئۇنى خوش چاغ قىلىپ قويدى. ئۇ قاقاقلاپ كۈلىمەن، دەپ قوللىرىنى پۇلاڭلىتىۋىدى، ئېشەك ئۇستىدىن يىقىلىپ چۈشتى.)

چۇن ئاڭا بۇ نەۋئ ھال ئولدى پەدىد،
قىلدىلەر ئىنكار ئەسهاب ۋە مۇرىد.
(ئۇ بۇ ئەھۋالغا دۇچ كېلىۋىدى، يارانلىرى ۋە مۇرىتلىرى ئۇنى ئىنكار قىلىشتى.)

بىر تەرەپ بولغان زامان ئول ئالەمى،
ئەيلەبان گۇستاخلىق بىر مەھرەمى.
(شەيخ ئۆز ھالىغا كەلدى، بىر مەھرىمى ئۇنىڭدىن ئەدەپسىزلىك بىلەن:)

كەيفىيەت سوردىكى نى ھال ئېردى بۇ؟
شەيخ ئەيتدىكى رەفىقى رازجۇ.
(بۇ نىمە ئەھۋال؟ ــ دەپ سوردى. شەيخ دىدىكى: ئەي مەخپى سىرلارنى ئىزلىگۈچى بۇرادەر!)

چۇن نەزەر سالدىمكى خەلق ئەيلەپ ھۇجۇم،
تابىئىم دۇرلەر بۇ ئىشدىن نەفس شۇم.

(ئەترابىمدا كېتىۋاتقان خەلقىمگە قاراپ تەمەننا قىلغان ئىدىم، شۇنىڭ ئۈچۈن ماڭا شۇ خىيالنى ساپتۇ.)

كۆڭلۈم سالدىكى ئېرشاد ئەھلى دىن،
تالىبى سالىككى ئىمداد ئەھلىدىن.
(بۇنى ماڭا دىن ئەھلى ۋە بۇ يولنى بۇرۇن بېسىپ ئۆتكەنلەر بىلدۈرۈپ قويىدى.)

نى جۇنەيد، شىبلى ۋە نى بايەزىد،
نى ئۇبەيد، نۇرى ۋە ئەبۇسەئىد.
(جۇنەيد، شىبلى، بايەزىد، ئۇبەيد، نۇرى، ئەبۇ سەئىدلەر.)

قايسى بىر تاپىب ئىدى ئېركانۇ جاھ،
پەقر بوستانىدا بۇ خەيلى سۇپاھ.
(دەرۋىشلىك بوستانىدا مېنىڭچىلىك مۇنچە ئادەملەرگە، خىزمەتكارلارغا ئېرىشمىگەن ئىدى.)

نەفىس چۈن كۆڭلۈمگە سالدى بۇيلە تاب،
بۇ مەھەلدە ئول ئېشەك بەردى جاۋاب.
(شۇلارنى ئويلاپ مەغرۇرلانغان ئىدىم، بۇنىڭ جاۋاۋى ئېشەكتىن بولدى.)

چۈن جاۋابىم تاپتىم ئانداغكىم كېرەك،
بائىسى بۇ ۋەجدىم ئېردى ئول ئېشەك.
(مەن غۇرۇرلانغان خىيالىمغا لايىق جاۋاپ ئالدىم، ئېشەكتىن يېقىلىپ ۋايداتلىدىم.)

شەيخ كىم ئەيلەب ئېشەك فەرياد ئاڭا،
بۇيلە يەتسە نەيلەگەي ئېرشاد ئاڭا.
(شەيخ ئېشەكنىڭ ھاڭرىشى بىلەن بۇ ھالغا چۈشۈپ قالسا قانداق بولىدۇ.)

جاھ ئول بولغايكى ئەيلەب ۋەجد ھال،
باشىدىن يەلدەك چىقارغاي ئول خىيال.
(تەمەننا خىيالى كاللىدىن خۇددى يەلدەك چىقىپ كەتسە ياخشى بولىدىكەن.)

ئۇيلە ئىنسان ئەھلىدىن كەلگەي بۇ ئىش،
كىمكى ئول مۇنسىپ دۇرۇر بىلگەي بۇ ئىش.
(بۇ ئىش ئىنسانپلىق كىشىلەرنىڭ قولىدىن كېلىدۇ، ئۇلار شۇنداق قىلىشنى مۇناسىپ دەپ بىلىدۇ.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

يوقسه بىر مەغرۇر دۇنى بولمەۋەس،
بۇ بىيىك دەۋلەتنە تاپماس دەست رەس.
(بىر پەستلىك غۇرۇرغا بېرىلگەن ئادەم مۇنداق بۇيۇك دۆلەتكە ئېرىشەلمەيدۇ.)

يەنە بىر قۇشنىڭ سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدىكى ئى مۇھتەرەم،
بۇ مەھەل يولغە قاچان قويسا قەدەم.
(يەنە بىر قۇش دىدىكى: ئەي ھۆرمەتلىگىم، بىز سەپەرگە ئاتلانغاندىن كېيىن،)

ئۆزنى چۈن مەشغۇللۇقدىن شاد ئېتەي،
يەتسە غەم ئۆزنى نى نەۋئ ئازاد ئېتەي.
(يولنىڭ غېمى ئىچىدە قانداق شات بولىمەن؟ يەتكەن غەملەردىن قانداق قۇتۇلىمەن؟)

نى قىلايكىم كۆڭلۈمە يەتكەي سورۇر،
كىم ماڭا ئاندىن دەمى يەتكەي ھوزۇر.
(قانداق قىلسام كۆڭلۈمگە خوشاللىق يېتىدۇ؟)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۇدھۇد ئۆزنى گەر شاد ئەيلەسەڭ،
ھەرسۈپەت قايغۇدىن ئازاد ئەيلەسەڭ.
(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: ئەگەر ئۆزەڭنى قايغۇدىن ئازات قىلىپ كۆڭلۈڭنى شات ئېتىمەن دىسەڭ،)

ئۆزنى ئانىڭ يادىغا مۇئتاد قىل،
شادلىغ ئىستەرسەن ئانى ياد قىل.
(ياراتقۇچىنى يادلاپ ماڭغىن.)

شادلىغ كىم ئېرمەس ئانىڭ يادىدىن،
بولماغاي خۇشراق خىرەد ئېرشادىدىن.
(چۈنكى، ئۇنى ئەسلەشتىن باشقىسى خوشاللىق ئەمەس، ئۇنىڭ مەرھەمىتىدىن ياخشىراق خوشاللىقمۇ يوق.)

ئاندىن ئايرۇ ئەيشدىن غەم ياخشراق،
سۆزدىن يۇز قاتلا ماتەم ياخشراق.

(ئۇنىڭ يادىدىن ئايرىلىپ تاپقان خوشاللىقتىن غەم ياخشىراق بولىدۇ، ئۇنى تىلغا ئالماي قىلغان سۆزدىن ماتەم يۇز ھەسسە ئارتۇقتۇر.)

غەمكى ئاندىن بولسە بىلگىل شادلىغ،
ھەر بەلىيىەت قەيىدىدىن ئازادلىغ.

(ئەگەر غەم ئۇنىڭدىن كەلگەن بولسا، ئۇنى خوشاللىق دەپ بىل ئۇ غەم سېنى ھەر خىل بالا كىشەنلىرىدىن ئازات قىلالايدۇ.)

ھىكايەت خۇاجە ئابدۇللا ئەنسارى رەھمەتۇللاھى ئەلەيھى
(خۇجا ئابدۇللا ئەنسارى ھىكايىتى)

خۇاجە ئابدۇللا ئەنسارىكى ئەقىل،
ئەيلەيالماس مىك ئىشىدىن بىرنى نەقىل.

(خۇجە ئابدۇللا ئەنسارىنىڭ ئىشلىرىنىڭ مىڭدىن بىرىنىمۇ نەقىل قىلىشقا ئەقىلنىڭ كۇچى يەتمەيدۇ.)

دىدىكىم ئولدۇر كۆڭۈلنىڭ خۇشلۇغى،
پەقىر يولىندا كىراەى ۋەشلىغى.

(ئۇ كۆڭۈل خوشاللىغىنى دەرۋىشلىك يولىدا ئالى تەبىئەتلىك بولۇشتىن تاپقان.)

كىم كۆڭۈلدە ئاندىن ئۆزگە بولماغاي،
يادىدا جاناندىن ئۆزگە بولماغاي.

(خۇددى خىيال جاناندىن ئايرىلمىغاندەك كۆڭلىدە ئۇنىڭدىن باشقىسى بولمىسا،)

ھەركۆڭۈل مۇنداغدۇر ئانى بىل كۆڭۈل،
يوقسە بەھرۇ كان ئىسە ئاندىن تۇگۈل.

(مۇنداق كۆڭلىنى كۆڭۈل دەپ بىلگىن، ئۇنداق بولمىسا، ئۇ كۆڭۈل دېگىز ۋە كان بولغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭدىن كەچ.)

كۆڭۈل ئولدۇركىم ئاڭا مەسكەن دۇرۇر،
يوقسە گۈلشەن بولسا ھەم گۈلخەن دۇرۇر.

(كۆڭۈل يارانتقۇچىنىڭ ماكانى، ئۇنداق بولمايدىكەن، ئۇ كۆڭۈل گۈلشەن بولغان تەقدىردىمۇ ئۇنى ئوتخانا دەپ بىلىش كېرەك.)

يەنە بىر قۇشنىڭ سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدىكى ئى بەختىيار،
چۇن ئانىڭ ئىشقىنى قىلدىم ئىختىيار.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(يەنە بىر قۇش دېدىكى: ئەي بەختكە يار بولغۇچى، مەن ئۇنىڭ ئىشقىنى ئىختىيار قىلدىم)

ناگىھان ۋەسلىگە بولسام سەرفەراز،
نى تىلەي ئاندىن قىلىپ زاھىر نىياز.
(مۇبادا ئۇنىڭ ۋەسلىگە مۇيەسسەر بولسام، ئۇنىڭدىن نېمە تىلىسەم بولىدۇ؟

ئاندىن ئىستەرنىمەنى ئەۋۋەل بىلەي،
ۋەسلىگە يەتكەن زامان ئاندىن تىلەي.
(نېمە ئىستەيدىغانلىغىنى ئاۋال بىلۈالاي، ۋەسلىگە يېتىشىمبىلەنلا، ئۇنىڭدىن شۇنى تىلەي ...)

ھۈدھۈدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دېدى ھۈدھۈدكى ئى شۇئارىڭ خاملىق،
ھۇشى ۋادىسىدا بى ئارامليق.
(ھۆپۈپ ئېيتتى: ئەي خام تەلەپ، ئەقىل ـ ھۇش ۋادىسىدا بىئارام بولۇپ يۈرگۈچى،)

چۈن ساڭا ئول مەقسەد مەتلۇب ئېرۇر،
ئاندىن ئۆزگە بار يوق بابۇد ئېرۇر.
(ئۇنىڭ ئۆزىگە يەتمەك سەن ئۈچۈن مەقسەت، ئۇنىڭدىن باشقىسىنىڭ ھەممىسى سەن ئۈچۈن نابۇت بولۇپ ھىساپلىنىدۇ.)

چۈن مۇيەسسەر بولدى مەتلۇبۇڭ سېنىڭ،
كەردى ئاغۇشۇڭغا مەھبۇبۇڭ سېنىڭ.
(مەقسىدىگە مۇيەسسەر بولساڭ، مەھبۇبىڭنىڭ قۇچىغىغا كىرگەندەك بولىسەن.)

تايىراق سەن كۆڭلۈڭە ئولدۇر ھەۋەس،
جانىڭە يوق ئاندىن ئۆزگە مۇلتەمەس.
(مەھبۇبىڭدىن قانچە يىراق بولساڭ، ئۇنىڭ ھەۋىسى سەندە شۇنچە كۈچلۈك بولىدۇ.)

ئەمدىكىم تاپتىڭ قىلىپ قەتئى فىراق،
ئىستەمەك نە بولغاي ئاندىن ياخشىراق.
(جۇدالىقنى بېسىپ ئۆتۈپ ۋىسالىغا ئېرىشسەڭ، ئۇنىڭدىن ياخشىراق يەنە نېمىنى ئىستەيتتىڭ؟!)

ئول دۇرۇر چۈن تەن بىلە جاندىن مۇراد،
ئاندىن ئۆزگە نى بولۇر ئاندىن مۇراد.

(ئۇنىڭ ۋىسالى جېنىڭنىڭ مۇرادى، ئۇنىڭدىن باشقا يەنە نېمە مۇرادىڭ بولاتتى؟)

تاپقاچ ئانى غەيرىدىن كۆڭلۈڭنى ئۈز!
بار - يوقۇڭنى ئانىڭ ئىشقىدە بۈز!
(مەھبۇپ ۋىسالىنى تاپقاندا، كۆڭلۈڭنى غەيرىدىن ئۈزگىن، بار - يوقۇڭنى ئۇنىڭ ئىشقىغا بېغىشلا!)

هەززىتى شەيخ ئەبۇسەئىد هېكايىتى
(شەيخ ئەبۇسەئىد هەزرەتلىرىنىڭ هېكايىسى)

بۇ سەئىد ئول غەرق دەريايى ۋۇسۇل،
كىم ئانىڭ ۋەسفىدە ئاجىزدۇر ئوقۇل.
(ئەبۇ سەئىد ۋەسلىنىڭ دەريالىرىغا چۆمگەن كىشى ئۇنى سۈپەتلەشكە ئاجىزلىق قىلىدۇ.)

ئولكى زاتىغە لەقەب خەررات ئىدى،
تۇن - كۇن مەتلۇب ئىلە هەمراز ئىدى.
(ئۇ كېچە - كۇندۇز مەھبۇپ ۋىسالىنى ئىزلەش بىلەن مەشغۇل ئىدى.)

مەككەدە بىر كۇن دۇئا ۋاقتىدا خەيل،
قىلدىلەر هەقدىن مۇراد ئىستەرگە مەيل.
(بىر كۇنى مەككىدە جامائەت دۇئا - تالاۋەت ۋاقتىدا، تەكرىدىن مۇرات - مەقسەتلەرنى تىلەشتى.)

ئول خالايىق «ئەۋلىيا ئوللا» ئىدى،
بارچە هەق ئەسرارىدىن ئاگاھ ئىدى.
(ئۇ جامائەت ئەۋلىيالاردىن بولۇپ، تەكرى سىرلىرىدىن خەۋەردار ئادەملەر ئىدى.)

بارچەسى تەقۋا ۋە تائەت ئەيلەبان،
هەقنى ئىستەرگە مۇناجات ئەيلەبان.
(هەممىسى تائەت - ئىبادەت بىلەن بولۇپ، هەقنى ئىستەپ مۇناجات قىلىشۋاتاتتى.)

يۇزنى سۈرتۈپ بارچە بەيتوللاھقە،
ئاشنالىق ئىستەپ ئول دەرگاھقە.
(ئۇلار بەيتوللاغا يۇزلىرىنى سۈرتۈشۈپ، تەكرى دەرگاھىدىن دوستلۇق ئىزلىشەتتى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

لىك ئول سىررى ھەقايىق مەخزەنى،
ۋەسل باغى گۈللەرنىڭ گۈلشەنى.
(لېكىن ھەقىقەت سىرلىرىنىڭ غەزنىسى، ۋەسال بېغىدىكى گۈللەرنىڭ گۈلشەنى بولغان ئەبۇسەئىد)

ئول تەلەپ ئەھلى ئارا خاموش ئىدى،
كۆڭلى ۋەھدەت جامىدىن بىھۇش ئىدى.
(ئۇ تەلەپ ئەھلى ئىچىدە شۇك ئولتۇراتتى، چۈنكى ئۇنىڭ كۆڭلى ياراتقۇچىنىڭ مۇھەببىتى تەسىرىدىن بىھۇش ئىدى.)

ئەل دۇئا قىلغاندا ناگاھ سالسا كۆز،
ئاغزىغا گاھى كېلۇر ئېردى بۇ سۆز.
(دۇئا قىلىۋاتقانلارغا نەزىرى چۈشسە، تىلغا ھامان مۇنداق بىر سۆز كېلەتتى:)

كىم ئىلاھى ھەرنە خەلق ئەيلەر تەلەپ،
مەن تاپىپمەن كۆرمەيىن رەنجۇ تەئەپ.
(ئەي تەڭرى، بۇلارنىڭ تەلەپ قىلىۋاتقىنىنى مەن جەۋر - جاپا كۆرمەيلا تاپتىم.)

سەنكى ئەل مەتلۇبىسەن مەن تاپمىشام،
ئىستەمەكدىن لاجەرەم كۆز يامپشام.
(ئەلنىڭ تەلەپ قىلىدىغىنى سەن، مەن سېنى تاپتىم، شۇڭا يەنە ئىستەش نىيىتىم يوق.)

سەندىن ئايرۇچۇن ئىچەسىمەن بىر نەفەس،
لەغۇ ئېرۇر تاپقانىنى قىلماغلىق ھەۋەس.
(سەندىن بىرەھمۇ ئايرىلالمايمەن، شۇنداق ئىكەن، تاپقانىنى يەنە تاپمەن دەپ يۈرۈش بىھۇدىلىك بولمامدۇ؟)

مەن چۇ ۋەسلىڭ بىرلە تاپمىش مەن كۇشاد،
بۇ تەلەپ ئەھلىغە ھەم بەرگىل مۇراد.
(مەن ۋەسلىڭ خۇشاللىغىغا ئېرىشتىم، ئەمدى بۇ جامائەتنىڭمۇ مۇرادىنى بەرگىن!)

يەنە بىر قۇشنىڭ سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدىكىم ئەلەم كىش،
بۇ سەفەركىم كۆڭلىمزنى قىلدى رىش.

(يەنە بىر قۇش دېدىكى: ئەي جاپاكەش! بۇ سەپەرىمىز كۆڭلىمىزنى جاراھەت قىلدى.)

قەتئىً ئېتىپ شەھ بەزمىغە بولساق ئەنىس،
تۆھپەئىي ۋاجىب دۇرۇر بىمھەد نەفىس.
(بۇ يولنى بېسىپ ئۆتۈپ ئۇ شاھنىڭ بەزمىسىگە ئۇلاپەت بولىمىز، ئۇ يەرگە ناھايىتى گۈزەل سوغىلارنى ئېلىپ بارساق ياخشىراق بولىدۇ.)

شەھنى كۆرمەك تۆھپەئىي مەقبۇل ئىلە،
بىزنى ئاندىن ئاگاھ ئەت مەئقۇل ئىلە.
(ئۇ شاھنىڭ يېنىغا قانداق سوغىلار ئېلىپ بارساق ياخشىراق بولىدۇ، بىزگە چۈشەندۈرۈپ بەرسەڭ!)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دېدى: ھۇدھۇدكى سۈئالىڭ خوبدۇر،
تۆھپەئىي شاھ ئالىدىدا مەرغۇبدۇر.
(ھۆپۈپ ئېيتتى: سۈئالىڭ ئورۇنلۇق، شاھنىڭ ئالىدىغا ئەۋەتتە سوغا بىلەن بېرىش لازىم.)

بىر نىمە تاپقىلكى نايابۇ ئولغاي ئول،
يوقكى دۇررى لەئىل سىراب ئولغاي ئول.
(بۇ سوغا كەم تېپىلىدىغان نەرسە بولسۇن، ئۇنچە-ياقۇتتەك كۆپ ئۇچرايدىغان نەرسە بولسا بولمايدۇ.)

باردۇر ئول مەخزەندە نەقدى بىمھىساپ،
دۇررى گۆھەرغە خۇد ئاندا نى ھىساب.
(ئۇنىڭ خەزىنىسىدە ياقۇت-گۆھەرلەر ھەددى-ھىسابسىز، شۇڭا ئۇ نەرسىلەرنى ئېلىپ بارغان بىلەن ھىساپقا ئۆتمەيدۇ.)

ئول مالائىك تائەتى تەقۋاسىدۇر،
پاكرۇلەرنىڭ شەرەف ئەنفاسىدۇر.
(ئۇ قىممەتلىك نەرسە — پەرىشتىلەرنىڭ تائەت-تەقۋاسى ۋە پاك كىشىلەرنىڭ ئۇلۇغ نەپەسى بولۇپ ھىساپلىنىدۇ.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

زوهد ئەهلىدىن ئىبادەت ئاندا كۆپ،
جەۋھەرى تەقۋاي تائەت ئاندا كۆپ.
(ئۇ خەزىنىدە زاھىدلارنىڭ تائەت ـ ئىبادەتلىرى، ھەتتا تائەتنىڭ جەۋھەرلىرىمۇ ئىنتايىن كۆپ.)

ئەنبىيادىن ھەم رىيازەت بى ئەدەد،
ئەۋلىيادىن ھەم ئىبادەت بى ئەدەد.
(ئۇنىڭدا پەيغەمبەرلەرنىڭ چەكسىز رىيازەتلىرى ۋە ئەۋلىيالارنىڭ ھىسابسىز ئىبادەتلىرى بار.)

ھەرنىكىم ئاندىن شەرىپ ئېرمەس گۇمان،
ئول ھاماندۇر ئاندا ۋە تۇفراق ھامان.
(ئۇ خەزىنىدە ئۇلۇغلۇغى شۇبھىسىز نەرسىلەر قۇم ـ تۇپراقتەك ھەددى ـ ھىسابسىزدۇر.)

لىك ئاندا تۆھپە سۇزۇ دەرد ئېرۇر،
بىر ئەسەرلىغ ئاھ، غەم پەرۋەرد ئېرۇر.
(ئۇ خەزىنىگە نىسبەتەن سوغا پەقەت دەرت بىلەن غەملا بولىدۇ.)

بارگاھى ئىززى ئىستىغنادۇر ئول،
يۇز تۇمەن مىڭ ئەرشىدىن ئەئلادۇر ئول.
(ئۇ دەرگاھ ئىززەت ـ ھۆرمەتنىڭ دەرگاھى، ئۇ يۇز ـ تۇمەن مىڭ ئەرشىدىنمۇ ئەلادۇر.)

ئاندا كۆبدۇر ئىززۇ ئىستىغنا ۋە ناز،
ئولكى يوقتۇر ئول ئېرۇر ئەجرۇ نىياز.
(ئۇ دەرگاھىدا ئىززەت ـ ئابروي كۆپ. ئاجىزلىق، ھاجەتمەنلىك ۋە بىچارىلىق يوق.)

سەن ئۆزۈڭ بىرلە نىيازى دەرر ئىلىت،
جىسىم زار جان غەم پەرۋەرد ئىلىت.
(ئۇ شاھ قېشىغا ئۆزەڭ بىلەن بىللە دەرتنى ئېلىپ بار. زارلانغان ۋە ئاجىزلاشقان، غەملىك جېنىڭنى ئېلىپ بار.)

كىم بۇ، تۆھپە يوقدۇر ئول دەرگاھىدا،
نى تىلەر ئەجزۇ زەبۇنلۇق شاھىدا.
(ئۇ دەرگاھىدا بۇ خىل سوغات يوق، چۈنكى ئۇ شاھنىڭ ئۆزىدە ئاجىزلىق، بىچارىلىق يوق ئەمەسمۇ؟)

ئاندا يەتكۈر سوز ئىلە دەردى فانا،
ئىستەر ئولساڭ ئۆزنى قىلماق ئاشنا.
(ئۆزەڭنى تەڭرىگە ئاشنا قىلىشنى ئىستىسەڭ ئېلىپ باردىغان سوغىتىڭ پەقەت دۇنيانىڭ دەردى بولسۇن.)

همكايىتى شەهزادە
(شاهزاده توغرىسىدا همكايه)

شەهرى يارى بار ئىدى شاهلارغا شاه،
ئالەم ئەهلى باشىدا «زىللى ئىلاه».
(بىر شاهنشاه بار ئىدى. ئۇ تەڭرىنىڭ جاهان ئەهلىنىڭ بېشىغا چۈشكەن سايىسى ئىدى.)

تاجى مەهرۇ ئاندا كەۋكەبدىن گۆهەر،
مۇلك خاۋەر هەددىدىن تاباختەر.
(قۇياش ۋە يۇلتۇزلار ئۇنىڭ تاجىسىنىڭ ئەتراپىغا ئورناتقان گۆهەرلەردەك ئىدى، مەملىكەت زىمىنى شەرقتىن ـ غەرپكە سوزۇلاتتى.)

بار ئىدى ئوغلى كىم چەرخى كۈهەن،
كۆرمەمىش ئېردى ئانىڭدەك سەرۇ تەن.
(ئۇنىڭ دۇنيالىقتا كۆرگەن بىرلا ئوغلى بار ئىدى، دۇنيا ئۇ ئوغۇلدەك سەرۇى بەدەنلىك يىگىتنى ئەسلا كۆرمىگەن ئىدى.)

هۆسنى ئەۋجى ئۈزرە تابان ئەختەر ئول،
لۇتپ دۇرجى ئىچرە رەخشان گەۋهەر ئول.
(ئۇ هۆسۇن ئاسمىنىدا پارقىراپ تۇرغان يۇلتۇز، گۆهەر ساندۇغى ئىچىدىكى يالتىراپ تۇرغان گۆهەر ئىدى.)

هەم ساباهەت شاهىدا شەمئى تەراز،
هەم مالاهەت گۈلشەنىدە سەرۇ ناز.
(ئۇ كېچىدە يورۇپ تۇرغان نۇرلۇق چىراق، گۈزەللىك باغچىسىدا ئۆسكەن سۇۋادان ئىدى.)

شاه ئانى ئاسراپ نهانى قەسر ئارا،
هۆسنىدىن ئوت تۇشمەسۇن دەپ ئەسر ئارا.
(شاه، ئۇنىڭ گۈزەللىگىدىن ئالەمگە ئوت تۇتىشىپ كەتمەسۇن دەپ ئەنسىرەپ، ئۇنى ئوردا سارىيىدا مەخپى ساقلايتتى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

دەھر ئارا ئافەت تۇشەرنى چاغلابان،
ئاتلانىپ تۇشمەك يولىنى باغلابان.
(ئۇنىڭ ئالەمگە ئاپەت كەلتۈرۈشىنى بىلىپ، پادىشاھ ئاپەتنىڭ ئالدىنى ئالغان ئىدى.)

ئول قىلىپ گۈلشەن ھەرسىدە ماقام،
باغ ئارا تاۋۇسدەك ئەيلەپ خىرام.
(شاھزادە گۈلزار ھەرەمنى ماكان قىلىپ، باغلاردا توزغا ئوخشاش يايراپ يۈرەتتى.)

شەھ چۇ چەقماقدىن ئاڭا مانىڭ بولۇپ،
ئول چۈمەندە ئىشق ئىلە مانىڭ بولۇپ.
(پادىشاھ ئۇنى سىرتقا چىقىشتىن توساتتى، ئۇ چىمەندە ئىشق بىلەن بەنت ئىدى.)

ناگاھان چەكتى ئەجەل جامىنى شاھ،
تەختىنى شاھزادە قىلدى جلۈۋە گاھ.
(پادىشاغا ئۇشتۇمتۇت قازا يېتىپ، ئورنىغا شاھزادە ئولتۇردى.)

خۇتبەئى دۆلەت ئوقۇلدى زاتىغە،
سىككەئى رىپئەتۇ قىلدى ئاتىغە.
(ئۇنىڭ ھەققىگە دۆلەت خۇتبىسى ئوقۇلدى. ئۇنىڭ يۇقۇرى مەرتىۋىلىك نامى بىلەن ئاقچىلار چىقىرىلدى.)

ئاتلانىپ بىركۈن تاماشا قىلغالى،
كۆڭلى مۇلكى سەيرىدىن ئاچىلغالى.
(بىر كۈنى سەيلە قىلىپ كۆڭلىنى ئېچىش ئۈچۈن ئۇ يولغا ئاتلاندى.)

كىردى ئاپەت سالغالى مەيدان ئارا،
سالدى گەردۇن سىرىنى مەيدان ئارا.
(ئۇ ئاپەت سېلىش ئۈچۈن مەيدانغا كىرىپ، پەلەكنىڭ سىرىنى مەيدانغا سالدى.)

ئات چاپىپ مەيداندا چەۋگان ئوينادى،
خەلق باشىت گۈي ئېتىپ جان ئوينادى.
(ئۇ مەيداندا ئات توپى ئوينىدى. توپ ئەمەس بەلكى بەشى ۋە جېنىنى ئويناتتى.)

قايسى جانىبكىم تاكاۋۇر سۈردى تىز،
شەھرى مۇلك ئەھلىغە سالدى رۇستەخىز.
(ئۇ قايسى تەرەپكە ئېتىنى يۈگۈرتۈپ كەلسە، شۇ تەرەپتىكى شەھەر خەلقىغە بىر قېتىم غەۋغا سالاتتى.)

كۆرگەن ئەل دۇانەئى زار ئولدىلەر،
ئىشق دامىغە گىرىفتار ئولدىلەر.
(ئۇنى كۆرگەنلا ئەل ئۇنىڭ ئىشق دامىغا گىرىپتار بولاتتى.)

ئافەت سالىپ ئولۇسقا بەس ئەزىم،
ياندى گۈلشەن سارىكىم ئانداغ نەسىم.
(پادىشا خەلقە زور بىر ئاپەتنى سېلىپ قويۇپ، مەيىن شامالدەك گۈللۈك باغچىسىغا يېنىپ كەلدى.)

شەھەر خەلقى بارىپ ۋە غوغا چېكىپ،
ئىشقىدىن فەرياد ۋاۋەيلا چېكىپ.
(شەھەر خەلقى ئۆز جايلىرىغا قايتىقاندىن كېيىن، شاھزادىنىڭ ئىشقىدىن پەريات قىلىشىپ)

قالمايىن ئانى ئېرىشتىلەر بارى،
قەسر باغىغا يېتىشتىلەر بارى.
(ئۇنىڭ كەينىدىن سارايىنىڭ بېغىغا يېتىپ بېرىشتى.)

شاھ زالىم ئەيلەبان مۇلكىن خاراب،
تۇشتى ۋە قىلدى خالايىققا ئىتاب.
(زالىم پادىشا ئۆز مۇلكىنى خاراپ قىلىپ ئاتتىن چۈشۈپ، ئاچچىق بىلەن پەرمان چۈشۈردى:)

كىم بۇ غەۋغا ئەھلىنى ھەريان سۈرۈڭ،
كەتمىگەنلەرنى جازاغا يەتكۈرۈڭ.
(بۇ غەۋغا كۆتەرگەن خەلقنى ھەر تەرەپكە قوغلاڭلار! ئوردا ئالدىدىن كەتمىگەنلەرنى جازالاڭلار!)

نەچە سۈرىدىلەر خالايىق كەتمىدى،
سەيئى كۈشىش ئاندا كۆپ سۇد ئەتمىدى.
(توپلانغانلار نەچچە قېتىم قوغلانغان بولسىمۇ، لېكىن ھىچ ئۇنۇم بولمىدى.)

شەھرى خەلقى سەربەسەر مەجنۇن بولۇپ،
بەلكى مەجنۇندىن داغى ئەپزۇن بولۇپ.
(شەھەر خەلقىغە مەجنۇنلۇق يېتىشتى، يەتكەندىمۇ مەجنۇندىنمۇ ئارتۇقراق سەۋدايىلىق چۈشتى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

تۇن ـ كۈن ئاشۇفته ۋه دىۋانه‌ۋار،
تۇتدىلار شەھ باغى دەۋرىده قارار.
(ئۇلار كەچه ـ كۈندۈز دىۋانىلەردەك، پادىشاھ بېغىنىڭ ئەترابىدا تۇرۇپ ئېلىشتى.)

شەيخ، شاب، رىند، زاھىد، خاس، ئام،
قىلدىلەر ئىشقى جۇنۇن كويىن ماقام.
(قېرى ـ ياش، زاھىد ـ سوپىلارنىڭ ھەممىسى ئىشق جۇنۇنلۇغىنى مۇقام قىلىشتى.)

شەھ چۇ ئەلنىڭ سەئىب كۆردى ھالەتىن،
غالىپ ئۆز ھالىغه داغى ھەيرەتىن.
(پادىشاھ خەلقنىڭ بۇ دىشۋار ئەھۋالىنى، ئۇلارنىڭ ئۆزىگه بولغان ھەيرانلىغىنىڭ كۈچىيىپ كەتكەنلىگىنى كۆردى.)

كۆردى بۇ غەۋغانى كىم پايانى يوق،
چارە قىلماغلىق ئاڭا ئىمكانى يوق.
(شاھ بۇ غەۋغانى ۋە ئۇنىڭغا چارە قىلىشنىڭ ئىمكانىيىتى يوقلۇغىنى بىلىپ،)

ئول خالايىق ساڑى پەيغام ئەيلەدى،
بىر كىشىدىن بۇيله ئەيلام ئەيلەدى.
(ئۇ خالايىققا پەرمان چۈشۈردى:)

كىم بۇلاردىن ئىشقىمغه مەغلۇپ ئېرۇر،
ھەر بىرى بىر شۇەغه مەنسۇپ ئېرۇر.
(بۇلاردىن كىمكى مېنىڭ ئىشقىم ئالدىدا مەغلۇپ بولسا،)

ھەركىم ئۆز پەندە قىلسۇن ئېھتىمام،
ھەرپەسىدىن ئەيلەسۇن بىر ئىش تەمام.
(شۇ كىشى ئۆز كەسپىدە بىرماھارەت كۆرسىتىپ، ھۈنىرى بىلەن بىر ئىشنى پۈتتۈرسۇن؛)

يارلىغىم ئولغاندا ھازىر ئەيلەسۇن،
ھەركىم ئۆز فەزلىنى زاھىر ئەيلەسۇن.
(ھۈنىرىنى ھازىر قىلىپ، ئۆزىنىڭ ئارتۇقچىلىغىنى ئاشكارا قىلسۇن!)

كۆڭلۈمه خۇش كەلسه ھەركىمنىڭ ئىشى،
ئالىمه بولسۇن مۇلازىم ئول كىشى.
(كىمنىڭ ئىشى كۆڭلۈمگه ياقسا، ئۇ مېنىڭ خىزمەتكارىم بولسۇن!)

ئانى ئۆز بەزمىم ئارا دەمساز ئېتەي،
سۆھبەتمىدە ھەمدەمۇ ـ ھەمراز ئېتەي.
(سۆھبەت ـ بەزمىلىردىمدە ماڭا ھەمسۆھبەت، سىرداش بولسۇن!)

دىل پىسەندىم بولمىسا بويىنىن ئۈزەي،
كۆپ ئوقۇبەت بىرلە ئانى ئۆلتۈرەي.
(ئەگەر دىلىمغا ياقمىسا بويىنىنى ئۈزۈپ ئۇنى ئازاپ بىلەن ئۆلتۈرەي!)

بۇيلە ھۆكم ئەتتى چۇشاھى زۇلم فەن،
تۇشتى ئۇششاق ئالىدا بەھەد مەھەن.
(زۇلۇمنى كەسپ قىلغان پادىشاھ ھۆكۈم قىلىپ، ئاشقىلىرى ئالدىغا چەكسىز جەۋرى ـ جاپانى قويۇپ قويدى.)

ئەل بولۇپ بۇ ۋەئدەغە ئۇمىدۋار،
ئىشلارى كىنىچە تۇتىدىلەر قارار.
(ئەل بۇ ۋەدىگە ئۇمىتۋار بولۇپ، ھەر كىم ئۆز ئىشىنىڭ ئارقىسىغا چۇشتى.)

كېچە ـ كۇندۇز سەئىيى ئېتىپ ئەل سەربەسەر،
ئەھلى فەزل، ئىلىم ھەم ئەھلى ھۇنەر.
(پۇتۇن ئىلىم ـ پەزىلەت ئىگىلىرى، ھۇنەرۋەنلەر، شاھنىڭ پەرمانىنى بىجا كەلتۇرۇش ئۈچۇن كېچە ـ كۇندۇز تىرىشىتى.)

بارچە ئىشدىن ئۆزنى مەئزۇل ئەتتىلەر،
شەھ بۇيۇرغان ئىشغە مەشغۇل بولدىلەر.
(ھەممە ئادەم باشقا ئىشلىرىنى قويۇپ، شاھ بۇيرۇغان ئىشقا بەنت بولدى.)

باردى ئالىم نۇسخە تەسنىف ئەتكىلى،
كەتتى مۇتىرىپ سەۋت تەلىپ ئەتكىلى.
(ئالىملار كىتاپ تەسىس قىلىشقا، مۇزىكانتلار ئاھاڭ ئىجات قىلىشقا كىرىشتى.)

شائىر ئەتتى مەدھى گۇستەرلىك ئايان،
كىم نەزەر قىلغاي ئاڭا شاھى زامان.
(پادىشاھنىڭ نەزىرى چۇشۇپ قېلىشنى ئۈمىت قىلغان شائىرلار، شاھنىڭ خىسلەتلىرىنى بايان قىلىشىپ مەدھىيە سەھىپىلىرىنى يېيىشتى.)

سۇردى مۇنشى ۋەسف ئۇزرە خامەنى،
كىم پىسەن ئېتكەيمۇ شاھ ئول نامەنى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ئىنشاچىلار، كاتىپلار پادىشانىڭ سۆيەتلىرىنى يېزىشقا قەلەم تەۋرىتىشتى.)

زەرگەر ئولتۇردى ئايان ئەيلەپ ھۇنەر،
كىم ياساغاي شاھغە لايىق كەمەر.
(زەرگەرلەر ھۇنەرلىرىنى كۆرسىتىپ شاھقا لايىق كەمەر ياسىغىلى تۇرۇشتى.)

جامە باق ئامادە قىلدى كارگاھ،
قىلغالى زەربەفتنى كەيمەككە شاھ.
(كەيىم تىكۈچىلەر كارخانىلارنى قۇرۇشۇپ پادىشاغا ئالتۇن يېپلىق زەرباپ رەختلەردىن كەيىم توقۇشقا كىرىشتى.)

ئاشكارا ئەيلىدى نەججار تەخت،
توختاغاي دەپ ئاندا شاھ نىكبەخت.
(ياغاچچىلار شاھ ئۈچۈن تەخت ياساشتى.)

ئەيلەدى قەۋۋاس ئۆزىن سەنئەتغە بەند،
شاھغا تۈشكەيمۇ دەپ ئول دىلپىسەند.
(ئوقيا ياسىغۇچىلار «شاھ يارىتىپ قالسا ئەجەپ ئەمەس» دىگەن ئۈمىت بىلەن ئوقيا ياساشقا تۈتۈش قىلىشتى.)

ئوقچى ئەيلەپ ئۆزىنى مەھنەتغە ئەسىر،
كىم بۇ شايەد شەھغە بولغاي دىلپەزىر.
(ئوق ياسىغۇچىلارمۇ شاھقا يارىغۇدەك ئوق ياساش ئۈچۈن ھۇنەرگە كىرىشتى.)

ھاسىلەن ئول شەھر ئېلىدىن خاس ـ ئام،
ئۆز ئىشكە ھەربىرى ئەيلەپ ئېھتىمام.
(قىسقىسى، شەھەرنىڭ پۈتۈن خەلقى، شاھنىڭ ھۆكمىنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن، ئۆز ھۇنىرىگە كىرىشىپ كېتىشتى.)

كىم بۇ شايەد شاھغە تۈشكەي قەبۇل،
تا مۇرادىغە ئانىڭ بولغاي ھەسۇل.
(ئۇلارنىڭ ھەر بىرى، ھۇنىرىم شاھقا ياراپ قېلىپ مۇرادىمغا يەتسەم ئىدىم، دەپ ئويلايتتى.)

گەرچە كەلسە ئالىغە رەنجۇ تەئەب،
بولغاي ئول كامى مۇرادىغە سەبەب.

(تارتقان جاپالىرىنى مۇرادىغا يېتىشىنىڭ سەۋەبى بولۇپ قالدۇ، دەپ بىلىشەتتى.)

بىر كېچە ئىشرەتگەھىدىن چىقتى شاھ،
شاھ قىلغان خەلق كارىغا نىگاھ.
(بىر كېچىسى شاھ ئەيىش-ئىشرەت ئۈرنىدىن چىقىپ خەلقنىڭ قىلمۇاتقان ئىشلىرىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن،)

بىر-ئىككى مەھرەم نەدىمى بىرلە ئول،
تۇتتى شەب رەۋلەر كەبى شەھر ئىچرە يول.
(بىر-ئىككى يېقىن ئادىمى بىلەن كېچىسى ماڭىدىغان ھەيىارلارغا ئوخشاش شەھەر ئىچىگە قاراپ ماڭدى.)

تا ئول ئەل ئەھۋالىغا قىلغاي نەزەر،
بارچەنىڭ سەير ۋاقتىغە قىلغاي گۇزەر.
(شاھ خەلقنىڭ ئەھۋالىغا نەزەر سېلىپ باقماقچى بولدى.)

قايسى بىرى ئىشگە قىلدى ئىلتىپات،
دىدى: كۆڭلىدە شاھ ئالى سۇفات.
(ئالى سۇپەتلىك شاھ قايسى بىرىنىڭدۇر ئىشىغا كۆز سالغاندىن كېيىن كۆڭلىدە:)

كىم بىزنىڭ مەخزەندە بۇ ئىش باردۇر،
بەلكى مۇندىن ياخشىراق بىسياردۇر.
(بىزنىڭ ئامبارلىرىمىزدا بۇنىڭدىنمۇ ياخشىراقلىرى كۆپمۇ؟ دەپ ئويلىدى.)

تاكى يەتتى بىر غەربىي زارغە،
ئاشىق ئازۇردە ۋۇ ئەفگارغە.
(پادىشاھ دىلى سۇنۇق بىر غېرىپنىڭ يېنىغا كەلدى.)

ئانى قىلغان ئىشق جاندىن نائۇمىد،
ھىجر پەيدا ۋە نىھاندىن نائۇمىد.
(ئىشق ئۇنى جېنىدىن ئۈمىت ئۈزدۈرگەن ئىدى.)

باغرىنىڭ خۇنابىدىن ئول ناتاۋان،
كۆز يولىدىن ھەر تەرەپ ئەيلەپ راۋان.
(ئۇنىڭ باغرى قان بولۇپ، كۆز ياشلىرىنى ئېقىتىپ يىغلايتتى.)

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

قان بىلە تۆپراق ئارا كۆڭلىدە تاب،
نىم بىسمىل قۇشدەك ئەيلەپ ئىزتىراب.
(قان بىلەن تۆپراق ئارىسىدا يېتىپ كۆڭلى بىئارام ھالدا چالا بوغۇزلانغان قۇشتەك تىپچەكلەيتتى.)

ھەردەم ئۆزگە ناله ۋە ئەفغان تۆزۈپ،
ناله ۋە فەريادى ئەل كۆڭلىن بۇزۇپ.
(ھەر نەپەسته پەرياد ۋە ناله قىلاتتى. نالىسى خەلقنىڭ كۆڭلىنى بۇزاتتى.)

ئىشق تىغى خەسته كۆڭلىن چاك ئېتىپ،
كۆڭلىن ئۆزلۈك مەنەتىدىن پاك ئېتىپ.
(ئىشقنىڭ تىغى ئۇنىڭ كۆڭلىنى جاراھەتلەندۇرگەن، كۆڭلىنى ئۆزلۈكىنىڭ جەۋرى-جاپاسىدىن تازىلىۋەتكەن ئىدى.)

ئىشق جەۋرىدىن چېكىپ ئانچە ئەنا،
كىم ۋۇجۇدىن ئەيلەبان مەخپى پەنا.
(ئۇ ئۆزىنى يوقاتقانلىغىنى مەخپى تۇتۇپ، ئىشقنىڭ دەردىدىن ئازاپلىناتتى.)

بۇ پانا تۆپراقتا ئەيلەپ ئانى پەست،
ھەرسەرى مويغه ئەيلەبدۇر شىكەست.
(بۇ «يوقلىش» ئۇنى تۆپراقتا يېقىتقان ئىدى.)

دەپكى ئۆز فەنىده ھەر ئاشۇپته ھال،
كۆرگۈزۈپ ئەينى ماھارەتدىن كامال.
(ئۇ، ھەر بىر ئاشىق ئۆز ھۈنەرلىرىدىن مۇكەممەل نەرسىلەرنى تەييارلاۋاتىدۇ،)

تاڭلا شاھ بەزمىنى ئەيلەپ جىلۋەگاھ،
ھەر بىرىگە لۇتفىلەر كۆرگۈزسە شاھ.
(ئەتە شاھ بەزمىدە بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەر بىرىگە مەرھەمەت كۆرسىتىدۇ،)

ماڭا يوقكىم تۆھپەئى جۇز ئاھ - دەرد،
نەيلەپ ئولغايمەن ئۇلارغا ھەم نە بەرد.
(ماڭا دەرتتىن باشقا نەرسە تەگمەيدۇ، مەن قانداق قىلىپ ئۇلارغا تەڭ بولالايمەن؟)

لۇتپ بولسا، ياسىياسەت شاھىدا،
كىم ماڭا يول بەرگەي ئول دەرگاھىدا.

(پادىشاھ مەرھەمەت قىلسىمۇ ياكى غەزەپ قىلسىمۇ، ئۇنىڭ دەرگاھىدا باشقىلار ماڭا يول بېرەمدۇ؟)

ئۆزنى لايىق لۇتپ ـ ئىھسانغا دىمان،
كىم سىياسەت قىلغالى ھەم ئەزدىمان.
(مەن مەرھەمەتكىمۇ لايىق ئەمەسمەن، غەزەپكىمۇ ھەم ئەرزىمەيمەن.)

كاشكى تەخى سىياسەت سۈرسە ھەم،
ئۆز قىلمىچىن بوينۇمە يەتكۈرسە ھەم.
(پادىشاھ غەزەپ قىلمچنى بوينۇمغا سۈرسە ئىدى،)

ئۆمردىن مۇنچە شەرەپ بەسدۇر ماڭا،
كام مۇندىن ئۆزگە ئېرمەسدۇر ماڭا.
(ماڭا ھاياتتىن ئۆلۈم شەرەپلىك بولغان بولاتتى، مېنىڭ بۇنىڭدىن باشقا مەقسىدىمۇ يوق ئىدى.)

لېك چۈن يوق مەندە ئانچە ئېتىبار،
قەتلىغە داغى ئۇمىدىم قايدا بار.
(لېكىن ماڭا ئۇنچىلىك ئېتىۋارمۇ يوق، شۇنداق ئىكەن، ئۆلۈمدىن ئۈمىت قىلالايمەنمۇ؟)

ۋاھكىم مۇھلىك دۇرۇر دەرد ـ غەمىم،
ئاندىن ئۆز ھالىمغە بولمىش ماتەمىم.
(دەرت ـ ئەلەم مېنى ئاخىرى ھالاك قىلىدىغان بولدى، ئۆز ئەھۋالىمغا ماتەم تۇتىدىغان بولدۇم، دەيتتى.)

شاھ كۆرگەچ بۇ غەرىب ئەھۋالىنى،
بۇ غەرىبى زارغە بۇ ھال نى.
(پادىشاھ بۇ بىچارە غېرىپنىڭ مۇنداق ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغانلىغىنى كۆرۈپ،)

كۆڭلىگە ئەيلەپ ئەسەر مەھر ئېتتى پاش،
كىردى ئول ۋەيرانغا ئانداغكىم قۇياش.
(كۆڭلى يۇمشاپ، ئۇ غېرىپنىڭ ۋەيرانىسىگە كىرىپ كەلدى.)

لۇتپ كۆرگۈزدى ۋە كۆڭلىن ئوۋلادى،
بەلكى روھىن جىسىم ئۆيىدىن قاۋلادى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(ئۇنىڭغا مەرھەمەت كۆرسىتىپ، كۆڭلىنى ئۇۋلىدى، بەلكى جىسمى ئۆيىدىن روھىنى قوغلىدى.)

ئاشىقى بىچارە كۆرگەچ بۇيلە ھال،
غايەت ھەيرەتدىن ئولدى گۇنگى لال.
(بىچارە ئاشىق شاھنىڭ يوقلاپ كەلگەنلىگىنى كۆرۈپ، ھەيران بولۇپ تىلى گەپكە كەلمەي قالدى.)

قىلدى ئول ھالەتدىن ئەيلەپ كۆڭلى غەش،
مېھمان ئالىدا جاندىن پەشكەش.
(بۇ ھالەتتىن ئېسى كېتىپ، مېھمانغا جېنىنى تارتۇق قىلدى.)

بىل بۇ نەۋئ ئۆلمەكنى جاندىن ياخشىراق،
مىڭ ھاياتى جاۋىداندىن ياخشىراق.
(مۇنداق ئۆلمەكنى ھايات ياشىغاندىن ياخشىراق دەپ بىلمەك كېرەك.)

بۇيلە ئۆلىمەك ئادەمگە بەرسە دەست،
ئادەم ئېرمەس جانغە بولسە پاي بەست.
(ئادەمگە مۇنداق ئۆلۈم مۇيەسسەر بولسا بولغىنى، مۇنداق ئۆلۈمدىن باش تارتقان ئادەم ئادەم ئەمەس.)

قىلدى ئانى ئىشق ئارا ئول دەردى سوز،
روھى شەمئىن مەشئەلى گىتى پۈرۈز.
(ئىشقىنىڭ ئوتى غېرىپ ئاشىقنى كۆيدۈرۈپ ئۇنىڭ روھىنى ئالەمنى يورۇتقۇچى نۇر قىلدى.)

ئەشك، كۆيمەك شەمئىنى ھەر تىيرە شام،
كۆركى ئەيلەر مەھرىغە قايىم ماقام.
(قاراڭغۇ كېچىلەرمۇ كۆز يېشىنى ئاققۇزۇپ كۆيۈۋاتقان شامنى قۇياشنىڭ ئورنىدا دەپ بىلىدۇ.)

فانىيا، ئىستەر ئىسەڭ مەقسەدغە يول،
ئاھ، دەردۇ سوز بىلە خۇرسەندە بول.
(ئەي نالە قىلغۇچى، مەقسەتكە يېتىمەن دىسەڭ، دەرت تارتىشتىن خۇرسەن بولساڭ بولىدۇ.)

يەنە بىر قۇشنىڭ سوئالى

يەنە بىر سايىل دىدەكى ئى پاك قۇش،
راھىبەرلىك قىلغۇچى چالاك قۇش.
(يەنە بىر قۇش دىدەكى: ئەي يولباشچىمىز بولغان پاك قۇش،)

كىم بۇ يولنىڭ شىددەتى ھەددىدىن قۇزۇن،
تۈنى ئانىڭ ھەد نىھايەتىدىن ئۇزۇن.
(بۇ يولنىڭ مۈشكۈلى ھەددىدىن ئارتۇقكەن، كېچىلىرىمۇ ئىنتايىن ئۇزۇن ئىكەن.)

بۇ بالا دەشتىن قاچان قەتئ ئېتكامىز،
ئەسلى مەنزىلگە نى يەتكلىغ يېتكامىز.
(بۇ بالانىڭ چۆللىرىنى قاچان بېسىپ ئۆتەرمىز؟ بارار يېرىمىزگە قانداقمۇ يېتەرمىز؟)

بىزنى بۇ ئىشتىن خەۋەردار ئەيلەگىل،
سۈرئەت ئارامنى ئىزھار ئەيلەگىل.
(بىزنى بۇ يولنىڭ ئەھۋالىدىن خەۋەردار قىلىپ، يۈرۈشىمىز ۈچۈن قاچان ئارام تېپىشىمىز توغرىسىدا بىزگە سۆزلەپ بەر!)

شەرھ قىل ئاغاز ئىلە ئەنجامنى،
ئەۋۋەل ئەمگەك، سوڭرە ئەيشى كامنى.
(بۇ يولنىڭ بېشى بىلەن ئاخىرىنى، مېھنەتلىرى بىلەن راھەتلىرىنى بىزگە چۈشەندۈرگىن!)

ھۇدھۇدنىڭ جاۋابى
(ھۆپۈپنىڭ جاۋاۋى)

دىدى ھۇدھۇدكىم ئەيا رەھرەۋ رەفىق،
بۇ سوئالىڭ ۋاقتئ ئولدى بەس دەقىق.
(ھۆپۈپ ئېيتتىكى: ئەي ھەمرايىم، سېنىڭ بۇ سوئالىڭ تولىمۇ ئىنچىكە، نازۇك سوئال بولدى.)

چۈن سورارسەن بۇ سەفەر كەيفىيىتىن،
مەنزىل، ۋادى، نىشاتى شىددەتىن.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(سەن بۇ سەپەرنىڭ قانداقلىغىنى، مەنزىللەرنى بېسىپ ئۆتكەنلىغان ۋادا ۋە چۆل-جەزىرىلەرنى سوراۋاتىسەن.)

كىم، نەچە ۋادى ۋە مەنزىلدۇر بۇ يول،
ئەمدى مەن شەرھ ئەيلەيىن سەن ۋاقىپ ئول!
(بۇ يولدا قانداق چۆل-ۋادىلار ۋە مەنزىللەر بار، مەن بايان قىلىپ بېرەي، سەن ۋاقىپ بولغىن.)

ئالىمزدا يەتتى ۋادىدۇر ئەزىم،
ھەر بىرىدە بەھەدۇ ئەندازە بىم.
(ئالەمزدا يەتتە چوڭ چۆل-باياۋان بار، ئۇلارنىڭ ھەر بىرىدە كۆپلەپ قورقۇنچلۇق ئىشلار ئۇچرايدۇ.)

بىك ھەر ۋادىدا مەنزىلەر بەھساپ،
كىم ھسابىدىن قىلۇر تەبئ ئىختىناپ.
(لېكىن ھەر بىر ۋادىدا ھساپسىز مەنزىللەر بار، ئۇنى ھساپلاشتىن كىشىنىڭ تەبئىتى يىرگىنىدۇ.)

يەتتى ۋادى ئەسل مەنزىللەر پۇرۇئ،
ئەيلەلى ئول ئەسل شەرھىغە شۇرۇئ.
(بۇ يەتتە ۋادا بۇ سەپەردە بېسىپ ئۆتۈشكە تېگىشلىك ۋادىلاردۇر. ئەمدى ئۇلارنىڭ ئەسلى ئەھۋالى توغرىلىق بايان قىلىپ بېرەي:)

ۋادىئى ئەۋۋەل تەلەپ ۋادىسىدۇر،
باشلاغان ئۇلىيان شەرەپ ھادىسىدۇر.
(بىرىنچى ۋادا ــ تەلەپ ۋادىسىدۇر. ئۇنىڭغا باشلىغۇچىغا شەرەپ مەنسۇپ بولىدۇ.)

ئىشق ۋادىسىدۇر ئاندىن سوڭرە بىل،
ئول ئوت ئىچرە بار-يوقىنى ئۆرتەگىل.
(ئىككىنچى ۋادا ــ ئىشق ۋادىسىدۇر. ئۇنىڭدىكى ئوتلاردا بار-يوقۇڭنى ئۆرتەسەك بولىدۇ.)

ئىشق چۈن قىلدى ۋۇجۇدۇڭنى ئەدەم،
مەئرىفەت ۋادىسىغە ئۇرغىل قەدەم.
(ۋۇجۇدۇڭ ئىشق بىلەن پاكلانغاندىن كېيىن، ئاندىن مەرىپەت ۋادىسىغا قەدەم قويىسەن!)

سوڭره ئىستىغناغه ۋادىدۇر ۋەسىۋ،
پەستدۇر جەنىبده بۇ چەرخ رەفىئ.
(ئۇنىڭدىن كېيىنكىسى ئىستىغنا ۋادىسىدۇر. بۇ ۋادا ئالدىدا ئاسمانىمۇ پەس تۇرىدۇ.)

ۋادىئى تەۋھىد بىل ئاندىن ناري،
فەرد بولماق نىچە بارساڭ ئىلگارى.
(ئۇندىن كېيىن «تەۋھىد» ۋادىسى بار، ئۇنىڭغا ئىچكىرىلەپ كىرگەنسېرى، جاھانىدىن ئالاقەڭ ئۈزۈلىدۇ.)

مۇندىن ئۆتسەڭ ۋادىئى ھەيرەت دىگىل،
جەھد ئىلە بۇ ۋادىنى قەتئ ئەيلەگىل.
(ئۇنىڭدىن ئۆتسەڭ ھەيراتلىق ۋادىسى بار. بۇ ۋادىنى غەيرەت قىلىپ بېسىپ ئۆتسەن!)

بارچەدىن سوڭ ۋادىئى فەقرۇ فانا،
ئۆتمەس ئاندىن سەير ئەتسەڭمۇ يانا.
(ئەڭ ئاخىرقى ۋادا — پەقىرلىق ۋە يوقلۇق ۋادىسىدۇر، قانچە قىلساڭمۇ ئۇ ۋادىدىن نېرىغا ئۆتەلمەيسەن!)

قەتئ ئولۇر مۇندا سۇلۇك ئەھلىغه كام،
ئىش بولۇر ئۆزگه قىلىغ بىرله تامام.
(بۇ ۋادىغا يەتكەندە سۇلۇك ئەھلىنىڭ مەقسىدى ھاسىل بولىدۇ.)

لىك مەنزىلدىن خەبەر بەرمەس بىراۋ،
كىم بۇ يولدىن يانمىدى بىر راھرەۋ.
(لېكىن ئۇنىڭ مەنزىللىرىدىن ھېچكىم خەۋەر بەرمەيدۇ، چۈنكى بۇ يولغا كەتكەنلەرنىڭ ھېچ بىرى قايتىپ كەلمىگەن.)

تەلەپ ۋادىسىنىڭ سۇپىتى

بۇ يەنى ۋادى داغى ئىجمال ئېرۇر،
لىك تەپسىلىده كۆپ ئەشكال ئېرۇر.
(بۇ ۋادا مۇرەككەپ، ئۇنى ھەر خىل شەكىل بىلەن چۈشەندۈرۈشىدۇ.)

چۈن تەلەپ ۋادىسىغا قويساڭ قەدەم،
ئالغه ھەردەم كېلۇر يۈزمىڭ ئەلەم.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(تەلەپ ۋادىسىغا قەدەم قويغىنىڭدا ئالدىڭغا يۈز مىڭ خىل دەرت - ئەلەم دۇچ كېلىدۇ.)

ھەردەم ئاندا يۇز مالالەت يۆزلەنۈر،
ھەر نەفەس مىڭ سۇئىب ھالەت يۇزلەنۈر.

(ھەر قەدىمىڭدە يۈز تۈرلۈك جاپا، ھەر نەپىسىڭدە مىڭ تۈرلۈك كۆڭۈلسىزلىكلەر ئۇچراپ تۇرىدۇ.)

ئىستەمەك رەنجى - كۆڭۈلنى زار ئېتەر،
تابماماغلىق روھنى ئەفگار ئېتەر.

(ئىستەكنىڭ جەۋرى - جاپالىرى كۆڭۈلنى زار قىلىدۇ، دېرەك تاپالماسلىق روھىڭنى ئازاپلايدۇ.)

جاننى كۆيدۈرمەك بولۇپ مەھرۇملۇق،
ۋەسلىنىڭ مىئادى نامەلۇملۇق.

(مەھرۇملۇق جاننى كۆيدۈرىدۇ، ۋىسالنىڭ ۋەدىسىمۇ تېخى نامەلۇم بولىدۇ.)

رەنج كۆشش سانجىبان جىسمىڭغا نىش،
دۇررى نايابلار ئەيلەبان جانىڭنى رىش.

(جەۋرى - جاپالار ۋۇجۇدۇڭغا نەشتىرىنى سانجىسا، تېپىلماس گۆھەرنىڭ ئارزۇسى جېنىڭنى يارا قىلىدۇ.)

ئىستەبان تاپماق دۇررى نايابنى،
مۇندادۇر تەرك ئەيلەمەك ئەسبابنى.

(بىباھا گۆھەرگە ئېرىشىش ئۈچۈن دۇنيادىكى بارلىق نەرسىلەردىن ۋاز كېچىش لازىم.)

مال - مۈلك، ھەرنىدۇر سالىكگە بەند،
تۆرت تەكبىرى پانا ئۇرماق بەلەند.

(ھەرقانداق نەرسە «سالىك» گە بەنتتۇر. مۇنداق بەنتتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن يۇقۇرى ئاۋاز بىلەن تۆت قېتىم تەكبىر ئېيتماق لازىم.)

ھەرنىكىم غەيرى تەلەبدۇر تاشلاماق،
ئۆزنى مەقسەد مەنزىلىغە باشلاماق.

(غەيرى تەلەپلەرنى تاشلاپ، مەقسەت يولىغا قەدەم ئېلىش لازىم.)

قالمسا ئالەم مەتائىدىن جەھات،
ئۆزگە نەۋئ ئولغاي ساڭا ئولدەم سۇپات.
(سەندە دۇنيانىڭ مال - مۇلكىدىن ھەچنەرسە قالمسا، ئۇ ھالدا سۇپىتىڭ باشقىچە بولىدۇ.)

گەنجىدىن يەتكەي ئەسەر ۋەيرانغە،
زات نۇرىدىن يارۇغلۇق جانغە.
(خەزىنىدىن ۋەيرانغا تەسىر يېتىدۇ، تەكرى نۇرىدىن روھقا يورۇقلۇق يېتىدۇ.)

ئول يارۇغلۇق شەۋق ئوتىن تىز ئەيلەگەي،
كىم تەلەپ رەخشىن سۇبۇك خىز ئەيلەگەي.
(ئۇنىڭدىن چۈشكەن يورۇقلۇق شەۋقىنىڭ ئوتىنى تېزلىتىدۇ.)

ئۆزدە تاپقايسەن تەلەپنى بىرگە يۈز،
تاغلار بولغاي سېنىڭ ئالدىدا تۈز.
(ئۆزەكتىكى تەلەپنىڭ بىرىگە يۈزلەپ جاۋاپ تاپسەن، تاغلارمۇ سېنىڭ ئالدىڭدا تۈزلىنىدۇ.)

جانىڭە يەتكەي تەلەپنىڭ راھەتى،
قالماغاي رەنجۇ تەئەپنىڭ شىددەتى.
(جېنىڭغا راھەت يېتىپ، جاپا - مۇشەققەتنىڭ شىددىتى قالمايدۇ.)

دۇرغا تاپقان ساڭى كۆڭلۈڭ خاسلىق،
بولغاي ئاسانراق ساڭا غەۋۋاسلىق.
(كۆڭلۈڭ گۆھەرگە خاسلىق تاپقانسېرى ساڭا دېگىزغا شۇڭغۇشمۇ شۇنچە ئاسان بولىدۇ.)

لەئلە كۆرگۈزگەن ساڭى مەھرى ۋىسال،
ئەيلەگەي شامىڭ سەھەرگە ئىنتىقال.
(ۋىسال قۇياشى نۇرىنى چاچقانسېرى، قاراڭغۇ كېچىلىرىڭ تاڭغا يۈزلىنىدۇ.)

ئالىڭا كەلسە ئەگەر فىلى دەمان،
كۆرگەسەن پاشە ھامانۇ ئول ھامان.
(ئەگەر ئالدىڭغا يىرتقۇچ پىل كەلسىمۇ ئۇ ساڭا پاشىدەك كۆرۈنىدۇ.)

گەر يولۇڭنى تۇتسا يۈز شىرۇ پەلەڭ،
بولغاي ئالىڭدا نەچۈككىم مۇرلەڭ.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

(يۇزلىگەن شىر، يولۋاسلار يولۇڭنى توسسىمۇ، ئۇلار سېنىڭ ئالدىڭدا ئاقساق چۈمۈلىلەردەك بولۇپ قالىدۇ.)

ئەژدەھادىن يەتمىگەي كۆڭلۈڭگە رەنج،
ئۇيله بولمىش بولغاي ئول مەشئۇپ گەنج.
(ئەژدىھادىن خاپىلىق تارتمايسەن، ئۇ خەزىنىلەرنى قوغداپ ياتىدۇ.)

كۆفر ئىله ئىمانغا ئۇرغايسەن ئىلىك،
بۇ تەمەددىنكىم ئاچىلغاي بىر ئىشىك.
(كۆپىر بىلەن ئىماندىن قولۇڭنى يۇساڭ، تارتساڭ، ساڭا باشقا بىر ئىشىك ئېچىلىدۇ.)

چۈن ئىشىك ئاچىلدى نەكۆپرۇ نەدىن،
ئىچكارى كىرگەچ قۇتۇلدۇڭ بارچەدىن.
(ئۇ ئىشىكتىن كىرىشىڭ بىلەن ھەممىدىن قۇتۇلىسەن.)

كۆفرۇ ئىمان راھزەۋغە كىش ئىمەس،
ئەسل يولدا بەندراھى پىش ئىمەس.
(كۆپر ۋە ئىمان بۇ يولنى بېسىپ ئۆتكۈچىنىڭ دىنى ئەمەس، ئۇ بۇ يولدا تۇساليغۇ بولالمايدۇ.)

(تۈگىدى)